

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SLAGELSESLÆGTEN
H. RASMUSSEN & SØNNER
MED FLERE
CA.
1800-1950

VED
HOLGER RASMUSSEN

SLAGELSESLÆGTEN
H. RASMUSSEN & SØNNER
MED FLERE
CA.
1800-1950

VED
HOLGER RASMUSSEN
TRYKT SOM MANUSKRIFT

SLÆGTSANERNE

1861

FORORD

Om hundrede år er alting glemt! siger et gammelt ordsprog, og gamle ordsprog taler sandt — meget glemmes allerede på kortere tid. For over hundrede år siden (1833) bosatte stamfaderen til den i dette skrift omhandlede slægt sig i Slagelse, og grundlagde en virksomhed, der bestod gennem tre generationer i omtrent et sekel. Slægtens medlemmer har til skiftende tider indtaget en sådan stilling i byens offentlige og selskabelige liv, at det formentlig vilde være beklageligt om enhver erindring om denne periode skulde gå tabt, så at det gamle ord også her gjorde sin ret gældende, selvom tilknytningen til Slagelse for de nulevende ikke eksisterer mere på dette punkt, min søns ægteskab gav tilknytning til en helt anden slægt der. Hensigten med nærværende skrift har da været at samle, hvad der vides om slægten, og da ingen anden såvidt mig bekendt har beskæftiget sig dermed, har jeg følt det som en pligt for den ældste søns ældste søn at tage denne opgave op. Allerede for en menneskealder siden (1916) begyndte jeg derpå, men blev langt fra færdig, nu er tiden meget ændret, nye oplysninger er kommen til min kundskab, og min søn, som dengang ikke var født, er nu selv bleven fader til et par sønner. Af hensyn til disse to sidste generationer er det først og fremmest, at jeg nu atter har taget mig sammen; men skulde der heri findes ting, som også kan interessere andre, hvem dette skrift måtte falde i hånden, vil det kun glæde mig.

Første generations data, som de her er meddelt, grunder sig for den ældste tids vedkommende på mundtlige meddelelser, som vor fader, R. P. F. Rasmussen, det ældste medlem af anden generation, fra tid til anden har givet min søster Ingeborg og mig selv. For årstallenes bestemmelse har en af Brenners personalhistoriske institut (Kultorvet 4) udarbejdet stamtavle været en støtte. Denne stam-

tavle, som jeg bestilte efter gentagne henvendelser fra instituttets side, modtog jeg den 3. juli 1937 og til den kan iøvrigt henvises. Endelig har en af min moder ført fødselsdagskalender også været en kilde at øse af.

Af en korespondance, der er ført mellem Martinus R. og hans broder Hendrik i tiden fra 27. 11. 1842 til 26. 9. 1851 foreligger 83 breve fra førstnævntes hånd, den er således ensidig, idet sidstnævntes del er gået tabt; men da disse breve er det eneste originale, skriftligt overleverede fra hin ældre generation, gengives her en del uddrag af dem. Brevene er kommen mig ihænde ved arv. De gotiske bogstaver er ofte utydelige, og skriften er ikke sjældent slået igennem det tynde papir, hvilket har voldt nogen vanskelighed, især da retskrivningen ikke fulgte de regler, jeg har lært efter — valget af store og små bogstaver synes ret tilfældigt, ortografi og interpunktion „meget personligt“, det fynske „stumme d“ forekommer ofte f. ex. i ordet kand og mange andre, desuden kan man ligeledes lejlighedsvis føle den fynske dialekt gennem ord og stavemåde — jeg har derfor anset det for rigtigt ikke at foretage rettelser heri; men såvidt mulig citeret den oprindelige form. Jeg har ment, at jeg måtte gennemse den hele samling, og selvom indholdet vel lå noget til side for den egentlige stamlinje, kunde der være berøringspunkter, der indeholdt oplysninger af interesse, vedrørende denne. Efterhånden fandt jeg, at der udstrømmede en hyggelig, gammel-dags, helt hostrupsk sfære fra disse breve — om det er lykkedes gennem de spredte uddrag at bevare noget deraf får stå hen, men det var håbet herom, der fristede til forsøget. Brevene er en blanding af privat- og forretningskorespondance og det udeladte henhører nærmest under sidste kategori, idet de stadig forekommende meddelelser, om tilførsel af råvarer, bestillinger på plove, ovne, komfurer, vinduer (tagvinduer) samt debitering og kreditering indbyrdes af deres konti, næppe vilde kunde gøre krav på større interesse.

Efter gennemgangen af denne brevsamling forekom det mig, at jeg savnede data for Hendrik R.s søskende med børn, — den 24. 2. 1950 fik jeg derfor en oversigt herover fra o.n. institut (ved efterf. Peschardt).

Vedrørende anden generation har der foreligget et ret fyldigt materiale. For R. P. F. Rasmussens vedkommende, gennem egenhændige notater til selvbiografier, omtale i dagblade ved forskellige jubilæer o. l. lejligheder samt i et jubilæumsskrift fra Dansk

Vare- og Industrielotteri 1937. Edv. Rasmussens data er i det væsentlige gengivet efter Slagelse tekniske skoles årsberetning 1908—9, hvor forstanderen S. A. Bach mindes ham efter hans død. Oplysningerne om hans uddannelse og rejser i udlandet er formentlig meddelt af ham selv, eventuelt af broderen eller anden nær pårørende. Resten hviler på personligt kendskab til dem i deres senere år.

Om tredje generation er skrevet på grundlag af interviews med de pågældende selv eller, hvor de var afgået ved døden, med de aller nærmeste (ægtefæller eller børn). Hertil kommer en mindre del personlige erindringer fra mit samliv med søskende, svogre og svigerinder. Det har ikke været mit mål, at disse optegnelser just skulde være en rosebog over slægten; men snarere, såvidt muligt at give data i forbindelse med en mere almindelig karakteristik af de omtalte personer. Hvor selvbiografier er benyttet, har det sikkert nok været vanskeligt, dels at trække grænsen, dels at anlægge den nævnte betragtning fuldtud overfor eens fader og een selv, hvor det vel er rent menneskeligt, at man ikke netop fremhæver sine egne dårlige egenskaber eller begåede fejltagelser. Jeg har ikke gerne villet udelade noget af det selvskrevne, da som før nævnt hovedhensigten er at give oplysninger til min søn Torben og hans sønner om deres forfædre, og deraf igen fornemmelig om den mandlige hovedlinje, som nu, de sidste af dem iberegnet, vil kunne følges gennem fem generationer. Jeg forventer, at også de vil føle det som en ærefuld forpligtelse for deres vedkommende og efter deres skøn at fortsætte nærværende slægtsoptegnelser, især såfremt de selv opnår den lykke at kunne glæde sig over at se arvtagere.

En del af arbejdet vilde jeg ikke have kunnet udføre på egen hånd; da har jeg været henvist til at søge oplysninger hos andre, som har fulgt de pågældende på nærmere hold, navnlig i de senere år; jeg er derved overalt bleven mødt med stor velvilje, hvilket jeg her vil benytte lejligheden til at takke for. Isærdeleshed vil jeg takke min svigernevø Eigil Hansen (gift med min niece) for hans tilbud om at stille clichéer til portrætterne af de første generationer til rådighed; samt alle der hertil har overladt mig billeder af sig selv eller afdøde slægtsmedlemmer.

INDLEDNING

RASMUS HANSEN f. 1752 — d. 19. 11. 1828 (76 år) levede ved Nyborg, hvor han var skovfoged i „Hyrdehuset“ ved Teglværksskoven under stamhuset Juelsberg. Nærmere oplysninger om ham savnes, han var død, før nogen af børnebørnene kunde gøre bekendtskab med ham. Han var første gang gift 1790 med *Sidsel* (Sicilia) *Henriette Olsdatter* d. 1796, enke efter skovfoged Alexander Ullitz. Anden gang gift i Aunslev 8. 7. 1796 med *Johanne Hansdatter* døbt i Aunslev 22. 1. 1764 — d. 26. 10. 1842 i Nyborg. Af første ægteskab kom ingen børn; i andet fødtes: *Hans, Peder, Martinus, Sidsel Kirstine* og HENDRIK.

Hans Rasmussen f. 26. 12. 1796 — d. 9. 1. 1868 (71 år) levede i „Hyrdehuset“ og gik efterhånden ind i skovfogedstillingen, hvortil der var et mindre traktørerhverv bl. a. med udskænkning af hjemmebrygget mjød. Den 18. 11. 1826 indgik han ægteskab med Anne Cathrine Knudsdatter f. 10. 8. 1800 — d. 1870, datter af daglejer Niels Knudsen og Apolone Jacobsdatter. I ægteskabet var følgende børn: *Johanne Marie Rasmussen* f. 10. 11. 1827 (gift med Marskandiser R. Hansen og død før 1870) de fik ialt 8 børn: Et drengebarn dødfødt 8. 10. 1830, *Rasmus Hansen Rasmussen* f. 24. 8. 1832 — levede i 1870 og var købmand, *Peder Hansen Rasmussen*, f. 2. 1. 1835 levede ligeledes 1870 og var handelsbogholder og *Christian Erik Hansen Rasmussen* f. 2. 6. 1839, resten er ukendt.

I Martinus Rasmussens brev omtales Hans flere gange:

1843. 15. januar.

„— — — *Hyrdegaard er i Tirsdags ved Auktion solgt til Broder Hans for den Summa — — 1150 Rbd jeg turde ikke befatte mig med den (pa)llaver paa Grund af vores aftale om Støberiet — — —*

1847. December.

„— — — Broder Hans har lidt meget af Gigt i Lemmerne og flere gange har han maattet holde Sengen, men er dog saavidt igjen bedre at han imelemtunder tager her til Byen, hans Kone og Børn har paa deres viis alle været syge, men nu i Bedring.“

1849. 29. juni i en E. Sk.

„Paa Mandag er vi bedt til Bryllup i Hyrdehuset (om Du ikke derom skulde være underrettet), der bliver lyst for Marie og hendes Fybr paa Søndag, samme Dag ventes han hertil fra Fredericia, hans Kpt: har tilraadet ham at Gifte sig inden de rykker op i Jylland, som de forventer, da om han bliver i Behold mulig Blev Officier, og da känd han ikke gifte sig uden at maatte sætte i Enkekassen, h..n er nu Kommandersergent.“

Og 31. december.

„— — — Meget maa jeg beklage at ogsaa Du kjære Broder ikke har været rigtig i Kludene samt lille Eduard vi vil dog haabe at disse Onder er hævet. Broder Hans er bedre og lider kuns af og til efter megen anstrængelse eller imod ondt Veir endnu noget af Gigt.“

1851. 13. juli

meddeles om Rasmus Hyrdemand junior, at han snart bliver udlært som snedkersvend, og han foreslås, efter et derom udtalt ønske, antaget som modelsnedker på støberiet.

Peder Rasmussen f. 2.2.1798 — d. 1871 eller 72 i Helsingør, han blev begravet på broderen Hendriks gravsted i Slagelse. Han var ugift og havde fra 1828 købmandsforretning i Nyborg på hjørnet af Korsgade og Kongensgade, hvor han handlede med delikatesser og galanterivarer. Han skal have været noget af en særling — forretningen gik ganske godt; men når det passede ham, lukkede han den hele eller halve dage og gik ud for at pleje sin have ved Christianslund (lystskoven). Han omtales også flere gange i Martinus' breve:

1842. 27. november.

— — — Peder meget syg — der må bestandig voges over ham — men jeg (Martinus) troer snart den er hævet.

1843. 15. januar.

„— — — Med Broder Peder er det endnu meget Beklageligt, han kand endnu ikke holde sig udenfor Sengen, uden nogle Timer om dagen, og da han har skildt sig ved sin Dreng saa har og er hans Boutik endnu lukket, dog bedre han sig lidt og er dog imellemtunder ret munter og Spøgefuld, og af Aandsforvirring er dog Gudskelov intet for ham Levnet.“

og 29. januar.

„— — — Broder Peder er endnu pasient dog er han betydelig bedre han har i Forgaars været i det herværende russiske Dampbad til Vogns

NB, dog gaaer han nu hele Dagen oppe men (in Slafrorc) og kand saaledes intet synderligt udrette, men har faaet nu først i anstundende Febr. Maaned en Svend, fra Svendborg ved Navn Job: Poulsen som har lært og konditioneret hos vor Fætter Hans Hansen(?) berstedt iflere Aar, og efter hans anbefaling et overmaade slingt Menneske, med god Kundskaber saa at vi haaber at P: Boutik vil blive obnet i slutningen af Febr: — — —“ beskriver flere bygningsforandringer, bl. a. at Brandts gennemgang spærres „— — — hvorefter hele Boutikken skal males og ligesom fødes paa ny, og saa skal hun minsantent gaae i fuld Gallob, for at vi kand faae indhentet om muligt endel af hvad vi har forsømt, Gud give saadant nu maae ske for den stakkels P: har havt en slem ja meget slem Vinter, at brydes med saamange Mennesker til Opvarnting, som daglig plukker og intet formaaer til bedste for hans Næringsvej.“

1845. 16. september.

Før et paatænkt besøg i Slagelse: „P:S: Med Broder Peder har jeg talt og anmodet om at følge med men han er ikke at formaae dertil, jeg ved ikke ret men jeg troer ikke han er rigtig i sine Klæder siden den svære Sygdom. I forgaaers var det min Tinckas Geburdsdag og da havde vi samlet et Selskab i 4 Vogne paa 1 Kjøretour i Omegnen og derefter om aftenen Dands hos os til Kl 2, dette Selskab bestod størstendeels og paa faae Individer nær af lutter unge Piger i forskellige aldre fra 10 indtil 50 Aar, hvor han havde Leilighed at inclinere, men det syndes dog ikke at vilde flaske sig uagtet Selskabet var muntert og han ogsaa syntes at være vel fornøiet, men gammel Pebersvend bliver gjerne uselig (eller urolig) og naar han dertil ikke er rigtig vel tilpas saa vil Sku Ballonen ikke gaae, uagtet der dog i bemeldte Selskab fandtes dem, som jeg med temmelig viished ved er ham meget gunstig.“

1846. 10. maj, og 1847. 16. maj.

Ved egenhændigt brev hvor han takker og afslår indbydelse til „Barselgilde“ grundet på svagthed, men i en munter tone samt 24. juli siger han igen gennem Martinus nej til besøg hos Hendrik, det første som station på Københavnstur.

1849. 31. december.

„— — — Broder Peder har i denne Tid kjøbt sig 1 Slot, nemlig gamle Nyborgs ligeover for sig hvor han tidligere har boet i den ene Side ligeoverfor os, jeg troer der er 11 a 12 Fag Forhus Bindingsværksbygning til Kongensgade med 1 lille Gaardsrum og et lidet Baghus som kosted ved Auction 2700 Rbd., det er et passende Sted for ham da han kand bruge hele underste Etage til sin Handel og om han gifter sig have den fornødne Beboelse i anden Etage, men han kalkulerer at ville opoffre paa Forandring og Forbedring paa Stedet 12 a 1400 Rbd. som jeg dog ikke troer der vil medgaa isaafald vilde det og blive dyrt og vistnok meget over sit værd, men han har jo raad dertil og regner det ikke saa nøje naar han kuns kan faae det efter ønske. — — —“

1850. 13. april

fortælles udførligt om ombygningen af gamle kæmner Nyborgs hus, der bestilles et par støbejerns søjler dertil, 1. dec. s. å. fortælles om flytningen, som brevskriveren har måttet hjælpe med — „*Ps butik har været lukket 14 dage — efter slid, slæb, støv og sammensurium slår vi os efter endt dagværk på flasken og drikker god portvin.*“

Martinus Rasmussen f. 27. 3. 1800 — d. 22. 7. 1865 (65 år) ligeledes købmand i Nyborg drev en betydelig forretning på hjørnet af Kongensgade og Mellemgade med bryggeri, brænderi o.s. v., han havde jord ude bag kirkegården og ejede en tid lystgården „Aldershvile“. Senere købte han villaen „Sølyst“ ved fjorden; her omkom han ved badning. Han blev 17. 12. 1828 viet til jomfru *Inger Kirstine Winchler* f. 13. 8. 1803 — d. i Nyborg 1891 (88 år. Datter af skipper Peder Winchler og hustru Mette Kirstine Jensdatter). Der var syv børn: *Erasmine Kirstine Rasmussen* f. 1. 12. 1829, *Rasmus Peter Rasmussen* f. 22. 8. 1831 — d. 26. 11. 46 efter et fald, *Kirstine Rasmussen* f. 7. 5. 1833, *Cathinka Hendrine Christiane Rasmussen* f. 14. 9. 1834, *Eleonora Sicilia Augusta Rasmussen* f. 17. 12. 1838, *Vilhelmine Rasmussen* f. 16. 12. 1842 og *Edvard Rasmussen* f. 17. 9. 1844 — d. 26. 9. 1844 (manglede ved fødslen tarmudførsel). I faderens breve omtales kun sønnerne Peter og Edvard samt døtrene Cathinka og Augusta, de to sidste levede endnu omkring 1880, de øvrige må være døde i ung alder; den første Kirstine har formentlig været død, inden den anden Kirstine blev døbt med samme navn. Efter moderens og søsterens død skal Cathinka have testamenteret Sølyst til hvilehjem for enlige kvinder (nævnt i Traps Danmark 1899 — III bind pag. 601). Et større uddrag af Martinus' breve findes under Hendrik R. pag. 18—41.

Sidsel Kirstine Rasmusdatter f. 21. 2. 1802 — d. 2. 3. 1836 (34 år) blev 9. 11. 1822 gift med købmand *Peder Ejler Jensen* f. 1791 — d. 1861 (69 $\frac{3}{4}$ år) i Nyborg. I dette ægteskab nævnes fem børn: *Rasmine* f. 5. 11. 1824 — d. 1915, *Ejler* f. 22. 9. 1826, *Theodor Emil* f. 23. 11. 1829, *August Adolph* f. 24. 10. 1832 og *Vilhelm Alexander* f. 5. 10. 1835. De to sidste må være døde tidligt, i 1861 levede kun de tre første. *Hendrine Rasmine Kathrine Jensen* ægtede 20. 10. 48 købmand *Lorentz Bierfreund* d. 1891, *brylluppet* beskrives i Martinus' brev 28. 10. 1848. Af børn i ægteskabet nævnes: *Frits* og *Carl*, der såvidt vides gik ind i faderens erhverv, vist garnspinderi; *Theodor* mekaniker, senere forfatter og

kunsthistoriker; *Axel* borgmester og dommer i Hobro og *Einar* døde ung. *Ejler Jensen*, købmand i Nyborg Mellemgade, var gift med tante Hansine ? og broderen *Theodor*, der var epileptiker og ugift, boede hos dem. Familien var meget musikalsk. Børn: *Peter Ejler Jensen* violoncellist, kgl. kapelmusikus var gift med koncertsangerinden *Othilia Frisch*. *Emil Jensen* døde tidligt, om en datter *Margrethe Jensen* vides intet. Holger og Einar R. besøgte i sommerferierne omkring 1880 gentagne gange Onkel Ejler. Sønnerne dér var nogenlunde jævnaldrende med os; vi gjorde derved bekendtskab med en del af familien.

Om *Hendrik* f. 8. 4. 1805 se senere.

LUDVIG VOLCKMANN

LUDVIG VOLCKMANN var f. 1729 i Königsberg og d. antagelig 1812. Den 19. 6. 1766 indgik han i København ægteskab med *Maria Dorothea Gernert* f. 1739 — d. efter 1801 antagelig i Kristiania (Oslo).

Volckmann siges at have været hofskræder hos Karoline Amalie i Kristiania (dette synes dog ikke meget sansynligt, da hendes gemal prins Chr. (Christian d. VIII), der blev udnævnt til statholder i Norge 10. 5. 1813 og ankom dertil 21. 5. sm. år, allerede det følgende år måtte forlade landet (okt. 1814) efter at Fr. VI ved freden i Kiel 15. 1. havde fraskrevet sig sine rettigheder over Norge til bedste for kongen af Sverig. Prinsens ophold var således af kort varighed og afsluttet mere end et halvt år før han 22. 5. 1815 på Augustenborg indgik ægteskab med Karoline Amalie (det kan næppe tænkes, at prinsessen har opholdt sig i Kristiania før brylluppet). En datter af o. n. ægteskab *Marie Louise Volkman* f. i København 7. 6. 1776 — d. i Slagelse 12. 5. 1860 var gift med malermester *Joachim Frederik Neuhaus* f. i Haderslev 4. 2. 1772 d. i Slagelse 9. 9. 1838, han havde Værksted på Smedegade (formodentlig Matr. Nr. 199). Den tyske maler Neuhaus og Marie Louise Volkman, der siges at have været fra Norge, skal have truffet sammen i den tyske koloni og menighed (i København), som de begge tilhørte. I det hjem, de stiftede, blev talesproget tysk, og den tone, hun indførte fra sit hjem, skal have været meget stiv og „tysk“ endog efter samtidens skik og påvirket af den nære forbindelse med hoffet? (sml. ovenfor); eksempelvis anføres, at gamle madam Neuhaus kun tillod sine børn at kysse hende på hånden.

I dette ægteskab var følgende 6 børn: *Dorothea* var gift 1. gang med koffardikaptajn *Zachariae* senere bomforpagter ved Smedegades port i Slagelse, hvor han døde. Børn: *Georg* i Norge, *Ludvig Carl* og *Heinerich*; gift 2. gang med *Tamsen* fra Flensborg.

Frederikke gift med skolelærer *Bentzen* — ægteskabet barnløst.

Jacobine gift med dyrlæge og smedemester *Lars Friis*. Børn: *Marie*, *Frederikke*, *Ludvig*, *Lauritz* og *Joachim*; om disse vides kun, at *Frederikke* var væltet i sin barnevogn som lille og blev pukkelrygget, at *Ludvig* eller *Ludevig* kom i købmandslære hos *Martinus R.* og at *Joachim* blev maler i Slagelse og arvede familiens ejendom på Smedegade, hvor han døde efter en langvarig rystelamelse i 188?.

Frederik Ludvig stod i malerlære hos faderen; men døde ung og ugift. Derfor blev malerværkstedet en tid lejet ud til en *Ritmeyer*, hvor for.n. *Joachim Friis* kom i lære, efter at faderen var død.

Sophie — var åndssvag.

MARIE CAROLINE blev gift med *Hendrik Rasmussen* — se nedenfor.

FØRSTE GENERATION

1875

1880

HENDRIK OG MARIE RASMUSSEN

HENDRIK RASMUSSEN født d. 8. 4. 1805 ved Nyborg d. 13. 11. 1891 er stamfader til denne gren af slægten og grundlægger af jernstøberiet. Om barndommen vides der intet; men antagelig lige efter konfirmationen kom han i lære og stod de følgende seks år, som lærling hos smedemester Ejler Jensen (antagelig en Onkel) i Nyborg. Før udstået læretid vandrede han 1826—27 til København, hvor han blev svend, en rejse, som dengang varede tre dage, den første jernbane København—Roskilde begyndte først sin drift 1847. I København arbejdede han i nogle år, bl. a. vistnok hos en smedemester *Dombernowsky* af polsk herkomst, indtil han 1830 drog til Slagelse. Her fik han arbejde hos dyrlæge, smed og vognfabrikant *Hans Birch*. Bestillingerne som dyrlæge og smed udøvedes den gang ofte af een og samme person, de såkaldte „kursmede“. Smedemester Birchs værksted lå på hjørnet af Skovsøgade og Skolegade, hvor senere Hachenbergers garveri fandtes. Hendrik R. arbejdede her i tre år, deraf den sidste tid som mestersvend.

I 1833 gjorde han mesterstykke og løste borgerskab, hvorefter han nedsatte sig i forening med en smedemester *Linhard* på Løvegade på det sted, hvor ejendommen nr. 8 nu ligger. Huset ejedes på den tid af Hendrik R.s svoger, dyrlæge *Lars Friis*.

Kompagniskabet med Linhard varede kun kort et årstid eller så, hvorefter Hendr. R. flyttede til Rosengade til den såkaldte „Dørges“ gård, der lå op mod hjørnестedet ved gammeltorv, den blev senere nedrevet og afgav plads til det haveanlæg, som nu ligger udfor St. Mikkels kirkes sydside. Efter et par års virksomhed her på Rosengade købte han 1837—38 svogerens ovennævnte ejendom på Løvegade og bosatte sig nu på det sted, som familien var knyttet til indtil 1932, og hvortil så mange minder bandt medlemmerne af de senere slægtled.

Virksomheden må have gået godt fremad, thi allerede 1843 anlagde han i kompagniskab med broderen Martinus R. købmand i Nyborg støberiet på den anden side af gaden (Matr. Nr. 335 og 348). Firmaet hed nu H. & M. Rasmussen; broderen var medindehaver men tog ikke aktiv del i Virksomheden, derimod ydede han en økonomisk støtte ved at indskyde en kapital, som indestod i fabriken den følgende halve snes år. (Til at lede støberiet antoges en forhenværende jernstøber *Madsen* fra Hjørring, han indtog en stilling halvt som støbemester, halvt som kompagnon, og medbragte en del værktøj og modeller fra sin tidligere bedrift). Samarbejdet fik dog hurtigt en brat ende i det *Madsen* omkom ved badning på en tur til Næsby strand 1846.

UDDRAG AF MARTINUS RASMUSSENS BREVE

Martinus Rasmussen var fem år ældre end broderen *Hendrik*, han forekommer måske i den anledning noget overlegen, måske er tonen blot at anse for spøgefuld; dette havde muligvis været lettere at afgør, hvis der også havde været breve fra den anden side i behold. Det fremgår af første brev, at *Martinus* nylig er kommen hjem fra en tur til Slagelse, hvor han har beset forholdene vedrørende et jernstøberi, som *Hendrik* tænker på at anlægge, og hvori det er meningen, han skal være økonomisk interesseret.

1842. 27. november.

„Kjære Broder! Din kjære Skrivelse uden Dato har jeg anammet og finder deraf at Bevillingen paa anlægget af Støberiet endnu ikke er indløbet, hvilket jo er slemt nok da man ikke kand vide om den omtalte Eier af det allerede med Bevilling anlagte Støberi kand finde Udveie til at sætte dette i Gang, og i dette Tilfælde er det at betviule, at Du erholder nogen Bevilling, og jeg maae saaledes tilraade ikke at gjøre alt for mange bekostelige Eksperimenter — — —“ og „— — — at Din invending mod at give accie ret i disse ejendele næppe vil volde store vanskeligheder.“

1843. 15. januar.

Meddeles bl. a. at Nyborg støberi er solgt til en *Allerup* i Odense for 6000Rbd. „— — — jeg har endelig kjøbt Onkel *P. Hansens Gaard* for den

Summa 11 000 Rbd. — — — jeg har betinget at hele Kjøbesummen i den tilkjøbte Gaard bliver staaende, min iboende Gaard er allerede halvt om halvt bortleiet til min Svoger J: Winchler og Maggaard — — —
„— — — selv om der venter en del store udgifter naar Gud sparer Helbred, saa er jeg ingenlunde endnu Bange for at være forknytt — Lee nu bare ikke saa Høit at jeg skal høre det.“

29. januar.

Han har gjort sig ærinde til det stedlige støberi, for at høre om en vis Francis, som skulde være kyndig både på smede- og støbeområdet, han så tolv mand i arbejde der og blev meget betænkelig ved de fremtidige bekostninger.

16. februar.

„— — — Du skriver at Bevillingen nu er udstedt for Støberiet — — — og saasom: jeg vil ikke haabe at Du vil foreskrive mig noget som din Broder som jeg ikke kan opfylde. I saa Henseende kand Du være rolig — — —“. Et besøg af ham i Slagelse stilles i udsigt og der gives mange råd vedrørende byggearbejdet og indkøb af materialer, priser, kredit, rabat pr. kontant o.s.v. områder, hvorpå han, som det synes, gerne vil vise sig velbevandret. På et ønske om at erholde nogle hundrede daler svares: *„— — — da Finantserne ikke saaledes hos mig ligger paa Kistebunden saa maae Du have lidt Taalmodighed ogsaa i den Retning — — — Da Du har anbudt at kunne gjøre udveie for en lige Kapital med den jeg har at tilvejebringe, saa vil jeg haabe at det vel skal gaae, endskjønt det vil komme til at knibe ligge haardt for mig som for Dig men jeg haaber at kunde træffe ved Lejlighed et Laan, dog til Onkel paa hvem jeg tidligere har stolet tør jeg i denne Retning ikke henvende mig, jeg tør ikke engang nævne for ham at jeg har sligt i Sinde, thi da ville han gaae ud af sig selv af lutter Engstelse for en saadan Vovebals, han vil nemlig mene at jeg har vel nu her nok at tage vare, uden at jeg skulde indblande mig med endnu mere, og deri kunde han have fuldkommen Ret. Jeg maae nu allene stole paa Gud og Løkken som endnu til Dags aldrig har vendt mig Rykken; havde jeg troet derimod at jeg snart skulde have forandret min Stilling, saa havde jeg heller næppe tænkt paa 1 Støberi, imidlertid et Ord er et Ord og 1 Mand er en Mand og dermed Basta. — — —“*

28. marts.

Oplysninger om tømmermaterialer. En skyld, H. var i til broder Peder har M. faaet udskudt til bedre tider. *„— — — Det er i dag min 43de Fødselsdag: vil Du nu med Familie komme herover i Aften saa skal vi knække Halsen 1 Gase og 1 par Ænder og kand i fortære mere saa har vi Smør og Brød, den behørig Drikkelse kommer nok saa omsider efter Omstændighederne saa i skal ikke mangle; men da i vel næppe kan komme saa betids saa faaer jeg vel nøjes med et par Ord med omgaaende — — —“.* Brevet slutter med egenhændige hilsner fra børnene: Catinka skriver tre linjer, den dårligt seende (eller halvblinde) søn Peter skriver „illegemåde“ og deres navn; ved Eleonora Sicilia Augusta Rasmussen er tilføjet: „med paaholden Pen“.

3. marts.

Fremsættes stadig betragtninger over handel med tømmer, tagsten samt over fragt; men han betakker sig for at møde til det forestående rejsegilde.

16. april.

Fortsætter betragtningerne, nu over blæsemaskiner, modelsnedkere, støberiformænd og tagsten, endvidere prøver han ved hjælp af svogeren skipper Jens Winchler at knytte forbindelser i Newcastle — han er desuden travlt optaget af sit eget byggeri.

23. april.

Han kan ikke skaffe tagsten, han vilde „— have skrevet med ageposten, som skal komme med en lovet regnskabsprotokol næste gang.

29. april.

„— — — jeg har igaar foretaget en Reise til Svendborg, og talt den omskrevne Jernstøber C. F. Madsen. Manden er saavidt jeg kunde paa et par Timers Tid lære at kende ham ikke at foragte bverken for sit Physiognomie, Tale eller Gjerning, han er nemlig et ret pænt Menneske eiheller kand jeg troe at han er som saamange af den slags Folk nogen Drukkenbolt kort sagt Fyren staar mig i det hele an — — —han ønskede helst at gaa i Compagni, dog vilde han ogsaa uden dette forestaa Støberiet saaledes at vi skulde blive tilfreds med ham, saavel som formningen med hvad tilhører men under 9 Rd. Ugentlig, vilde han ikke intrere, men da naturligvis at holde sig forøvrigt selv, han sagde at han var buden 8 Rd. fra Bovense — — — En god Modelsnedker ved Navn Grægersen fortalte var bleven fyrig ved det andet Støberi i Svendborg, for hvis Dygtighed og gode Opførsel han ligeledes kunde borge — — —“

11. maj.

Mere om Madsen og Grægersen, som han begge har engageret til Slagelse. Han anmelder besøg af 4 à 5 familiemedlemmer til pinse.

22. maj.

„— — — om at fragte 1 Baad til at føre de omskrevne Modeller, Formecaser, Støbsand og Zinders har jeg talt en Baadfører Stephan, som vil overbringe disse Sager til Corsøer imod Fragt 14 Rd. — — — men tag Dig vel iagt ikke at kjøbe disse Ting for dyre, tid største delen er jo kuns simple sager at føre saa langt, og forglem ikke at beregne Fragten fra Corsøer til Slagelse og 128 Rd. er jo en hel Sum penge foruden Fragt og andre Omkostninger. — — — Winchler har meldt at han har taget Fragt til Kjøbenhavn med Stenkul, følgelig faaer vi med ham ingen Jern eller Zinders — — — Ved Leilighed sansynlig med Løverdags Post skal jeg sende lidt Penge. — — —“

25. juni.

„Vi har herved den endelige Fornøielse at aflægge vores forbindligste Tak, for eders Forekommenhed ved vores Nærværelse hos eder, vi har endnu mange bebagelige Erindringer, af Turen til Parnasset og Sorøe, saavel som vi i det hele taget har moret os paa hin Reise meget godt — — —“ Resten af brevet omhandler flytning — og skuffelse over, at et komfur til onkel ikke er kommet og slutter „— — — jeg har i flere Dage ikke været

rigtig vel dels af en let Forkølelse, og vel sagtens ogsaa for en del af melankoli over, ikke at kunde tilfredsstille Onkel jeg har i Nat havt Spanskflue i Nakken, Surdei paa Føderne og tager i dette Øjeblik et afføringsmiddel — — —“

1. juli.

„Komsjuren er kommen men ikke placeret, Mad. Egholm*) har set det og er tilfreds — — —“ han håber at være færdig med sin flytning som lovet i denne måned.

13. juli.

„— — — Komsjuren som jeg erholdt har jeg faaet opstillet; den har følgende Mangler“, der opregnes opimod en halv snes, „— — — forresten roser man Komsjuren som tiilsyneladende durabel og pæn samt Beslaget som smukt. Det glæder mig at det gaaer godt med Hestekraft ved Blæseindretningen. jeg synes ogsaa det er ret godt at kunde smelte og støbe circa 6 Sk.pund**) paa et par Timer, og saaledes efter Din Opgave 1 Sk.pund Kull til 10 l.pund saa medgaaer jo til 1 saadan Støbning circa 12 Sk.pund Zinders nu skulde Du dog engang gjøre 1 Kalkyl over hvad med en saadan Støbning efter Fradrag af Materialier og alle Omkostninger kand udbringes for dog nogenlunde at kunde see om Støberiet svarer Regning.“ Han anbefaler sin forretningsforbindelse i København grosserer M. Tvermoes ved køb af materialer i mindre partier og ved skibslæilighed over Korsøer, i tilfælde hvor man savnede underretning om, at noget var aflastet fra England. „Med hensyn til Bygningen da vil jeg ligeledes gjerne at den skulde udredes efter Omtale men det kniber for contanter og man veed endnu intet om vad der kand komme ud af Krammen, imidlertid kunde Du jo dog lade gjøre et Overslag, hvorefter vi da nærmere kunde bestemme os, ville der blot blive nogen Omsætning af Støbegodset, saa ville det dog lindre lidt, og man vilde da maaske faae lidt mere curasie til at tage fat, ifald det kunde falde noget jordelagtigt ud.“

5. august.

„— — — Med hensyn til contanter da er det en smal Sag at ordinere men en ganske forskiellig at faae dem fat imidlertid havde Du dog nok allerede været i Besiddelse af dem naaer vi ikke havde haft med Flytningen at bestille og jeg havde været rask, men jeg er meget svag og kand næppe orrienterer mig til at skrive et Brev, og de mange omstændigheder ved en saadan omflytning, Byggeri og andet mere sammenstøder, paa eengang, saa er jeg næsten ganske ude af Stand til at opfylde mine nødvendigste Pligter, oven i Kjøbet indtræffer nu ligesaa Rabsbøsten — — — — Hoslagt følger endnu 200 Rbd. se nu til at Du kand hjælpe Dig, for jeg skjønner næppe at kunde afse flere, da mit Byggeri har medtaget langt mere end jeg havde ventet — — —. Hvorfor det er gaaet saa sent hidrører derfra at Onkel, ikke kunde give slip paa sin Kram før den yderste Tid, saaledes er Auctionen først afholdt i Lørdags den 30de f. M. og Du kand tro her har været en rigtig Hurlumhei, med disse ben og Tilflytninger, men nu troer jeg dog det værste paa den Maade er overstaaet, og Onkel giver sig nu

*) Onkels husbestyrerinde.

**) 1 lispund = 16 pund, 1 skipund = 20 lispund = 160 kg.

meget vel tilfreds, og synes imellem nu kand alt igjen blive godt, og er imellemstunder meget munter til at spøge med Bornene.“

1844. 19. februar.

„— — — Efter at jeg i Nat iblandt en Forsamling af mellem 3 og 400 Mennesker var paa Ball (hvorfra en del i dette Øjeblik Kl. 8, endnu ikke er arriveret til deres Hjem, hvorimod jeg som ikke dandsende Medlem, af Frygt for mit Helbreds bevarelse, er ankommen Kl. 3 til hvilken Tid jeg morede mig meget godt, da det var en stor Fornøielse at see og samles med en saadan mængde til dels Bekjendte og gode Venner, ligesom at Ballet til dets Slutning har været særdeles muntert og den bedste Tone og Enighed har været herskende og saa var vores Raadhussabl til den ende smagfuld decoreret med Transparin, Farver og Flag, Speile og Hs. M: Kongens*) afbildning til Hest med Følge! endnu 6 Lysekroner og en deel Lampetter samt Orchester som tilsammen var forsynet med circa 120 Stk. Stearinlys) griber jeg Pennen for at meddele eder dette par Fastelavns Ord. Min Kakkelovn anbelangende — — —“ derpaa følger nogle betragtninger over regnskab, ordrer paa forskelligt støbegods og referat af udtalelser af en rejsende, som har besøgt ham, fra huset Armstrong i Newcastle — slutter han: „— — — Nu begynder jeg at Gabe u—u—ubu— saa er det vel bedst at slutte min Fastelavns Vers, med at vi i denne Tid har haft ypperligt Kaneføre og at jeg har været 3de Gange paa Farten, som kand tjene til Exempel (yderligere) paa et bedre Helbreds Tilstand, med Peters Øjne er det Gud ske Tak dog ogsaa lidt bedre men min Mutter er ikke gandske Rask og har ei kunnet bivaarne hint Ball i Nat.“

10. marts.

Handler om befragtninger, istransport over bæltet og egen skonnert til England. „— — — Penge kommer Du vel sagtens i Betryg for til den Tid, har Du ingen requireret som vi sidst omtalte ved Klostercassen til Terminen, saa lad mig det vide med det samme, om jeg mulig til den Tid kand hitte paa Raad, jeg er dog G. v. l. endnu hidtil kommen ud af det med Finantserne ved Hjælp af nogle større Laan, men i Øjeblikket kniber hun Rakkemig.“

2. juni.

Meldes at skonnerten er afaaet fra Newcastle med specifikation af ladningen.

16. juni.

Han bander den høje dagløn „— 5 Mark her nøjes de Slyngler dog med det halve eller bøist 3 Mark og skipperens ekstrakrav når der accorderet om 10 hvor kan han da forlange 12? — og byggeriet, det passer ikke med aftalen.“ Ved anmodning om penge farer han op „— — — bare Du fløiter saa kan de fornødne Finanser være der.“ Han lover dog trods termin at sende lidt om nogle Dage.

22. juni.

Han har ikke tid til at tage til Slagelse „— — — men saasnart Du faaer

*) Chr. VIII indlagde sig forfjeneste som guvernør i Fyen fra 1814 til tronbestigelsen 1839.

Butikken færdig skal jeg bryde over tværs, kunde det bare ske til vores Fugleskydning i næste Maaned, saa vilde jeg benytte de par Dage til saadan Udflugt, thi bliver jeg hjemme saa kand jeg ikke godt unslaa mig for Deltagelse, og jeg har Pinedød saa knap Tid til saa mange Udskielser, saaledes har jeg ogsaa svaret indbyderen til denne Fest, at en Reise til Slagelse paa flere Dage vil forhindre mig i at Deltage; da jeg gerne vilde spare mine 2 Rbd. som jeg kunde anbringe til mere Nytte andetsteds — — —. I vor Knabs det end er med Kassen saa skal jeg dog ikke undlade vedlagt at sende Dig 200 Rbd. da Du er vel sagtens ikke rigtig rask førend Du faaer lidt Forstærkning — — —. Efter en udførlig begrundelse meddeler han, at han har brudt med en københavnsk forbindelse, som der følgelig ikke maa ordineres Varer paa i fælles Regning.

5. august.

Takker for Ophold i Slagelse og gør Undskyldning for tankeløst at have hindret sin svigerinde i at komme til fugleskydningen der. Derefter diverse forretningsager.

21. august.

Han sender tegning af lygte- (lampe-) pæle, der skal fornyes, ved Strandporten i Nyborg. „— — — Er Hr. Mesteren ikke lidt vel rask til at jage frækt Mandskab paa Flugten? hudske paa Du har vanskeligere ved at faae en end at blive af med dem, det glæder mig at Du mulig faaer Mecanicussen fra Vibye (?), men han bliver sagtens heller ikke gammel hos Mester Hidsighed — — —.“ Bl. a. forretningsager „— har jeg bemærket at Mecanicussen skal have 7 Mark dgl. om Sommeren og 6 Mark dgl. om Vintere — hvad jeg næppe kand tro kand være rigtigt — det sidste er vel uden Kosten? En accord paa 2 aar huer mig heller ikke — — —.“ Den 17. ds. nedkom hans kone med en tilsyneladende fejlfri dreng, dagen efter blev man klar over, at han manglede tarmåbning; en operation førte ikke til noget og ni dage senere udsluktes livet — lægen kendte intet til nogen sådanne tilfælde.

3. november.

„— — — Iøvrigt er det ret vel at det kand gaae fra Haanden dersteds naar vi blot saavidt at indretningen kunde give noget udbytte i Kontanter, thi det kniber i denne Tid for disse — — — jeg maa lade gode kunder fare, — — — som foraarsager slet humør som Bidrager ikke lidt til at nære min gamle Syge, saaledes er der næppe at tænke paa at jeg dette Aar kand have den Fornøielse at samles med eder dersteds saa gerne jeg end ønskede at se den nye Boutiken med mere hvad der er foretaget siden min nærværelse der; — — —“ og faa ordnet udleveringskontrollen. — — — „Jeg takker for Gratulation og condulation, Gud være lovet som tog vor lille Glut, uagtet vi holdt meget af ham, thi vi har bekymring nok over Peters Svage Øjne, som endnu kuns lidet ere forbedrede og ingen kand indse vad Skjæbne der venter vor videre Tilværelse min Kone saavel som Tinca og Gusta ere Gud ske Tak dog bare raske kunde jeg nu ogsaa have den Glæde ret snart at berette at det stod godt til med mig selv samt at jeg var glad og tilfreds, men naaer man ikke ret kan foretage sig noget, saa bliver man i det hele taget elendige Skabninger, og at jeg ikke duer meget eller i lang

Tid har været rask kand Du skjønne deraf, at jeg endnu inset Skjøde har sendt, som forlængst burde været i Orden ligesom at jeg ikke oftere skriver Dig til, jeg har holdt mig fra at melde mit Ildebefindende, som kuns kan kjede Dig, men jeg kand nu ikke længere undlade at obne mit Hjertes Trang og af min daarlige fremstilling af nærværende Brev, kand Du bedst gjøre Dig Begreb om min Forfatning, jeg er saa distrahit at jeg er nær ved at stryge vad jeg engang har skrevet. — — —“

1845. 6. april.

„Formodentlig har Du vel gjort Regning paa at jeg skulde komme til Slagelse, naaer den strænge Vinter var ophørt og Damparten (som nu igjen er i fuld Gang) havde taget Begyndelse; saadant var ogsaa mit inderligste Ønske, men da mit Helbred ikke tillader det, saa maa jeg atter henvende mig med et par Ord skriftlig til Dig! siden indeværende Aars Begyndelse har jeg kuns været meget faa Gange, uden for Huset, da Forkjølelse, Gigt i Hoved og Skulder Bestandig har tvunget mig til at holde mig inde — — — dog er det vist nok Synd at lamentere over Forsynets tilskikkelser — — — men min Stiltienhed mod Dig nøder mig til at fremstille noget saadant for at tjene som en Art undskyldning, give Gud! det kunde være anderledes.“ (her følger diverse forretninger). E.S. „apropos at Rasmine Jensen (deres søsterdatter) er bleven forlovet med vores Byfogeds Søn Kjøbmand Lorentz Bierfreund, som for Øjeblikket befatter sig med Kommissions Handel for fremmede Huse — — —.“

16. september.

„Dersom nu intet indløber dersteds, eller vil indløbe her som kand forandre min Bestemmelse saa agter jeg at indtræffe i Slagelse førstkommande Loverdag, ligeledes agter min Peter at reise med og da han dog intet synderlig nytte kand gjøre her hjemme paa Grund af hans daarlige Syn, og den stakkel kun sjælden har nogle egentlige Fornøielser saa har jeg besluttet at tage ham med, for om han kunde more sig lidt, maatte han kuns ikke blive til Uleilighed, jeg betvivler ingenlunde at De enhver især vil see igjennem Fingre, med ham om han kommer lidt klodset afsted med sine Ting — — — da det er Deres Majestæts Geboursdag paa Torsdag, hvorpaa vi skal have stor Parade med skydning paa Torvet samt derefter Dine hos Gjestgiveren, saa kand du sagtens tænke at man ikke kand lade saadant fare, og Gud i Himlen være lovet at jeg dog igjen kand deltage i Festiviteier og det lange for mig traurige Aar er forsvundet! — — —“ Slutningen af dette brev en P:S: er gengivet under omtalen af broderen Peder (pag. 5—6).

10. oktober.

„Takker hele familien for hjertelig modtagelse og behagelig omgang under besøget og for befordringen til Korsør — — —“ her følger en fortegnelse over en godsforsendelse „— — — skal jeg anmode om at hilse alle gode Venner Friis, Neuhausen og hans Moder (Møllers at undskylde at min Tid ei tillod mig at besøge dem) Grønvold og Kone, Mechanicus Hansen samt de andre, men især hilses Du og gode Kone samt Børn fra min Kone og mine Piger men først og sidst fra Peter og mig.“

19. november.

„Det har glædet mig, at sidste marked var så godt, 111 Rbd. er en hel sum at faa ind, og som du skriver uden assortiment; — — — „men da det begynder at sakke med bestillingerne, har jeg en ikke altfor galant hilsen fra mutter nemlig — — — Fanden skal Fløite med Hele Støberiet, hvis hun ikke snart faaer sin Kakkelvov, at Du vil putte binde Blaar i Øjnene med Din Forklaring om at Du har støbt de runde Stykker, som jeg allerede ved min Hjemkomst fra Slagelse havde bildt binde ind o.s.v.“ derefter forretningssager om forbindelse med S. C. Aarestrup eller J. P. Suhr & Søn, Kjøbenh., „men det vil bedre svare Regning at tage Varerne direkte fra England over Corsoer eller Scielscieør“. Han bestiller overslagsberegning til sit brænderi og opgiver størrelser paa rumforholdene. „— — — Det gjorde mig Ont at erfare at Din Svoger Neuhaus er saa slet ved Helbred, og er det dobbelt sørgeligt da det vel er ham der for størstedelen maae ernære Familien derude, og jeg vil ønske og haabe at jeg næste Gang maae høre mere behageligt om denne Ven! Med min Peters Øjne synes det dog at være lidt i bedring dog saa ubetydeligt at det næppe skielnes, — — —“

1846. 4. januar.

„Med Bekymring maae jeg herved meddele eder min Kondulation med Lensyn til min Ven Neuhaus! det havde jeg ikke tænkt da jeg var i Slagelse, at just denne tilsyneladende Sundheden selv skulde saa hurtig ligge under, og jeg kand tænke mig at dette Dødsfald maa være et tunkt Slag i Familien som jeg meget maae Beklage, havde den stakkels vanvittige i hans Sted gaaet heden saa havde det derimod været et stort Glædens Budskab; men Forsynets Veie er jo uransagelige! og kjender bedst vad os tjener Gud! give Familien trøst til og Styrke at bære det tunge Savn.“ — Han er kendelig utilfreds med en del tilsendte varer og mangelfulde oplysninger. Andre forretningsanliggender tildels om folk han tænker sig antaget på støberiet og slutter med at ønske glædeligt nytår.

6. april.

„Mange tak for Eeders Omhyggelighed for mig under min Nærværelse hos Eder; intet skal være mig kjærere en at see Eder med Børnene hos os i anstundende Sommer, om dertil gives Leilighed nogle Dage, saa skal vi om Veierlaget vil favoricere gjeste vor Hovedstad her i Fyen Odense, og maaske bese Slottet, da Prindsen ikke er der. Hermed følger 1 Fust. Brændevin, men da jeg ingen Heeltønder har, saa maae Du for denne Gang nøies med $\frac{1}{2}$ Tonde, men naaer Du faaer den tømt saa kand Du sende mig den tilbage og den skal da atter arrivere. — — —“ videre om forretninger mest med England.

8. april.

„Jeg er igaar kommen til Kundskab om, at min Maegaard Spekulerer paa at forandre sig, under dette Tilfælde maae jeg i tide see mig om — — — Hvorledes staaer det nemlig til med Slagter Møllers Sønner — — — de var saadan ferme Born og har vistnok en god Opdragelse, hvorpaa jeg saa meget sætter Pris, isærdeleshed hvad Moralen angaaer, thi egentlig Studium

er jo ikke nødvendig naar kuns kand præsteres vad man kalder opvagt, og jeg synes at Ms Børn i det hele synes at være livlige, godmodige og iøvrigt vel dresserede; — — — muligt 1 af din Svoger Friises kunde egne sig for Lærestillingen, eller om Du skulde vide nogen anden — — —. Hvordan staar det med hvor Ven Madsen er han endnu uforandret?“ — — — (Ludevig en søn af Friis kom til ham som lærling).

10. maj.

Melder at der nu ventes skib fra Newcastle inden 14 dage og giver mange direktiver i den anledning — — — „Nu vad blev der af mit Skjøde, har Du brændt det, eller hvor i Diævelens Skind og Been bliver det af? skal jeg vente til Dommedag paa jer vor det saa ligger, maaskessens i er nok ikke af den slags som ridder den dag i Sadler, kand i ikke faae læst de par Ord, saa kand Du hilse Bormesteren at jeg gjerne selv kand komme over og baade læse og protocollere det for ham — — —. Nu er Du vel snart færdig med den længe omtalte Muur og Bygning omkring Pladsen, at vi Dog, som vi med Guds Hjælp haaber kunde faae den Fornøielse til Pintse at kunde tage i Øieseyn. Vil Du ikke saa smaat erkyndige Dig om en Wiernervogn eller noget saadant kand være at erholde til Pintse Morgen til Kiøbenhavn da jeg agter at intræffe i Slagelse Pintse Løverdage, med Svitte bestaaende af 5—6 Personer større og mindre i det hele inclusive, dog lader det som 1 deraf nemlig den gl Peer sikkert efter hvad jeg kand forstaa vil falde bort, da han bestandig har saa travlt med sin Kram, imidlertid meldes saadant kuns foreløbig og Du skal faae nærmere Underretning.“

24. november.

„Vi har herved det Sorgens Budskab at meddele Eder at vor kjære Peter! er ikke mere; i Mandags 8te Dage var vore Folk i Færd med at heise Støb,* i dette Mellemrum, kom en Mand for at ville tale med mig, jeg var da i Brænderiet, men Peter troede jeg var paa Loftet, og han løb saaledes rask op af Trappen og ud af den lange Gang, og da den stakkel ikke kunde see den obne Lem før han var lige over den saa styrtede han igjennem og ned i Støbekarret, og var Gud ske tak heldig nok til ikke at slaa sig værre end vride den venstre Haand af Led, at saare sin Hage lidt og støde sit Been ganske ubetydeligt — — — vi kom ham til hjælp og fik ham under lægebehandling, og efter 4 dages forløb var han helt munter og spøjte, imidlertid fik han efter et par dages forløb et ildebefindende, som doctoren trode var begyndende skarlagensfeber og behandlede derefter; igaar fik han pludselig et stærkt krampeanfald, under hvilket han gik bort.“

11. december.

„Med Hr. Kjøbmand Bech har jeg rigtig modtaget de 300 Rbd og derfor krediteret Dig a Conto, samt bemærket at Du mulig til Juulen vil besøge os som skulle være os meget kjært om saadant kunde skee; da vi haaber med Guds hjælp dog til den Tid at blive nogenlunde ved Helbred, men endnu er det desværre ikke Tilfælde, da begge Pigebørnene Tinca og Gusta ligge af Skarlagensfeber Gusta for i dag 8te Dage og Tinca 1 Dag sildigere, dog er de nu saavidt at de fra igaaer maa nyde en ubetydelig smule at spise men

*) Massens navn på et vist stadie af maltningsprocessen.

forud intet andet en Mixtur, Vand og lidt Havresuppe, og i de 8te Døgn har min Kone og een Persohn til næsten uafsladeligt begge med undtagelse at jeg en gang imellem har gjort afløsning maattet sidde ved dem, saa vi har maattet indtaget dem i min Stue, vor vi bedst kand holde varmt da vi har lld paa Kjøllen, vi har maattet spærre alle Dørene med undtagelse af 1 nemlig den til Kjøllestuen, fordi denne Sygdom aldeles ingen Kulde eller Træk bør have, og vi har jo ogsaa været meget ængstelige da vi saa kort før mistede Peter; Lægen mener dog at de i næste uge igjen vil komme paa Benene, og da de nu kan begynde at spise lidt saa haaber vi med Guds Hjælp til det bedste. Det har været en bedrøvelig Tid for os, Isærdelesbed, da jeg heller intet Duer men har været meget Svag og er det endnu men finder dog lidt bedring, og vil haabe med den allerhøieste Hjælp at naaer først Sorg og Pigernes Sygdom noget formindskes at det skulle blive bedre; paa Legmet maae jeg dog ikke klage at jeg lider saameget, men Sjælen eller Sindet har været betyngtet med Centner vægt, saa at mit Humeur har været jammerligt, men da den saakaldte gyldne Aare, paa nogle Dage synes at have obnet sig saa er jeg formentlig foranlediget deraf dog imellemstunder lidt bedre. Børnene har i de første 6 Dage især været meget urolige og næsten ikke til at styre i Sengen ja avvexlende endog noget vilde, derimod er min Kone Gud være lovet endnu bare rask. Tak for Juulegratolationen vi ønsker eder alle iligemaade, lev vel — — —“

1847. 17. marts.

Handler om forretningssager og løfte om, at han vil melde sig til Slagelse, naar hans helbred tillader det.

17. april.

Han har forgæves henvendt sig til alle i Nyborg om jern og er meget optaget af pløje- og såtid samt regnskaber og sygdom — — — og naar jeg nu om Gud vil kommer i næste Maaned, saa kand vi maaske samt med din Familie følges her tilbage til Pintsen, og da vil vi gjøre vad vi kand for at more os i Forening oven paa Sorg, Sygdom og Bekymring samt slid og Slæb.“ — —

16. maj,

„Jeg har i mit forrige udladt mig med at ville indfinde mig hos Eder inden Pintse Helligdage, for derefter at kunde følges her tilbage i Pintsen, men det har ikke villet lykkes mig, jeg har endnu nok at bestille her hjemme og vil være meget glad om jeg kuns kan faae det nødvendigeste af Veien til den Tid, men jeg har nu besluttet, at naaer vi som vi sikkert haaber, med Guds Hjælp, at i kommer her over til os i Pintsen hvortil vi alle glæder os, og ver dag omtaler og lægger Planer til vor Morskab som vi haaber ikke skal blive meget ringere en forrige Aars Pintse, da vi vare saa behagelig sammentrængte saa følger jeg Eder tilbage for at lempe lidt paa Regnskabet, kom nu endelig alle til haabe, og tag Marie Friis med, beder Catinca; Hr. Grønvold og gode Kone eller hvem i behager skal være os Hjertelig velkommen, vi skal nok rydde op zu euch alle su sammen, 2—3 Værelser og 1. Sabl staaer allerede snart klar til eders Disposition og flere skal i faae om

forlanges Vognene ere allerede smurte for at gaae til Odense med Herskabet i fald i vil styre den Cours, og vi skal iøvrigt nok gjøre os umage for at Tiden ei skal blive Eder lang, bare vi maatte faae Veier som i dette Øjeblik, da den kjære Sol er nær ved at forblænde mit hele nærværende Gescheft. I kand gjerne om der gives husleje sende nogle Fortropper i indeværende Uge efter Omstændighederne, da Herren selv kand vel sagtens ikke komme føren det store Pinte marked er overstaaet paa Løvedag; Vil Du nu tjene mig med 1 par Ords Underretning hvor naaer, og hvor stort et Selskab vi tør gjøre Regning paa, til videre Foranstaltning, men lad dette Budskab komme snaarest muuligt for saa meget som muuligt at fyldestgjøre vore Fantasier. Apropos der kom endnu ingen Fynske Komsure eller Koge Ovne, de er vel skrevne i Glemmebogen med saameget andet, denne gjorde Du vel i at faae omstøbt til 1 ikke Glemmebog, vi ville vist begge, dermed befinde os bedre — Rap jer nu lidt og see til jo før jo hellere at komme paa Gled thi vi længes. — — —“

4. juli.

„Det er i sin Orden kand jeg troe at i ere fornærmet paa mig, for at jeg ikke før har tilskrevet Eder, efter at have opholdt mig saalænge hos Eder Tingen og Sammenhængen er denne at jeg fik Snus paa en Karl af vore fynske Produkter, som jeg har interesseret mig for at fæste til Dig — — — jeg troede at jeg allerede halv om halv havde ham imidlertid forbeholdt han sig nogen frist til han fik talt sin Familie — — — og jeg har først iforgaars Aftes faaet den mig ikke Behagelige Besked at han ikke have lyst til Udvandring — — —“

24. juli.

Han anmelder besøg af sit „Herskab“ fredag d. 30. i 4 á 5 dage. Broder Peder og han selv kommer ikke. Han efterlyser et til sønnen Peters grav bestilt gelænder, indskriften skal blive: R. P. Rasmussen f. 20.8.1831 — d. 26.11.1846. — — — „P:S: Beklag mig ikke, thi samme Dag mit Herskab reiser har vi vores Fugleskydning og jeg skal af Hjertet udbringe en Toast for eders velbefindende.“

17. oktober.

„Herved har jeg den Fornøielse at takke mange Gange for sidst jeg havde den Glæde at være i Eders Behagelige Selskab, saavel som for Eders Opoffrelse for mig jeg lovede at sende 1 Tønde extra gode Kogeærter, men den sort var allerede oprømt da jeg kom hjem — — —“ han sender nogle andre. Broder Peder fik sin kakkellovn „— — — han Lod til at være vel tilfreds med den, men sagde, at hvis den ei var kommen var han belavet paa at give af Grovfjlen — — —“ „— — — I Torsdags var det vores Marked her jeg kjøbte mig en lille brun 3 Aars Vallach, som skal gaae for Kabrioletten* naaer den kommer, og hvorefter jeg nu længes, derfor send mig den saasnart muligt, da jeg maaske kan sælge hele Krammen igjen. — — —“

25. november.

„Kabrioletten er rigtig arriveret men den er forbandet kneben i det

*) Tidligere bestilt.

bageste Sæde — — — naar jeg kuns med Kjøretøiet kan tilfredsstille min Familie, de er jo meget glade ved den smukke lille Vogn, men kommer an paa, naaer vi faaer den prøberet vad de vil sige om Pladsen. — — — At Erterne ikke vil lade sig koge dersteds er mig paaafaldende, uagtet Brøndvand i almindelighed ikke duer at koge Erter i men jeg antager at disse Erter kand koges deri prøv derimod obenstaaende Vand, og det vil vist give en Forandring thi vi koger en gang vær Uge af samme Surdej og der lader sig ikke allene ruller Kager og Moss men bliver ogsaa af almindelig gode Erders Farve. Fanden tage Uhrmageren kand han ikke gjøre sin Pligt han vil nok sætte os i Voxnæse og bilde os ind at hele indvolden ikke duer siden det varer saa længe han kand nu dog begribe at jeg ikke kand vide vad Klokkeren er naaer han har den i sin Lomme. Generallieutenant Rasmussen Juel til Juelsberg ved Nyborg er Død for nogle Dage siden og skal begravnes siger man paa Mandag under en umaadelig Seremoni (paa Aunslev Kirkegaard). — — — Jeg skal hilse fra Broder Peder at han var godt fornøiet med Kakkelovnen. — — —"

Julen. december.

„— — — Kone og Børn har dog saa temmelig nu overstaaet den almindelige la grip — — — derimod er det slettere med mig, og jeg lider imellemstunder frygtelig af forstyrrelse i Hovedet der ulykkeligvis i almindelighed altid angribes naaer Maven kommer i Uorden og noget ubehageligt tilstøder, den indeværende Fæst og Høitid er her saaledes mindre Behagelig, men vi vil nedbede Forsynets uransagelige Veie i det nu forestaaende nye Aar maatte blive mindre slibrige og om Mod og Kraft til at udholde den tunge Prøve.

1848. 4. juni.

I første halvdel af brevet ironiserer han over, at gravpladen (til Peters grav), der var lovet til helligdagene, ikke er kommen; i næste uge har vi pinse. Videre fortæller han om, hvordan de selv har kludret ved en prøveopstilling af gelænderet, for at se om det var i orden, hvor det væltede for dem, gik i flere stykker og maatte repareres inden det paany kunde opstilles. Resten handler om indkvarteringer og gennemrejser af militær foranlediget af den forestaaende krig, han har haft indtil 62 mand foruden officerer og heste i tre uger og lang tid forud 30—40 mand. „— — — Dog maae dette ikke skræmme Eder fra at aflægge en Pintsevisit hos os thi kommer Svenskerne forinden, eller efter Helligdagene saa har vi Plads nok for Hele Familien, men skulle De netop komme til Helligdagene saa ved jeg ikke vad man falder paa at paalægge mig af disse enten Officierer eller vad, og for dette Tilfælde ville vi maaske kuns kunne yde maadelig Leilighed for Eder. — — —"

23. juli.

Han takker for et besøg Hendrik har aflagt ham. — — — jeg fik ikke Prisen paa Gelænderet — — — „200 Mand svenske Tropper nemlig Infanteri er hertil søværts ankommen igaar, og som igjen for et Øjeblik siden videre er afmarcheret a Krigsskuepladsen til, det var lutter unge raske

Knøse paa 18 a 20 Aar, som nylig er ugaet af Skole. — — — har vi ikke Fornøielsen at see nogle af Familien i Ferien som igaar er Begyndt hos os?"

11. august.

Han klager over høsten, rabsen fik han tærsket i søndags 8 dage, den eneste dag med tørvejr i lange tider, „— — — der er allerede somme lange spirer paa Kornet — — — Folk ere knappe at faaet fat paa 1 Daglier skammer sig her ikke ved at begjære 5 Mark og Kosten. — — — Hvorledes er det med lille Eduard? — — —“

23. august.

Han har nu købt 50 skpu. jern af Kruuse og de kan sendes til Korsør efter ønske. „Kom nu kun ikke med Pasiar i stedet for contanter til den belovede Forfaldstid — — —“ — „Høsten bliver dårlig paa grund af Vejret, det er ogsaa skyld i at han maa udsætte et besøg i Slagelse til næste uge. Han glæder sig over at høre at lille Eduard er i god bedring, — — —“

31. august.

Jernet er afskibet herfra i formiddag — han har endnu ikke indavlet og maa derfor udsætte besøget til næste uge.

2. oktober.

Han takker for nogle vaser og kopper, der er sendt til kone og børn. „— — — Angaaend det omspurgte PigJern, da kunde jeg nok maaske realisere de fornødne Finanser ved Hjælp af Onkel P: H: naaar jeg med Trygghed turde stole paa prompte Tilbagebetaling fra Dig, men Du har forhen mere en Een Gang sadt mig i meget slem Forlegenhed for forventede Finanser og jeg har derfor hidentil ikke været meget dristig ved lignende Entrepriser, imidlertid vil jeg haabe at Du vel nu maae være kommen til skjønssommere Erkjendelse, at en saadan Streg i Regningen giver et meget slet Faccit, og jeg tør vel i Fremtiden stole mere paa den absolut nøjagtige & nødvendige Promptete i Finantsforretninger, da disse i Handelsfaget ikke kand realiseres med Snak og Løfter, men Nødvendigheden Byder at der maae tages alvorlige Forholdsregler, og 1 Kjøbmand maae absolut kunde stole paa sine Venner i andetfald, var han let udsat for total at være ruineret.“ Efter nogle forretnings-aftaler fortsætter han „— — min skyldige Tak for mit Ophold hos Eder, der denne Gang var mig meget meere Behageligt en nogensinde før, da kuns denne Gang en Eneste Ubehagelighed ramte mig men som ogsaa var droi nok at Qvæle nemlig den mellem os Brødre, men jeg har Lært at slaae Vand i Blodet og saaledes kand det Kjolnes med en Priis Tobak, mellem os, og jeg henlever i det glade Haab at Du en anden Gang vil faae Øjnene bedre op og Piben som følge deraf en bedre Lyd — — —“

28. oktober.

Mere om køb af jern og besværet ved at skaffe kontanter. „— — — I gaaer Otte Dage havde vi et stort Banquet hos Svoger Jensen i det Rasmine havde Bryllup med Bogholder Bierfreund, Vielsen foregik i Kirken Kl 3 Eftermidag hvor hele Selskabet var tilstede, foruden Kirken halv fuld af tilskuere saavel af Herre men mest Damer Selskabet bestod af Justitsraad

Bierfreund, og Kone, C: Hansen af Løgismose med Kone og de tvende ældste Døtre som Brudepiger, Hr. M. Rasmussen med Kone og alle sine Døtre som Brudepiger, P: Rasmussen, Eiler og Theodor 1 Lieutenant Christiani som er Indkvarteret dersteds, jeg havde nær glemt Apotheker Holm nu da hans Kone var i Kjøbenhavn, Peter Løgismose adspirant til Lieutenant, Eiler Leger, De flere ungsmaa Damer(?) vare Fru Nyholm, Præsten var i Jylland, Jomfru Rasmussen Hr. Poul Rasmussens Datter og Madm Leger; Vielsen forreftede Chatechet Müller, man vandrede par om par frem og tilbages i Kirken for Alteret og man fortæller at det var et meget smukt skue; derefter droge vi tilbage til Bryllups-huset, spiste og drak og vare meget lystige til midnat hvorefter Brudeparret strax samme Nat reiste til Odense til deres nye Bolig en som siges smuk Leilighed paa 4 Værelser foruden Kjøkken etc. samt Vaskehus og Loftrum, vor de nu Lever og Bygger ifølge Skriftens tilsagn. — — —

29. oktober.

Indeholder udelukkende undskyldninger for at brevet af g. d., der indeholdt 600 rbd. ved et uheld var blevet forsinket.

31. december.

På årets sidste dag glæder han sig over at kunne melde at han selv er saa rask, som han ikke har været i mange år. Han fortæller om lærlingen Ludevig og om at de har haft „Juleleg til Kl. 2 nat a la Costyme i Dands“, der nævnes 28 gæster; selv var de fem indbefattet Ludevig. Det gør ham meget ondt for stakkels Peter (det maa være Hendriks søn R. P. F. Rasm.).

1849. 8. februar.

„Da Hr Poul Rasmussen i dette Øjeblik lod mig vide at han i Dag vil reise til Slagelse og om jeg havde noget Budskab at bringe dersteds ville han tage det med, saaledes griber jeg Pennen, da jeg føler i min Enkestand Trang til lidt Underholdning, Du maae nemlig vide at hele Familien har forladt mig i gaar Morges Kl 8! naaer jeg ser den igjen veed jeg ikke, imidlertid dog maaske iaften eller i Morgen aften, thi kommer de ikke til den Tid, saa kommer jeg paa min Sjæl til at sende 1 Stafet efter dem thi de er skudt skt at være allene, naaer man er vandt til Selskab. Catinca er nemlig i Odense for ved en Tandlæge Heins at faae sine Tænder plomberet da de er slemt anstukene, og da jeg ikke kunde lade hende reise allene og jeg selv ikke kan rive mig Løs herfra, paa Grund af at man har taget min Landvæsenskarl med 2 dages Varsel paa Skolen for at dressere til Soldat, og Ludevig endnu ikke er competent nok til at styre Cordellien i Boutiquen ene: videre saa maatte jeg lade baade Mutter og Augusta følges med, da de tillige vare saa svært for at see det Odense Theater, vor det Müllerske Selskab i aften gav Stykket Capriciosa eller Familien fra Nye Boder hvorved de vistnok har moret sig, Eiler Jensen er med dem derinde for at besøge sin Syster og med det samme Theateret, og da jeg har givet dem 1 Hundrede daler i lommen, saa faaer jeg dem Sansynligvis ikke at se for disse er forsvunden, de agter at kjøbe med det samme nogle Ting (i det mindste bildte de mig saadant ind, for at faae Klør i min Pung) til Catinkas Konfirmation,

og jeg faaer nu stille min Harme hvordan jeg kand over saadan Phiff og nu vil jeg haabe at Du! med gode Kone! og Børn! kommer herover snart og senest til Paaske for at trøste mig lidt i min billige Sorg over vad i nu har hørt der er vederfareet mig, og forbliver til konfirmationen er forbi. I anledning Krigsvæsnet ved vi ikke mere her end dersteds — — — hos mig er for Øjeblikket indquarteret 30 Mand heste foruden forventede gienrejsende. — — — I gaaer solgte jeg min grønne Fiellevogn — — — Nu kand Du gjerne lave mig 1 Jagtvogn som omtalt — — — men ikke saadan 1 lang Beltbaad som den Du ifjor havde staaende; extra godt Kram — — — den lille blaa Vogn agter jeg nu at beholde — — — Hvorledes er det med stakkels Peter? er han snart paa Benene igjen? det har været en Haard Tid for den stakkels Fyr — — —“

26. februar.

„Dine Skrivelser af 12. 13. og 22. ds. er i sin Tid rigtig kommet mig i hænde — — —“ efter et foreløbigt regnskab „— — — I anledning den omtalte Vogn som i har saa ondt ved at finde lavet sammen, saa kand i nu gjerne beholde den selv, thi i er nogle Jøder med jer Vogntøi, jeg kjøbte i Gaaer Agent Subrs Winervogn i ret god Stand — — — for 150 Rbd. Vi prøvede den strax 1 Tour igjennem Christianslund skoven og til Knudshoved og min Kone og Børnene var saa lykkelige ved den og sagde at de paa ingen Maade ville have nogen Jagtvogn med Kalæsche for den — — — 1 anden mindre Winervogn staaer her til Salg — — — kand Du bruge den? den kan maaske købes for 110 Rbd.“ Han klager igen over at krigen skaber folkemangel „— — — har i ikke en Peer eller lignende Skabbals at kunne sende mig, om han og var lidt doven, saa er jeg Gud være lovet for Tiden dog istand til maaske at kunne muntre ham lidt, jeg maae nu antage Sjovere og give 2 å 3 Mark og Kosten for saadan en Raggerknægt som jeg i Fredstider ikke vilde give 1 Mark danske om dagen. — — —“.

5. marts.

„Tak for Discurs angaaende Vogne! imidlertid da Du er bleven saa expedt, som var langt over ald Forventning navnlig at den omtalte Jagtvogn nu allerede paa Ubetydeligheder nær maae være færdig saa forventer jeg at Du med Familie kommer kjørende med den herover i Paaskebelligdage, og staaer den mig saa an, saa kand det endnu blive godt — — — jeg har nu atter solgt 1 Vogn, nemlig 1 Arbeidsvogn med Jernaxler og hele Bøs til Færselvogn for Armeen for 78 Rbd min Smed C: Larsen har rigtignok bidraget meget til denne Handel i Forventning af at han kunde faae 1 nye igjen at bestaae; men da min Hjulmand paa Grund af drikken er bleven en saa daarlig makker at man ikke kand vente noget durabelt arbejde fra ham, saa maae Du gjerne lave mig 1 god stærk Arbeidsvogn, men dog ikke uhyggelig svær, naaer Du saa tillige bare kand faae den saa hurtig færdig som den ovenomtalte Jagtvogn, thi der var Du rigtignok det maae jeg tilstaa ikke Dig selv lig. — — — Jeg seer at Du ikke har nogen Peer til mig, her er det snart rent galt for Folk, ieg maae give 1 Landvæsens Karl 60 Rbd Halvaarlig istedet for tidligere 30 og er ikke engang at faa en saadan til Maidag har jeg igjen ingen om det enda varer saalænge, igaaer reiste min Røgter til Armeen, jeg var heldignok strax at faae 1 Skræder med 1½

Been og 1¼ Arm men som kuns er et meget Maadeligt Subject, undtagen i Munden, der er han Karl for at tage een i Nakken og dermed slaae ½ dusin en saadan Fybr maae jeg give 30 Rbd. Halvaarlig og ovenikøbet vil han betinge sig Klæder og drikkepenge; Her af Byens indfødte har man ved Sesionen i forrige Uge i Svendborg taget en Halv Snes hvoriblandt den yngste af Kruuses Søner Vilhelm, som er ugift men Kjøbmand, Skibs Reder, Brændevinsbrænder, Kornhandler af betydenhed, samt Tømmerhandler, og dog siger han at naaar ingen vil gaae for ham for 10 Rbd Maanedlig saa vil han selv gaae; et saadant Ord af 1 ung Mand det gjør vor lille Nyborg skulde jeg troe stor Ære. — — —“

18. marts.

Mest forretningsbrev. „— — — For de mig sendte 200 Rbd staar Du hos mig crediteret, kuns meer af den Sort det er Kram som er brugbar til enhver Tid. — — Det gaar nu Rask med Rustningen til Krigen flere smaa troppe Infanteri passerede her igjennem igaaer 1 Esquadron af 4. Dragon Regiment, og idag ventes Hestgarden. Kommer i nu til Paasken eller Konfirmationen saa skal jeg hilse fra Catinca om i ville tage Marie Friis med — — —“

5. april.

„Jeg takker mange Gange for Gratulationen til min Fødselsdag, den var forresten tør nok, da jeg nød netop Sjocoladen som Du omtaler i dit Brev, og en smule Skinke med Langkaal om Aftenen forresten med Modtagelse af præsentier fra min Kone og Børn, 1 pr Underboxer af min Kone, 1 pr. Morgensko af Catinca 1 silke Lommetørklæde af Augusta, saa var den Høitid dermed til Ende, og det var gandske efter mit Ønske Thi af store Selskaber holder jeg ikke af; og jeg har i det Sted ladet pudse vor Dagligstue og den lille Sahl ovenpaa lidt op for at kunne modtage mine forventede Gjæster (derovre fra) med lidt større Bequemmelighed, ifald i maatte behage at gjøre os et lille Besøg, paa en 8 a 14 Dages Tid eller længere, eftersom I kand more Eder, I Aaer har vi ikke synderlig Besværlighed af de gennemreisende Tropper, eftersom de størstendels reiser igjennem eller udenom Byen her paa Landet i Omegnen for at more Bønderne lidt, som ifjor ikke følte synderlig til denne Byrde om man saa tør kalde det. Den omskrevne Hamborgovn, som ikke ville kunne sælges her har jeg strax efter Dit sidste Brevs Modtagelse, bestemt at sætte op paa den foromtalte lille Sahl og skal I være de første der profiterer af denne Bestemmelse dersom I arriverer.

22. juni.

„Jeg har herved at takke mange Gange for mit Ophold sidst dersteds, jeg befandt mig ogsaa ret vel saalænge jeg ingen store Udflugter foretog mig, men de 2de sidste lange Ture i Selcousdal Skoven og til Næstved følte jeg strax ikke bekom mig vel, paa Grund af den Kulde som stod i Luften, og en Skranting som jeg taaler kuns lidt af den Sort, havde det derimod været rigtig godt Veier, ville jeg have moret mig meget ved de herlige Omgivelser paa disse Steder, men naaar man ikke føler sig rigtig tilpas saa taber enhver Fornøielse det meste af sit Værd; alligevel har det interesseret

mig at have været paa Steder vorom jeg tidligere ikke kunde gjøre mig noget Begreb, og i den Retning efter længere Tids Forløb, vil hine Ture kunde glæde mig; men jeg har ikke været rigtig i Orden siden jeg er kommen hjem endnu, og jeg har ikke været ude undtagen den første Dag som jeg var kommen hjem; paa Grund af at jeg fik ondt i Halsen, for Brystet, Gigt i Laar og Been samt i Lænderne saa jeg har maattet holde Stuearrest, og gaae indpakket. som i den strængeste Vinter, Hovedet har eibeller været godt, imidlertid har jeg indtaget Sovemidler et par Gange, som dog er hjulpet noget, og jeg befinder mig dog bedre og saavidt jeg kan skønne, troer jeg dog ikke at det vil overgaae til den gamle Mavesygdom, hvoraf jeg i fler Aar har lidt saameget, og kand jeg kuns klare mig for den Ulykke saa har det med Guds Hjælp ingen Nød; — — —“

29. juni.

„Jeg solgte for nogle dage siden til Proprietær Møller paa Strandskou 1 Plov af Bentzens No 8 der bestaar af 3 Stkr til 14 Mark, denne har han prøvet og funden god; i gaaer var han her igjen og vilde have 1 diisto, men jeg havde ingen flere af den sort, imidlertid formaade jeg ham til at vente nogle Dage, til jeg fik rekvireret nogle, men da han sagde at ville gjøre sin Broder 1 Geburdsdags Pressang med den saa kunde han ikke vente længere en til først i tilkommende Uge, derfor maae Du endelig see at sende mig 1 pr Stk eller om Du har 6 a 8 Stk af den Sort, tbi naaer den Mand finder Behag i den saa vil der upaatvivlelig gaae flere, tbi han er en anerkendt dygtig Landmand der flere Gange har vundet Præmier for Pløjning, saa jeg vilde grumme gjerne have ham tilfredsstillet for en anden gangs skyld; — — —“ E:S: om bryllup i Hyrdehuset for broder Hans' datter (se under Hans pag. 12).

17. juli.

Efter omtale af en jernleverance. „— Det er i den senere Tid daarligt med mit Helbred jeg har ikke rask siden Slagelse Turen og det er meget slemt kand Du troe da vi i denne Tid meget at bestille i Marken, og jeg formener foruden at deltage i dette Arbeide eller heller at kunde drive synderlig paa Fortgangen, og Folk er ikke næsten at opdrive til nogensomhelst Dagløn hvormed man kand være tjent, 1 Dagleier skammer sig ikke ved at begjære 5 Mark om Dagen og saa fyldes med Øl og Brændevin og det er enda ikke alle Arbeider at de vil deltage i, de gaar heller og driver 1 Dags tid eller to imellem, for ret at spænde Folks Forlegenhed til det yderste; jeg har dog bragt det saa at jeg har faaet mit Græs tilsammen slaaet og opgjordt det meste samt faaet sammenkjørt 12 Læs, men jeg omtrent ligesaameget endnu tilbage hvoraf endnu er 3 Læs som ikke er opgjørt; jeg har 3 Tønder Land hvorpaa Gjødning skal flyttes og besaaes med Rabs, og nu i næste Uge foregaaer vist Rabs skjæringen etc; som fordrer en deel Arbeidskraft, som jeg ikke forstaaer hvorfra den skal komme men vilde den almægtige, snart give mig et godt Helbred saa tænker jeg det alligevel nok ville gaae. — — —“

31. december.

Kort meddeles, at det 17 juli omskrevne jern er i Corsøer imorgen tidlig.

„Hav Tak for Dit kjærkomne af 25. dennes med gode Juule Ønske, jeg ser deraf at Du Halvveis har været betænkt paa at holde Juul hos os, havde det sket vilde Du meget have glædet os; Fætter C: Hansen fra Løgismose er her med hele Familien paa den mindste nær, nemlig Hansen med Kone 10 Børn og 1 Lærerinde, de har dog kuns de Otte ældste unge; tilligemed En Snees andre unge deels af Familien og deels af Børnenes Bekjendte holdt Juleleg og Dands til Klokkeren 2 anden Juledags aften vor de morede dem fortræffeligt hos os, derefter har Catinca næsten vær dag været paa Farten, nogle gange endog 2de Gange om Døgnet om dagen — —“ han opregner en hals snes steder, hvor hun og tildels ogsaa Gusta har været; „— — — saa de har aldrig haft saadan Kommerslig før.“ Han fortæller videre om sin gigt, som nu har holdt ham over 3 maaneder hjemme —, om Peders køb af „Slot“ (omtalt under ham) —, om Eiler Jensen, der med 3. jægerchor nu kort før jul er overført til Als —, og han klager over de grusomme forhold — „her er mange om bidet, og den ene søger at pille Fittet af den anden saa godt de kand — —.“

1850.. 13 april.

„Jeg har alt længe følt Trang til nogen Underholdning med Dig, men i det stadige Haab efter en saa lang Taushed dog at kunde melde at en blidere Tid var indtruffen hvorunder jeg torde glæde mine kjære med Underretning om et bedre Befindende (der dog desværre endnu ikke er falden i min Lod) har stedse holdt mig tilbage — — —“ han fortæller om sine lidelser og om broder Peders ejendoms køb og bestiller et par jernsøjler, som der bliver brug for ved ombygningen.

14. april.

Det gaar op for ham, at der er gaaet et brev tabt af 24. febr., hvori var berettet om, at svoger Jensen havde fundet en kiste paa loftet; den viste sig at indeholde en del linnede og uldne tøjvarer m. m., som havde tilhørt deres moder. Han gentager her indholdet af dette brev og fortæller, hvorledes de har fordelt denne kistes indhold mellem sig.

2. maj.

Et kortfattet brev, der melder om modtagelse af 8 tagvinduer og 1 søile til broder Peder.

14. maj.

Ligeledes kort — kvitterer for nr. to søile og meddeler, at hans svaghed hindrer ham i at tage til Slagelse i pinsen; men de venter Hendrik til dem og beder meddelt, om de tør vente flere.

? august.

„Jeg tilstaaer herved min Uefterrettelighed i henseende til at opfylde min Pligt med Besvarelse Dit 23de f. M., men da jeg intet godt har haft at meddele Dig med hensyn til mit Helbred saa har det kjedet mig at tage fat paa Pennen, thi jeg haver havt saa mange Ergrelser med mine Folk i Høsten og andre Forretninger i den samme Tid, at jeg næsten ingen Veie er kunnet komme med den, i særdeleshed er min Arbskarl, en saa Onskabsfuld Krabat

at jeg aldrig har havt mage til ham, — — — jeg har alt længe lyst efter Blot 1 Mand, men kan kuns faa fyldehoveder som vær Eftermiddag gaaer paa alle Fire. — — — Dit Andragende angaaende Støberiet ved jeg at svare Dig tilfredsstillende paa, kuns maae jeg bemærke at da Du endnu intet har kunnet udrede af hvad der aarlig er gaaet paa Ballancen eller Saldoen af Regnskabet, undtagen det Støbegods som jeg har erholdt, saa kan jeg ikke forstaae at Du endog speculerer paa at kjøbe min Andel, efter at Du saa ofte har yttret Grue for at komme i stor Gjæld, og efter at Du nyelig har tilkjøbt Dig som Du fortalte mig ved Din behagelige Nærværelse her sidst, 1 ikke ubetydelig Landeiendom, ligesaa lidt som jeg kand begribe den Sætning at Du heller vil trække Dig ud af Compl; Du har her vist ikke tænkt over et saadant Udtryk, thi efter min Anskuelse har Du aldrig haft ret stor Risiko, og aldrig ville Du have funden 1 Compagnon, hvormed Du ville kunde sendet ham enhver Ting af Betydenhed ligesom i det hele taget er vist Dig ald muelig Foielighed. Vil Du snaarest mulig sende mig 1 Brænderirist 6 Kvarter lang med underlags Bjælke — — . Prisen paa dine Kornrensemaskiner ville Du opgive mig, samt hvormange sorter og hvikke der er hensigtsmæssigt, — — — Sluttelig vil jeg haabe at i alle i Familien ere friske og vel, her Lider vi i sommer Tid frygtelig af Hede der ofte er saa voldsom at ingen anden Bod kand raades derpaa en at vi maae imellemstunder naar hun bliver for Grov maae putte os i Stranden, som vi Gud ske Lov har nær ved. — — —“

17. oktober.

Han takker for deres gæstfri og behagelige opførsel mod ham ved et ophold han for en maaned siden har haft dersteds — der har været saa meget, og er det stadig, at tage vare i i marken, da hans landvæsen og maltgørieret ligger under forandring, han er ikke færdig med at høste, vinterfælle (han er færdig med et par tdr. land men har endnu 16 tilbage) og hente brænde (8 favne fra Hellerup (2½ mil derfra), han gentager bestillingen fra forrige brev paa en brænderirist og tilføjer nogle ovne. „— — — Den saa ofte omtalte Plade til min Kølle her i Stuen har jeg nu Betænkt at ville have indrettet saaledes at den for Symetriens skyld udgjør 1 art Kakkellovn lignende Piedestablovn som staar her i Stuen — — —“ derefter kommer en lang og indviklet saakaldt „Opskrift“ — — — men Sagen haster meget.

21. oktober.

„Da jeg har gjort nogen Forandring i min Plan ifølge mit Brev af 18de (maa være 17.), skal jeg ikke undlade ved nærværende at meddele Dig — — —“ derefter en ny og endnu mere indviklet forklaring, hvor der ogsaa laves om paa værelserne — haandskitser er udført i brevet.

25. oktober.

„Dit sidste kjærkomne underretter mig om; at Du ikke kand forstaae Plattysk (godt) det vidner altid om, nogen patriotisme er tilstede, jeg skal imidlertid efter Dit ærede Ønske ved nærværende seetil saagodt som det øjeblikkelig formenes at kunde Behøves for at sætte Dig ind i Hemmeligheden, og ud af det Labyrinth eller Vildnis hvoraaf Du synes at være om-

saaget og til denne ende maae jeg nu først bede Dig at forestille Dig Stuen med mit lille Kontoir saaledes som jeg i dette Øjeblik her sidder og nedskriver disse Linier Du veed jo at jeg som sædvanlig paa dette Sted vender Ansigtet mod Syd og R . . . . mod Nord — — —“ han er altsaa bleven gal over ikke at være bleven forstaaet — nu en lang ny forklaring eller „Op-skrift“ og tegninger. Sagen haster stadig meget.

27. oktober.

„Ved mit sidste Brev troer jeg at have forglemt at underrette Dig vorledes Døren skal lukkes og hænge paa Mundingerne af den omskrevne Vinkelovn — — —“ ny forklaring og nye tegninger. „— — — ingen mere Tid, imorgen kommer jeg vel igjen, men derpaa skal Du dog kjære Broder hverken stole eller vente — — —“

1. november.

Efter bemærkning om, at et brev af 29 f. m. først er modtaget i dette øjeblik „— — — med Hensyn til den meromskrevne Vinkel Stegeovn, da maae jeg kortelig bemærke at den Sag er baade tykket og om Du vil Drøv-tykket jeg har ikke gjort min Bestilling uoverlagt men med de fornødne Beregninger med Hensyn til Hensigten — — —“ nye forklaringer og forandringer „— — — skynd Dig bare lidt og Lad mig faae det nødvendigeste.“

3. november.

„Den førømskrevne manglende afrids af 1 Postamentplade Lig 1 Pide-stabl oven er senere arriveret og retournerer hoslagt tilbage med mine Bemærkninger — — —“ og de er mange „— — tager de to postamenter for lang tid saa send mig blot vinkelovnen, den er jo simpel og fordrer ingen billedhuggerarbejde — — —“.

1. december.

„Du venter vel sagtens med Begjærlighed at høre vorledes jeg er tilfreds med den meget omskrevne Vinkelovn og tilhørende Postamenter — —“ han har været saa optaget af sine egne haandværkere og af at hjælpe ved Peders flytning. „— — Kom nu bare herover til Juul saa skal Du see Kram som har vasket sig, og tag saa Familien med nu har vi 1 Salon mere og i skal blive opvartet med Spil og Dans i Helligdagene, Julekage, Æbleskiver, Brændevin og Mjød m: m: m: naaer i bare vil komme. Ikke at forglemme Resultatet af dettes Begyndelse jeg er meget vel tilfreds med min Indretning i Hallen den svarer fuldkommen til min Forventning. Køllen trækker meget bedre en før og Oven med tilbehør opvarmer fuldkommen de 2de Værelser — — — og Du skal have Tak for at Du dog rappede Dig Lidt dermed, som ellers er usædvanligt om jeg tør være Lidt spydig. — —“

1851. 16. februar.

„Vilh. Kruuse hersteds sender i dette Øjeblik Bud hos mig om vi kunde have brug for ca. 60 Skpw. Støbejern — — jeg svarede at jeg tvivlede om at Du var dette Behøvende — —“ P Sk Cathinca har en 8' Dages Tid været udslaaet bag det ene Øre og i Ansigtet, som det synes vil den hele Forhudning falde bort og give Plads for 1 nyere, i aften skulde hun været til Bal hos vor Kommandant Oberst Meier og for flere dage siden gik ogsaa en

lignende aften underholdning tabt for hende hos Kommerceraad Schalburg, som kurterer ikke saa lidt for hende i os sagt er alt vell inden Borde, lev vel.“

28. februar.*)

„Jeg seer — at Du er ved at slutte med Levin —“ hvilket kommenteres. „— — Du spekulerer paa snarest at sende mig de Kakkelovne, som nu ikke allene kunde være solgt men halvt opbrændt naar jeg havde havt dem i Efteraaret, da Libhaverne indbød sig til at kjøbe, til næste Efteraar er de vel sagtens som sædvanlig fortrængt af andre constructioner, alligevel kan Du gjerne Leilighedsvis sende mig 1 Exemplar af hver af de bestilte sorter; hvad Plove angaaer da er jeg dermed temmelig forsynet, thi ogsaa disse Constructioner er her 1 Modesag, og bliver idelig forandret efter enhver egen Idee om den er saabelig eller hviis kommer ikke saa meget i Betragtning. Forpagter X. paa Holchenhavn angaaende, da kjender jeg meget godt den Fybr — —“ han skriver udførligt om ham, men ikke favoricerende. „— — — Ønsker Du efter denne min ringe Forklaring alligevel at blive anbefalet hos Hr. X da er jeg ganske til din Tjeneste efter nærmere Underretning — —“

16. april.

Modtaget de 5 bestilte Ovne. „— — Har Du nu derimod faaet den oft omtalte Jagtvogn istand med 2 Sæder og Bag buk helst om den bageste Stol kand indrettes til at sitte 1 læder Kaledsje paa, saa skal vi handle Ligeledes kunde jeg bruge et smukt Seeletoi, dersom Du endnu staaer i credit hos Hr Sadelm: — — — Vi takker kjerligst for Indbydelsen til Prinsens Konfirmation, men vi kand saa glædeligt det ville være os ikke have den Fornøielse at give Møde, da Catinca endnu ikke har været ude af Huset hele Vinteren formedelst den tidligere omskrevne Kirtelsyge — — men det varer om Gud vil ikke saa længe saa kommer vi maaske alle sammen, og skal da nok faae bugt med Din Viinkjelder.

28. april.

Lykønskninger til Neveu-Peters konfirmation i gaaer. „— — — gjerne havde jeg, baade min Kone, og Børn, villet være Tilstede ved denne Høitidelige Handling, da de Talemaader en dygtig Geistlig ved en saadan Leilighed anvender griber ikke allene Vedkommende Konfirmands Forældre, og Søkende men ogsaa fjernere vedkommende ganske Eindommelig om Hjertet — — — Mine nærmeste omgivende begynder saa smaat at ynte om en Hovedstads Reise efter en Skjæbnesvanger Vimer, — — og efter for 5—6 Aarstid at have faaet Smag for, samt vel at mærke vel har været paa Ruttsbanen i Tivoli hvor min Kone russede saaledes med sin kjære Svoger, at hun troer endnu at russe hvergang vi taler derom uagtet det er saa længe siden; Damparten er baade min Kone og Børnene derimod endnu uafproberet, og De troer nok at turde — — — saa foreslaaer vi ligesom forrige Gang at benytte Pintsen til en saadan Tour, — —

29. maj.

„I anledning Kbbs Reisen da snakkes her daglig op og ned — — mit

*) Herfra er brevene poststempleet.

Selskab agter at tage herfra førstkommande Onsdag jeg kand derimod ikke slippe herfra før Løvedag; vil Du nu Godhedsfuld underrette mig med et par Ord om Du har taget Bestemmelse at hente Selskabet i Corsøer, som maae beroe paa din Leilighed, thi jeg skal nok give dem saamange Konstanter med at de kan tage sig en extra Befordring til Slagelse men jeg onsker dog gjerne at vide hvorlunde jeg har at gjøre Udregning thi De skal Raggeme ikke have overflødig af den Kram at rutte med, thi Mester kand godt selv bruge dem nemlig Finanserne, — — — Jeg skal hilse Dig fra min Kone og sige tak fordi Du vil Besørge Spiisekammeret til Kbbs Touren men hun maae beklage ikke at kunde møde efter Dit Ønske med Ladning Lax derimod har hun i gaaer kjøbt 1 Hare som kostet 2 Rigsbankmark, som i Øjeblikket er under Spækkebehandling, den troer jeg nok hun agter at sylte i et par dertil hos Bødkeren Bestilte Fustagjer og tage med paa Reisen for at kunde kildre sin kjære Svogers lækre Gane. Nu skal jeg endvidre hilse og spørge om den belovede Wienervogn til 2 Familier udenfor Bondestanden er bleven færdig, thi det nytter ikke at vi tager vores gamle Bøer med hvor der næppe er Plads for Een Familie selv om den endog er indenfor Bondestanden. Cathinca og Augusta beder hilse Marie om hun ville sørge for at Fortepianoet, er godt stemt til de kommer derover for de er vandt til at slaae haart og komme snart igjen ligesom Smeden, iligemaade skulle jeg bede Marie at sørge for et tilstrækkeligt antal Eggeblomme at smøre binnes Gane med, for den er temmelig besadt, med Graturust, og saaledes ikke som hindes, kand uden Smørelse gjøre sin Skyldighed naar det gjæler om en Sang, hvoraf vi min Sjæl vil have flere naaer vi kommer sammen ifald Nottabene jeg maae raade lidt med; — — —“.

13. juli*)

„Mange Tak for al Eders Forekommenhed ved mit Ophold dersteds saavel som for Befordringen til Corsøer — — — Ligeledes Bedes Du at sende mig snarest muligt de omtalte Winervognsgreb, da jeg skulle have min Winervogn Lidt esterset af Malren forinden Fugleskydningen som afholdes i Løbet af indeværende Maaned, ved denne Leilighed skulle det nye Seeletøi prøberes og saa passer det sig slet at komme med en radbrækket Vogn til et ganske nyt Seeletøi. — — —“

3. august.

„Jeg har nu sagt Rasmus Hyrdemand Besked ifølge Din Skrivelse af 15de f. M. (sml. under Hans R. pag. 12 — 1851. 13. juli) og han svarede mig at han vilde gjerne derover. — Bemærkende at Din Peter er tiltraadt Bestillingen som Grovsmedlærling hvortil jeg Gratulerer der er vist ingen Fare for at den Fyer jo nok vil Brav, naar Forsynet kuns vil holde sin Haand over hans Helbred, at han skulde yttre stor Lyst til Smederiet i det almindelige kand man jo ikke fordre efter den opdragelse han har nydt, men med Aarene kommer Forstanden nok til en større Udvikling og dermed Indsigten i det Nødvendige, og det finere med større Kunst forbundne, vil han næppe saavidt jeg har kundet spaa mangle den fornødne Lyst til. — — —“. Vogngriffene var lovet ham lørdag. „— — — Jeg ventede saaledes at dette ville være skeedt, Ligesom jeg daglig derefter nu snart i 3 samfulde

*) Herfra er brevene frankeret; men en samler har sikret sig frimærkerne.

Uger har ventet paa disse Smaating som jeg saa gjerne ville havet paasadt til vores Fugleskydning som blev foretaget 31de Juli og havde bestilt Maleren til at udbedre min Vogn men endnu staaer jeg renons i den Retning, og maatte bruge min Kværn i den Forfatning den var som kuns svarer daarligt ved siden af det kostbare Seeletøi, som jeg ogsaa for Skams, Skyld maatte lade blive ubrugt og hielpe mig med det gamle, derfor faaer Du for Din mindre Opmærksomhed i den Retning ingen Tak, — — Erfarende at Du har kjøbt de 2de Huuse ved siden af Støberiet som var omtalt ved min Nærværelse dersteds — — gratulerer jeg til denne Handel. — — Vores Fugleskydning var meget munter og Gemytlig Selskabelighed var tilstede, men Fuglen fik man ikke ned før andendags Eftermiddag, da der blev begyndt Kl 2 og den nye Konge blev Kronet Kl. henad 6, denne Betydningsfulde Konge blev Hr Kuggenbager Hendrik Friis din gamle Jagtbroder; man morede sig forresten i Skovhuset første dags aften til sildig med Dands, Pasiar ved Flasken eller Bollen — —“

28. august.

„Dit kjærkomne af 9de ds. med derhos fulgte Vogndørs griff har jeg modtaget og for disse krediteret Dig a Conto med 2 Rbd var det ikke saaledes Du sagde ved min Nærværelse dersteds at et par Messinggriff skulde koste? Jeg takker for Overladelsen af hine, som lod sig ret godt sammenføie og passede nogenlunde i facon med mine, der nu som ved heel blev strax paasat da det var min Mamaes Geburtsdag den 13de dennes, og vi maatte have os 1 Køretour; vi urustede 3 Vogne med egen Befordring nemlig Wienervognen og 2 Enspendere, og i Forening med nogle gode Venner og Vendinder, gik Toget a Juelsberg Have, hvor vi Gynget, vippede og Spaserede en Stund samt knækkede Halsen paa 1 Flaske Schampagne og 1 ditto Madeira, derefter fortsattes Touren til Teilværksskoven, hvor vi Spaserede og drak Thee, og Sluttelig Hjem for at spise Nadvere og more os med 1 liden Dands.“ Derefter beordres div. støbegods, fortælles om høsten og sluttelig om en fælles bekendt H. Hiede, der efter en sørgelig livsskæbne havde endt sit liv i fæstningsgraven.

26. september (sidste brev).

„Kjære Broder! Det er nu saa lang Tid siden jeg skrev mit sidste Brev til Dig, hvori jeg begjærede at sende mig eendel støbegods; hvoraf størstedelen allerede den Gang var bestilt først mundlig ved min Nærværelse i Slagelse og senere skriftlig, iblandt det sidste oppgivne, var isærdeleshed 1 lille Komfuer med 2 Kogerum, 10 Kakkellovne af gle 20rds med □ underdel, som jeg opgav Dig var bestilt af 1 Familie hersteds, denne Fm. har nu overløbet mig saa længe for at faae disse Ting, at jeg nu ikke kand tilfredsstille Dem med mine Løfter om at de varer ret snart maae arrivere, samt at jeg havde omspurgt Dig skriftlig flere Gange om at forskaffe dem, (hvilket jeg dog alligevel ikke havde gjort da jeg haabede Dog at Du snarest maatte sende dem paa mine derom tidligere givne Forklaringer, og da jeg vidste at Du havde endel at gøre med Dit Byggerie og saaledes ikke nente at praie Dig saa ofte som det har været mig paalagt) men igaaer kom 1 Søn af hiin Familie og gjorde en Støi som Himmel og Jord skulde forgaae om jeg vilde narre Folk, og sætte dem i Forlegenhed at de havde nu deres nye

Hus færdig, paa det nær at de manglede de skide Ting, og nu var flytte-Tiden nær og den tiltrædende Leier havde flere Gange overvæltet dem med Grovheder, fordi det ikke var istand efter accordt, med en (ed) og hvis jeg ikke forskaffede dem Varerne førstkommende Mandag saa skulle jeg faaet at vide vad det var at narre Folk, dette maatte jeg da for ganske bestemt love ham at skulle ske, og at jeg øjeblikkelig skulle skrive derom, derfor send mig nu i Morgen eller paa Mandag i det mindste disse 2de deele har Du dem derimod ikke eller Du af nogensombelst Grund ikke kand eller vil sende dem, saa send mig med Posten i Morgen, og jeg skal dog nok vogte mig for fremdeles at modtage nogen Ordre til leverance fra den Kant, Du har saa ofte talt om at jeg intet omsatte, og at det ville lette Dig meget at kunne afdrage paa vort Mellemværende med Støbegods, men vorledes skal jeg kunne nogensind omsætte noget Støbegods naar jeg aldrig kand tilfredsstille Folk med deres Bestillinger; og tage imod et betydeligt Oplag af saadanne Vare som jeg ikke kand have Haab om at blive quit igjen det ville Du vel i mit Sted heller ikke, thi jeg taber ikke ubetydeligt ved en deel af den Kram som jeg aldrig kand vente at blive af med til deres Indgangspriser, da eendel af saadanne Varer ere underkastede saamange forandringer og forbedringer at de ældre bliver uafsætlige; har Du ellers iøvrigt de andre forud bestilte Ting eller endeel deraf da send mig dem med det samme eller saasnart muligt, og hvis de ikke kand ventes da opgiv mig hvad Du deraf kand sende mig; men som sagt seneste paa Mandag førstkommende.

Hengivnest din Broder.

(Gengivet i sin helhed)

I året 1846 byggede Hendrik R. efter tilskyndelse af en model-snedker *Frydenborg*, der paa det tidspunkt arbejdede for ham, et maskinværksted, og da det skulde monteres, købte han efter anvisning af grosserer Adolph en dampmaskine i København af mekanikus *Peter Ferd. Rasmussen*. Af denne forretning udviklede sig en nærmere forbindelse, der resulterede i et kompagniskab under firmanavnet *H. Rasmussen & Co.* fra 1852. *P. F. Rasmussen* tilførte — ligesom tidligere *Madsen* — fabriken både maskiner og værktøj fra sit tidligere erhverv. Han var ugift og betragtedes, i den tid han var knyttet til virksomheden, som medlem af familien. Han døde efter omtrent tre kvarts års sygdom 1863; men da var den ældste søn *R. P. F. Rasmussen* allerede året forud indtrådt i forretningen.

I sommeren 1857 ombyggede Hendrik R. forhuset til ejendommen *Løvegade 8*, dette bestod indtil da af et enetages hus med muret trefags kvist paa midten. Bagved lå gården med et sidehus tii venstre, hvori smedeværkstedet fandtes og hvis bageste del var af bindingsværk, paa højre side var et vaskehus med hønsehus m. v.

Løvegade efter 1857 før 1882

Et baghus i hele gårdens bredde skilte denne fra haven. Fra havens yderste ende var udgang til en allé kaldet „Spadserestien“ eller „Kærlighedsstien“ (senere Frederiksgade) og bag denne strakte sig en tilhørende mark på omtrent to tdr. Land, nu S. Mikkelsgade.

Ved nyopførelsen fik forhuset tre etager og kælder og syv fag vinduer til gaden. Karakteristisk for bygningen er en omtrent een meter høj sokkel af støbejern. Bygningen opførtes iøvrigt af røde mursten med vinduesindfatninger og med skifertag. Til den ret høje stueetage, der var forsynet med store støbejernsvinduer førte en støbejerns trappe, og her var indrettet butik, kontor o. l. lokaler. I en fra gaden til gården førende port var adgang til hovedtrappen. På første sal var en lejlighed med seks værelser og køkken, som han selv beboede og på anden sal lå en tilsvarende lejlighed. Sidehuset ombyggedes senere og forhøjedes med to etager; hvorved køkkenerne blev flyttet her ud og der kunde indrettes større spise-stuer i den indvundne plads. Foruden en forbindelsestrappe indeholdt sidehuset: spisekammer, køkken, køkkentrappe og strygestue eller pigekammer. De to øverste etager blev trukket noget tilbage, hvorved der udfør første sal dannedes en svalegang. Iøvrigt indrettedes sidehuset med brændselsrum, vognport til fem—seks vogne, karlekammer og kostald til seks køer. Baghuset havde stald til fire heste, foder- og tærskelo samt gennemgang til haven. Lofterne i side- og baghus anvendtes til høløfter. Man vil forstå, at der her,

som det var almindeligt blandt de fleste, i hvert fald bedre situerede borgere i provinsbyerne, i hine tider, blev drevet lidt landbrug. Hestehold var nødvendigt i fabrikkens drift til kørsel af råvarer — jern og kul og færdige produkter — maskiner, støbegods o. s. v.. I den ældre tid før banen mellem Roskilde og Korsør blev åbnet i 1856, gik al transport fra og til Korsør eller København pr. køretøj (hest og vogn); da banegaarden endelig kom, lå den et godt stykke fra byen. Kreaturholdet blev om end i noget mindre omfang fortsat indtil henimod hans senere leveår. Til ejendommen hørte foruden det alt nævnte et stykke agerjord på seks tdr. land, der lå så langt ude; at størstedelen deraf blev exproprieret, da den nuværende banegård blev anlagt i firserne. Under ombygningen boede familien på den anden side af Løvegade i et af de små, gamle entages huse; i det andet installeredes den s. å. 1857 stiftede bank. I „Banken for Slagelse og omegn“, der nu begyndte sin virksomhed, havde b. a. købmand *C. F. Grønvold*, der var Hendrik R.s nabo, sæde i dens første direktion; Hendrik R. var medlem af repræsentantskabet og aktionær. Bankens første bestyrer var *Rasmus Beck*, der var ugift og familiens gode ven, som for størstedelen af byen gik under navn af „onkel B.“, havde også bolig her.

Sidst i tredserne var Hendrik R. i nogle år medlem af byrådet vistnok som suppleant, i den periode hvor byens fattiggård blev bygget (1868), og det sagdes, at han havde haft den i hovedentreprise. Han fortalte selv, at han, da Dørges o. n. gård efter ejerens død blev solgt ved auktion, reddede den ved at købe den fra en spekulant og overdrog den derefter for købesummen til byrådet, som ikke havde kunnet vedtage købet i tide.

I 1874 var han medlem af et konsortium sammen med: Købmændene *C. F. Grønvold*, *Th. Lauritzen* og *S. C. Werner* (hans svigersøn) samt grossererne *Tietgen*, *T. M. Werner* (broder til *S. C. W.*), *S. Seidlin* og *Moresco* af København og *Schalburg* fra Nyborg, der købte den gamle postgård på gammeltorv i Slagelse og opførte det senere hotel af samme navn (siden solgt til *P. Andersen* og videre til *P. Bækkelund* o. s. v.).

Et andet konsortium, der stiftedes samme år bestod foruden ham af: Kaptajn i reserven *Frants Peter Ingwersen*, proprietær *Sophus Petersen* og fhv. forpagter af Charlottendal *Vilb. Kochen* af Kbhn. dette købte bryggeriet *Poulsbjerg*, som allerede var anlagt først i halvtredserne af *Sophus P.s* fader *Ole P.*. Af de nye ejere blev *Ingwersen* leder af driften og *Sophus P.* økonomisk leder og

regnskabsfører. Bryggeriet, der oprindeligt var hvidtølsbryggeri, begyndte nu ogsaa brygningen af bajerskøl.

I P. Arnskovs: „Bogen om Slagelse“ side 288 anføres følgende.

„Gjør vitterlig, at jeg ifølge det under 29. December 1840 af det kongelige danske Kancelli approberede Reglement for Brandkorpset i Slagelse Kjøbstad, herved beskikker Borger og Grovsmed samt Jernstøber Rasmussen til herefter at være Secundleutenant ved Slagelse Kjøbstæds Brandkorpsets Nedbrydningsmandskab, og har han i denne hans Bestilling nøj at opfylde de ham ifølge forebeldte Reglement paaliggende Pligter, samt i enhver Henseende at forestaa samme saaledes som en tro og ærekær Undersaat og Secundleutenant ved Brandkorpsets Nedbrydningsmandskab egner og anstaar.

Dets til Bekræftelse under min Haand og Embeds Segl. Sorø Amtshuus, 3. Maj 1845.

(Segl)

Stemann.“

Og videre side 290: „Officerer og Underofficerer, hvis Evne tillader det, skulle snarest mulig anlægge følgende Uniform: mørkegraa Kjole uden Rabatter, med 1 Rad gule Knapper, lange mørke Pantalons, hvid Vest, støvler, Chacot samt sabel med borgerligt Felttegn og Distinktioner; som er fastsat for Officerer i Købstædernes Borgervæbning.“

Den til embedet hørende uniform kom efter hans død ca. 1891 for dagens lys. Den blev af sønnesønnerne modtaget med stor fryd og gennem flere år, når lejlighed gaves, anvendt som karnevalsdragt.

Medens Hendrik R., som nævnt ovenfor, var lejer af smedeværkstedet på Løvegade, blev han snart bekendt med Lars Friises smukke svigerinde *Marie Caroline Neuhaus*, f. 29. 3. 1814 — d. 19. 9. 1883, med hvem han forlovede sig og 10. 12. 1835 indgik ægteskab. De flyttede ind i Dørges gård, og medens de midlertidig boede her, blev den første søn „Petermand“ (R. P. F. R.) født, og der fulgte flere efter, da de var faldet til ro på Løvegade. Her fødtes:

Marie Frederikke Handrine (se senere). Og 20. 11. 1839 et par tvillinger *Emma Sicilia Henriette* og *Aurelia Martine Laura*, de levede kun kort — man siger, de skreg meget, og en dag, hvor de forstyrrede smeden dermed, skal han have sagt: „å gid f . . . . havde de skrihalse — han tog dem også inden længe, tilføjedes der, for den første døde 24. 3. 1840 og den anden 2. 6. 1840“; enten det nu er sandt eller ikke, er blot det, at det kunde lade sig fortælle et billede af tiden — den var ikke så sart. *Neubaus* Martinus Valdemar f. 5. 1. 1842 gik i Slagelse realskole og kom i isenkræmmerlære hos købmand H. C. Lund i Køge; senere var han hos S. C. Werner, Slagelse og derefter hos T. M. Werner, Kultorvet i Kbh. han etablerede sig som isenkræmmer i Kalundborg; men blev syg og døde 15. 1. 1869 inden forretningen åbnedes. *Edvard Henrik Marius* (omtales nedenfor). Og *Alma Henriette Louise* f. 29. 11. 1852 d. 6. 7. 1855 fik i sin korte levetid ikke lejlighed til at gøre sig så meget bemærket, at det har interesse for eftertiden. Af de syv børn fik kun tre et længere levnedsløb og skal omtales nedenfor.

Deres selskabelige omgang bestod væsentligst af de indenbys medlemmer af poulbjergkonsortiet, Ingwersen og S. Petersen med fruer og bankbestyrer „onkel Beck“, der kom til en større middag een gang om året sammen med hele familien, hvis medlemmer de ellers samlede til jul, de øvrige højtider, fødselsdagene samt også jævnlige til middag om søndagen eller aftensmad i løbet af ugen. Man holdt af at tage sig et slag kort ved disse lejligheder — der spillede „solo“ eller „beziqne“. De var gæstfri, og det var hyggeligt at samles hos dem.

I året 1875 trak Hendrik R. sig tilbage fra sin virksomhed, som han overdrog til de to sønner at føre videre. Samme år trådte den skandinaviske møntenhed i kraft og Kr. og Ør. afløste Rbd. Mark og Skil. — jeg ser ham endnu for mig i ånden, stå og sæbevaske og pudse et par tokroner (rigsdalere sagde han), som skulde bruges til fødselsdagsgave til et barnebarn, det hørte til. Var man heldig, kunde det lykkes at erhverve en daler, hvis man besøgte ham en markedsdag og ønskede ham „glædeligt marked“, skønt han på det tidspunkt ikke mere var interesseret deri. De store sølvpenge var smukke, festlige og værdifulde i sammenligning med det, man har nu.

Marie Caroline døde efter nogen tids svaghed, der i længere tid havde lænket hende til en stol i hjemmet og var en følge af hjerneblødning. De sidste år tilbragte Hendrik R. så vidt mulig i sin have „Trekanten“, der lå ved hjørnet af gl. Jernbanevej og vejen til Jernbjerg (spritfabriken), her kørte han daglig ud og tilbragte hele eller halve dage med dyrkningen af denne hans yndlingsplet. Han døde den 13. 11. 1891.

En af Hendriks gode venner var sølvvarefabrikant *Vilb. Christensen*, der var borger i Slagelse 1846—58. Han siges at have været mestersvend hos guldsmed Kjølstrop i S., samtidig med at Hendrik var mestersvend hos dyrlæge Birch. Christensen etablerede sig ogsaa i Slagelse paa Gammeltovej. Han indførte udenlandske maskiner, hvormed skeer og gafler kunde presses ud i stedet for at håndforarbejdes. Han opbyggede sig snart en stor forretning, senere flyttede han til København. Venskabet bestod så længe de levede.

Hendrik blev oldefar til Charles Bell jun. og Christensen blev oldefader til Edith Jensen. Disse to fandt hinanden og blev gift 1914 i Canada (se under Ingeborg Bell); mellem familierne havde der ikke bestået nogen forbindelse i mellemtiden.

ANDEN GENERATION

1898

1905

PETER OG SIGNE RASMUSSEN

RASMUS PETER FREDERIK RASMUSSEN f. 22. 10. 1836 blev sat i Slagelse latinskole, der på det tidspunkt var tilhuse i matr. nr. 48-49 på Bredegade, og hvor han gik til den 1852 blev nedlagt. Efter året forud at være bleven konfirmeret kom han, da skoletiden var afsluttet i lære i faderens værksteder, først i smedjen, senere i støberiet og sluttelig udlærtes han som maskinarbejder. Hans svendestykke bestod af et smedet vindfløj, som findes på en af Valbygårds bygninger. I læretiden undervistes han dels privat, dels i aftenskole i de tekniske fag. I 1856 blev han ansat som assistent hos de engelske ingeniører i Korsør, disse ledede anlæget af den vestsjællandske jernbane. 1857—58 havde han ophold i København, hvor han frekventerede den polytekniske læreanstalts tegnestuer og tog privat undervisning i fysik og matematik. Ved forårstid 1858 rejste han til Berlin og blev antaget som maskinarbejder på F. A. Egells maskinfabrik, hvor han var til julen 1859. Efter hjemkomsten arbejdede han hos Burmeister & Wain, til han i sommeren 1861 tog til Glasgow, hvor han først arbejdede i *Crawhall & Cambells værktøjsfabrik* og senere i *Walter Nilsson og Co.s* locomotivfabrik. I foråret 1862 gik han til London for at studere verdensudstilling, her traf han sammen med et rejseselskab af danske håndværkere og industridrivende,

der under ledelse af H. C. V. Rimestad ankom med damperen Hekla; P. R. stillede her sine lokale og sproglige kunskaber til disposition for deltagerne. Ved midsommertid 1862 vendte han hjem og indtrådte i faderens virksomhed, hvor ledelsen efterhånden mere og mere gik over til ham, indtil han i 1875 i forening med den yngre broder Edvard overtog den for egen regning og risiko under firmanavnet H. Rasmussens Sønner. Fabrikationen bestod hovedsagelig af: Støbegods, landbrugsmaskiner og redskaber, mølle- og brænderianlæg med dampmaskiner og kedler, mejerianlæg ved herregårde på Sjælland og i Skåne. Fremdeles udførtes maskin-anlægget og pumperne til Slagelse vandværk. Forretningen blev drevet med vekslende held; i 1894 udtrådte Edv. R., og Peter R. drev den derefter alene, fra 1897 assisteret af sin søn Einar og 1903—9 tillige af sønnen Folmer. Efterhånden var hovedvægten særlig lagt på støberiet. Fabrikken har de forskellige år beskæftiget 40—80 mand. Den 1. 7. 1909 trak Peter R. sig tilbage fra virksomheden, som han overdrog til sønnen Einar H. Rasmussen at føre videre.

I året 1882 blev ejendommen nr. 6 på Løvegade (matr. nr. 289) nedrevet og genopbygget af brødrene Peter og Edv. i forening.

Ved faderens død indtrådte Peter R. som suppleant i bryggeriet Poulsbjergs ledelse. Bryggeriet blev drevet af det ovenfor (under Hendrik R.) nævnte konsortium indtil 1896, da det overgik til et aktieselskab, hvori han blev medlem af bestyrelsen, som kontrollerende. Bryggeriet var til en begyndelse et udmærket foretagende, men omkring århundredeskiftet gik det noget tilbage, dels som følge af afholdsbevægelsens vækst, dels på grund af en stærk konkurrence fra hovedstadsbryggeriernes side. Tilvirkning af en del alkoholfrie ølsorter syntes en tid at give nogen fremgang uden dog at føre til noget tilfredsstillende resultat, hvorfor det i 1910 besluttedes at sælge virksomheden, der gik over til et nyt aktieselskab med G. Harboe fra Skælskør som direktør. Bryggeriet beskæftigede til forskellige tider 20—30 arbejdere.

Peter R. beklædte gennem årene som indfødt og næringsdrivende borger i Slagelse en række tillidshverv. I årene 1866—1901 var han m. fl. direktør (3 ad gangen) for Slagelse bestandige fugleskydeselskab — stiftet 1819 — et slags „pappagøjegilde“. Skydningen, en gang årlig foregik i lystskoven, og desuden var der prosession med muksik, fane og sølvgevinsterne gennem byens gader og med medlemmerne i festdragt. Fra 1877 til sin død var han medlem af tilsynsrådet ved Sparekassen for Slagelse og omegn;

han tog stærkt interesseret del i arbejdet ved dens i året 1903 opførte nybygning på Bredegade. 1882—89 var han medlem af skatte-ligningskommissionen. Endvidere var han Byrådsmedlem 1888—94, og her var han dels Formand i gasværksudvalget, dels medlem af kasse- og regnskabsudvalget, af mark- og vejudvalget, af vandværksudvalget og sundhedskommissionen. I disse år anlagdes byens vandværk, banegården flyttedes og banelinjen til Næstved blev bygget, det var betydningsfulde år, hvor der skete noget.

Det største og mest omfattende af han tillidshverv blev dog ledelsen af Håndværker- og Industriforeningen, hvor han 1869 indvalgtes i bestyrelsen og beklædte stillingen som formand i 30 år fra 1880—1910. Allerede i 1866 var han valgt ind i et udvalg sammen med toldforvalter *Vilh. Lauritzen* og malermester *P. Nielsen*. Dette udvalg forberedte en senere afsluttet overenskomst mellem de Landøkonomiske selskaber i Præstø og Sorø amter samt håndværker- og industriforeningerne i Næstved og Slagelse om afholdelsen af en række fællesudstillinger skiftevis i de to byer. Sådanne udstillinger blev siden afholdt gennem en årrække indtil 1892 og har uden tvivl i høj grad medvirket til at fremme oplysningen og dygtiggørelsen af alle befolkningsklasser såvel i by som på land.

En af hovedopgaverne for Håndværker- og Industriforeningen var at fremme oplysningen blandt de unge, og midlet hertil var den tekniske skole, som foreningen havde overtaget 1866 og underlagt bestyrelsens ledelse. Skolen havde først lokaler i den gamle latinskole; men med de fremskridt, den gjorde, blev forholdene her efterhånden for indskrænkede og da foreningen 1877 købte ejendommen matr. nr. 45 på Bredegade, indrettedes der lokaler for den i kælderetagen, også disse trængte dog snart til afløsning, og man satte sig derfor det mål at samle den nødvendige kapital til opførelsen af en ny, selvstændig skolebygning. Den væsentligste del indkom ved en i året 1890 af foreningen arrangeret større håndværkerfest, hvori et af hovednumrene bestod af et vogntog gennem gaderne på 24 store vogne repræsenterende de forskellige håndværks- og industrigrene i fuldt arbejde. Festen var iøvrigt henlagt til lystanlægget med vedliggende engdrag. Staten ydede et bidrag på 20.000 kr. til skolebygningens opførelse, og Sparekassen et lån på 30.000 kr., resten tilskød foreningen selv. Byrådet skænkede grunden, som ligger lige udenfor Smedegades port. I året 1891 nedlagdes grundstenen, og 18. 12. 92 indviedes skolen ved en festlighed, den har siden hævdet sig en værdig plads blandt provins-

skolerne, har været godt besøgt, og mange dygtige håndværkere har her modtaget deres første tekniske kundskaber.

Foreningens administration og ledelse, i alvorlige sager såvel som med hensyn til underholdende sammenkomster, hvilede på formanden og den ham bistående bestyrelse. Ved Chr. IXs og dronn. Louises guldbryllup i 1892 og samme konges regeringsjubilæum 1903 afholdtes fester og repræsenteredes i forbindelse med byens andre foreninger. Som formand var Peter R. endvidere foreningens delegerede i Fællesrepræsentationen for dansk instruistri og håndværk fra 1882, efter anmodning herfra var han dommer ved udstillingen i Horsens 1905. I 1918 udnævnte Håndværker- & Industriforeningen ham til æresmedlem, for at vise ham hvor højt man påskønnede det arbejde, han havde udført for den.

En omstændighed, som i høj grad bidrog til Håndværker- og Industriforeningens trivsel og fremme af dens formål var dens Forbindelse med Vare- og industrilotteriet. I 1867 oprettedes med ministeriel tilladelse et lotteri for Sorø amt, som 1870 overgik til det almindelige Industrilotteri for Sjælland og Lolland-Falster og i 1887 til det nuværende Alm. dansk Vare- og Industrilotteri. Industriforeningens overskud herfra anvendtes delvis til aftenskolen og senere til den tekniske skoles drift, resten blev i velgørende øjemed opsparret til et legatfond, der oprettedes 1887, og hvis renter uddeltes i portioner à 25 kr. på foreningens stiftelsesdag og ved juletid til trængende medlemmer eller enker efter sådanne. Fra 1893 kom Peter R. ind i Varelotteriets bestyrelse som repræsentant for Sjælland og Lolland-Falster samt Bornholm, hvor han to gange årlig modtog denne afdelings andel i overskudet til fordeling blandt dens 32 foreninger. Ved departementchef *Asmussens* død 1914, efterfulgte han denne som formand i Varelotteriets forretningsudvalg, hvor han sad til 1928.

I 1895 valgtes han til medlem af kontrolkomiteen for Banken for Slagelse og omegn, og i årene 1905—29 havde han sæde i dens direktion.

2.12.1905 dekorerer han med Ridderkorset af dannebrog og 13.11.1923 udnævntes han til Dannebrogsmænd.

Han døde efter få dages sygdom den 29.1.1931.

Varelotteriet udsendte 1937 et fest- og mindeskrift i anledning af dets 50 årige beståen, hvori der gives den afholdte og agtede tidligere formand et smukt memorandum, hvoraf kan anføres:

— — — han gik i Slagelse latinskole, indtil den i 1852 blev nedlagt. Selv mente han at være den sidste af dens elever.

Arkitekt *Colding*, Nyborg (medl. af bestyr.) skriver: — — — gamle R. og jeg var trods den store aldersforskel — venner i ordets bedste betydning lige til hans død. Denne gamle mands form, hans ydre, hele hans fremtræden var så indtagende, at vi medlemmer af lotteribestyrelsen kun følte hans alder gennem den værdighed, den gav ham. Hans helbred var jo udmærket godt. Hans hukommelse var god. Han kunde hele lotteriet udenad, var lige til at slå op i til enhver tid. Og som han kunde tale, roligt og vindende! Og hans smil, det var så smukt og klogt. Han var som skabt til formandsstillingen.

Dir. *Gregersen* (minist.s kontrollør i lotteriet): — — — Det var navnlig forhen en både ærværdig og ret alderstegen forsamling denne hovedbestyrelse; fabrikant R., Slagelse beklædte sin stilling som formand, til han var højt oppe i årene, og der var et vist tidspunkt, hvor det i det hele taget ikke var velset, at man satte folk ind i kredsen, før de var, helst endog et rigtig godt stykke, på den anden side af 70. Ja — der var traditioner i Varelotteriet, men det er ingenlunde forbenet og gammeldags. Forretningsgangen er fuldt ud moderne. Og senere: — — — Gamle R. stod ved en lejlighed og talte med en „ny-olding“, der var kommet ind i bestyrelsen og stolt og ivrig fortalte om, hvorledes han som dreng havde overværet, at *Chr. IX* blev udråbt til konge — — — „Det har De vel ikke oplevet, kære R.? — Gamle R. smilede beskedent, lod hånden glide over det store, smukke, kridhvide hår og sagde ganske roligt: „Nej, der var jeg ikke med — men hvor kan jeg tydeligt huske kong *Chr. VIII*, når han kom spadserende op ad Løvegade — uh, hvor han var tyk!“ — og på spørgsmålet hvor gammel er De da? ganske stilfærdigt svarede „86“ — (han levede under seks konger, hvoraf een *Chr. IX* endda regerede 43 år).

Ved Industriforeningens 75 års jubilæum 1930 holdt den 94 årige mand en tale, som alle lyttede til med ærbødig opmærksomhed, det var hans sidste optræden. Han begravdes fra St. Mikkelsskirke under stor deltagelse. Da han den 29. januar 1906 havde været i audiens hos *Chr. IX* for at takke for Ridderkorset, sov den gamle konge stille hen om eftermiddagen samme dag. Selv døde P. R. på 25 årsdagen for *Chr. IX*s død. *Chr. IX* og P. R.s fader var også født på samme dato 8. april.

Tallene taler, når man ser nøjere til, lotteriet valgte ham til

formand, da han var 78 år gammel og han var det til han var 92 — Banken satte ham ind i sin direktion, da han var 69 år, og der sad han til han var 93 — og tænk så på alt det andet, der var samtidig for Een i den alder.

Af de lokale blades livsskildringer, som væsentligt kun kunne blive forkortelser af, hvad foran er meddelt, gengives nedenstående udtalelser som værende af interesse.

Fra 25 års formandsdagen i Håndv.- og Industriforen. 2.12.1905 Slagelse Posten (konservativ): — — — Nogle få oplysninger vil imidlertid belyse jubilarens formandsgerning. De 25 år betegner vejen fra 200 til over 400 medlemmer, fra en samlet formue på 13.000 kr. til en formue på 40.000 kr., fra ca. 100 til ca. 200 elever på teknisk skole og fra ca. 3000 kr. til ca. 6000 som samlet udgiftskonto på skolen, deraf som lærerløn henholdsvis 1700 kr. og over 3000 kr. Dette er kun de tørre tal — men de taler deres tydelige sprog. Hertil bør føjes, som større begivenheder, at legatfonden oprettedes i 1887, at kransen hejstes på den tekn. skole 1891, at arrangementet med pavillonen i lystskoven blev truffet samme år og at også den store håndværkerfest falder i denne periode. Senere er hertil kommen en gennemgribende restaurering af bygningen på bredegade og indrettelsen af foreningens festlokaler, samt af bygningen i skoven. — — — Når nu imorgen en stor kreds af foreningens medlemmer samles med formanden, vil derfor den tak, der lyder ikke være en „fest tak“ alene. Den vil blive båret frem af den enstemmige erkendelse, at foreningen — hvad der end kan skille og dele — skylder fabrikant R. P. F. Rasmussen meget både for hans gerning i og for sig og for den takfulde måde, hvorpå han har klaret mangt et skær — bl. a. også de vanskelige „politiske“ år, som fulgte efter hans overtagelse af formandsposten.

Og man vil tillige — og med fuld ret — hylde jubilaren som den *gode borger*. Han har industriforeningen fraset — levet sit liv i størst mulig stilhed. Men han har i sin gerning været en dygtig mand, som har arbejdet sin bedrift op til betydning for sin by, og han har — både i sit privatliv og i forhold til andre — alle dage været af de borgere, som har gjort sin by ære.

Og af en nekrolog i (venstrebladet) Sorø amtstidende 29.1. 1931: — — — Tre år før sin ældste søns fødsel havde hans fader Hendrik R. under beskedne forhold begyndt jernstøberiet. Han skal have været en meget dygtig mand, og det blev efterhånden i mange år en efter provinsforhold stor virksomhed. P. R. opdroges til at

fortsætte den virksomhed — — — som han senere ledede sammen med den forlængst afdøde, på selskabelige talenter rige broder Edv. R. — — P. Rasmussen hørte til en kreds af borgere, som dels ved at være beslægtede, dels ved selskabeligt at stå hinanden nær, i et tidsrum sad inde med megen magt og indflydelse her i byen. Den sidstlevende af dem var den nu afdøde. P. R. var i flere måder et bindeled over til den talrige og til en vis grad selvstændige håndværkerstand. — — — R. var ikke blot bleven en meget gammel mand, men havde den store lykke at bevare et usædvanligt godt helbred til det sidste. Han kunde endnu i fjor deltage i og tale ved Industriforeningens og Sparekassens jubilæer, ligesom han samlede familien om sig ved festlige lejligheder.

Varelotteriet har 14.8.1924 ophængt et maleri (690×807 mm excl. rammen) af ham i sine lokaler. Billedet udførtes af maleren *Wilhelm Lund*, der stammede fra Slagelse, hvor faderen malermester Hjalmar Lund — broder til fru *Augusta Didrichsen* — var hjemmehørende.

Den 10.6.1867 holdt han bryllup med *Signe* (Nielsine) *Kristine Marie Løve* f. 17.12.1845 — d. 31.5.1907. De flyttede ind i lejligheden på Løvegade 8. 2. sal, som havde ventet på dem siden opførelsen, en halv snes år sagde den gang ikke så meget, og tog den i besiddelse.

Signe R. var datter af koffardikaptajn, forpagter af Vindeby færgegård på Tåsinge, *Niels Løve* f. 29.2.1792 — d. 20.9.1852. Han giftede sig 9.12.* 1845 med *Marie Bøje* f. 26.12.1815 — d. 16.7.1908. Efter Løves død giftede hun sig igen med proprietær *Lars Møller* f. 29.9.1828 — d. 7.11.1900. Han havde en gård i Lundforlund syd for Slagelse; han opgav imidlertid denne og blev forpagter af færgegården i Vemmenæs, ligeledes på Tåsinge. De to „kolleger“ fandt hinanden og blev gift 21.9.1858, hvorefter han overtog forpagtningen i Vindeby, som hun havde drevet i de syv år, hun var enke. Hun var en dygtig kvinde og de levede lykkeligt, skønt han var tretten år yngre end hende. Som stiftfader var han ikke afholdt, når døtrene efter tur kom i besøg — der var nemlig hyggeligt og dejligt at ligge på landet i den gamle stråtækte færgegård — opdroges deres respektive børn altid til at forstå, hvor stræng

* Årstal iflg. stamtavlen i datterens agenda angivet til 1844.

„bestefar Møller“ var, og hvilke rædselsfulde følger det vilde få, om de ikke var eksemplarisk artige — et mål, som naturligvis ikke kunde nås — dette var en stærk overdrivelse, som vi, efter at vi blev voksne og har talt sammen om ham, var enige om var uretfærdig, thi når vi kom alene, uden mor, var han gæstfri og meget venlig — ja, bestræbte sig endog for at underholde os. Marie Bøje havde, som det fremgår af den langt senere udarbejdede anetavle, en meget fin afstamning helt tilbage til reformationstiden o. s. v. her kan kun henvises til den.

Foruden Signe var der en anden datter *Mine* (Rasmine) *Florianna Løve* — f. 11.6.1848 — d. 22.12.1923, gift 26.8.1871 med godsejer *Henrik Madelung* f. 24.10.1833 — d. 17.7.1918 — dansk, men patron på Södertou säteri i Skåne. De to søstre Signe og Mine længtes ofte efter hinanden og holdt meget af hinanden — især på afstand; når de var sammen talte de altid om deres børn, hvorved de lidt efter lidt hidsede hinanden sådan op, at de gik grædende og med oprevet sind fra hinanden — til næste gang. I Madelungs ægteskab kom følgende børn: *Age*, forfatter f. 5.7. 1872 — d. 27.10.1949, gift 12.3.1910 med *Elisabeth Rafn* f. 25.5.1882. *Hjalmar*, landmand (tandlæge) emigrerede med familie til Canada, antagelig i begyndelsen af dette århundrede. Hans data har ikke kunnet fremskaffes. Og *Minna Marie* f. 18.6.1887, første gang gift med maleren *Edv. Saltoft*, ægteskabet opløstes. Anden gang med statskovridder *Poul Lorenzen* f. 13.11.1886.

Peter og Signe R.s ægteskab varede i 40 år. Der var 7 børn, hvoraf den ældste *Astrid Marie* f. 30.10.1868 d. 3.10.1882 kun blev 14 år, hun var svagelig gennem barndommen og døde hos bedsteforældrene på Tåsinge, hvor hun skulde rekreere sig. En søn nr. fire i rækken var dødfødt. De fem levende var: *Ingeborg*, *Holger*, *Einar*, *Sigrid* og *Folmer*. Disse førte minderne om tre elskede, agtede og kærlige barndomshjem (bedsteforældrenes på Løvegade og det på Tåsinge samt forældrenes) med sig, da de efterhånden spredtes ud omkring.

Blandt omgangsvenerne mindes man i omtrentlig kronologisk orden: *Sophus Petersen*, kap. *Ingwersen*, „Onkel Beck“, *Theodor Lauritzen*, forpagter *L. P. Fabrizius*, Charlottendal, dr. *Prabl* (huslæge), *Emil Jæhnigen*, musiklærer, senere organist og lærer ved

Sorø kirke og akademi, *Alexis Leth*, Århus, sås sjældnere, dr. *Fraenkel* (huslæge efter Prahls død), overretssagfører *C. F. Balle*, provst *Sorterup*, apoteker *Nørlund*, grosserer *I. Ø. Andresen* (indehaver af Grønvold & Schous trælasth.), købmand *Chr. Jensen*, købmd. *Fr. Lauritzen*, postmester *A. Müller*, dr. *Morell*, kapelmester *Schnedler Petersen*, bankdirektør *Sophus Werner*, købmand *R. W. Nyeberg*, forretningsfører *V. Didrichsen* m. fl., næsten alle med fruer.

Hertil kom naturligt først og sidst familien, den gl. jernstøber, Werners og Edv. R.s med børn. Som selskabelig underholdning efter „bordet“ (spisning) dyrkede man sædvanligvis musik og noget kortspil: Whist, Tarok, L'hombre og senere Auktions- og Kontrakt-Bridge.

Som særlig knyttet til familien stod o.n. *Fr. Schnedler Petersen*, der var næstsøskendebarn af Signe R. (hans moder f. Løve). Han var kapelmester i Tivolis koncertsal og ved palækoncerterne. Sin første musikalske uddannelse fik han af o.n. *Emil Jæbnigen*; og i den tid havde han gennem flere år sit hjem hos P. og S. R. Han var f. 16.2.1867 i Rudkøbing d. 6.4.1938 Kbhvn, blev 22.11.1894 gift med *Bergljot Sverdrup* f. 28.7.1871 i Reine ved Lofoten, d. 13.2.1949, hvem han traf under sin fortsatte studietid ved konservatoriet i Berlin. Sammen med deres søn civilingeniør *Gunnar Sverdrup Schnedler* f. 24.8.1895 kom de ofte til Slagelse. Schnedler Petersen var 19.12.96 optaget i frimurerlogen Z. & F. Hans valgprog var 1921: „Ei fanger sovende mand seier“. Sønnen Gunnar var optaget 15.12.1920 i samme loge.

Som anført var gamle Henrik R. død i november 1891. I maj 1892 — året efter — fejrede de den ældste datter Ingeborgs bryllup med *Charles Bell*, og i juni s. å. kunne de selv fejre deres sølvbryllup. Begge festerne blev holdt, i den fra husets opførelse, af Hendrik, indtil hans død beboede lejlighed, på 1. sal i familieejendommen, Løvegade 8. Der kunde her dækkes bord i 3 værelser en suite. Mærkværdigt nok var lejligheden, der ellers var lejet ud, ledig på det tidspunkt, og det samme gentog sig; at den var ledig, da Peter R. i 1906 kunde fejre sin halvfjerdsårs fødselsdag. — „Det er den sidste af den slags fester vi fejrer dér,“ sagde hun kort efter, da nogle af deltagerne takkede. Syv måneder efter var hun død.

Efter Signe R.s død var husførelsen (i 24 år) indtil hans død lagt i hænderne på frøken *Augusta Nygaard* f. 13.11.1882.

Stenstuegade 1913 – viser: 1) Hvor jernstøberiet havde udkørsel, omtrent midt i gadens husrække til venstre (hvor de to koner står), 2) et ret karakteristisk billede af byen i den ældre tid med dens vartegn Sct. Mikkels kirke i baggrunden – alle slægtens medlemmer har antagelig i deres slagelsetid hørt til dette sogn.

1887

1887

SIGVARD OG MARIE WERNER

MARIE FREDERIKKE HANDRINE WERNER f. Rasmussen 10.6.1838 — 1.11.1928 indgik 29.7.1862 ægteskab med *Sigvard Christian Werner* f. 23.10.1835 — d. 27.5.1905. Han stammede fra Ringsted, hvor faderen var godsforvalter på Ringsted Kloster; han kom 1859 til Slagelse og nedsatte sig der som købmand (isenkram, glas, porcelæn og galanteri). Forretningen var beliggende på Gammeltorv ligeoverfor hotel Postgården. Senere da hotellet blev ombygget 1874, erhvervede han, der var aktionær og medlem af bestyrelsen for dette foretagende, en del af grunden, hvorpå han opførte en ejendom til eget brug (matr. nr. 120 b). Stueetagen indrettedes til butik, kontor og lager, 1. sal til beboelse. Han var en dygtig og driftig mand og blev 1885 valgt til direktør i Banken for Slagelse og Omegn, som han havde været med til at stifte.

Marie W. var meget musikalsk og gik stærkt op i musikliv og selskabelighed. Sigv. W. havde tre brødre: Distriktslæge *Lorenz W.* i Ringsted, grosserer i isenkramvarer *T. M. W.*, Kultorvet 4, København, og godsforvalter *Vilh. W.* på Gissegård mellem Sorø og Ringsted, sidstnævnte var gift med *Florentine W.* f. Grundtvig. Børn af sidstnævnte var *Agnes W.* og *Bertha W.* begge gift med *Fr. Lauritzen*, men i omvendt orden; desuden var der sønnen *Sofus W.*, der blev bankdirektør i o.n. bank, efter at der var kom-

Katie f. Tønder og Henrik Werner 1888

men en banklov med bestemmelse om, at direktørerne skulde være fagligt uddannet. Sofus W. var f. 7.10.1868 — d. 10.6.1938 og 24.5.1907 gift med *Mimi Fraenkel* f. 1.2.1879.

I Sigvard og Marie Werners ægteskab var børnene.

Henrik Elias Werner f. 2.1.1864 — d. 9.12.1922, videreførte faderens isenkramforretning efter dennes død. Gift 13.10.1892 med *Katie Tønder* f. 26.3.1868 — d. 17.8.1940, datter af danske forældre, faderen juvelerer i Chicago. Ægteskabet var barnløst.

Vilhelm Edv. Werner f. 2.5.1865 — d. 15.10.1940, kronisk tungtør efter en børnesygdom, var uddannet til bogholder, gift 17.10.1895 med *Anna Henriette Poulsen* f. 18.4.1873. I deres ægteskab kom følgende børn: *Esther Marie W.* f. 6.12.1895, *Sigv. Chr. W.* f. 24.12.1896, *Inger Marg. W.* f. 3.6.1906, *Gerda Henriette W.* f. 27.7.1907 og *Grethe Vilhelmine W.* f. 23.3.1909.

Vilhelm Werner ca. 1935

Ingrid Werner Thomsen ca. 1903

Gerda Brøndsted f. W. 1890

Ove Hansen Brøndsted ca. 1900

Gerda Marie W. f. 29.10.1867 — d. 30.6.1920, arvede mode-rens musikalske anlæg og spillede piano som denne, gift 2.8.1901 med savværksejer i Hadsund *Ove Hansen Brøndsted* f. 13.11.1871 — d. 21.3.1934. — Børn: *Inger Marie Thomsen* f. B. 23.4.1903 (se n. f.) *Joh. Sigvard Michael B.* f. 31.12.1910 gift 17.6.1934 med *Anna Jeppesen* f. 14.6.1914. *Aage B.* f. 7.6.1912 gift 3.12.1944 med *Grethe Nielsen* f. 3.8.1919.

Ingrid Margrethe W. f. 28.9.1879 — d. 5.2.1940 ligeledes musikalsk, men spillede violin, gift 1.9.1916 med kommunelærer *Martin August Thomsen* f. 10.2.1889 i Slagelse, ægteskabet var barnløst. Martin T., der senere udnævntes til overlærer, giftede sig 2. gang 15.7.1941 med førnævnte søsterdatter af hans afdøde kone *Inger Marie B.*, der var kommunelærerinde ved samme skole i Slagelse. I ægteskabet er børnene: *Poul Erik Brøndsted Thomsen* f. 31. 12.1942 og *Kirsten Agnete Brøndsted Thomsen* f. 21.5.1944.

Martin Thomsen 1951

Inger Brøndsted Thomsen 1951

1908

1877

1908

EDVARD, PETREA OG MARIA RASMUSSEN

EDVARD HENRIK MARIUS R. f. 21.5.1847 — d. 2.7.1908 kom efter sin konfirmation og afsluttede skolegang i lære hos faderen på dennes fabrik og fuldente den senere hos firmaet *Cumann* i København. Efter udstået læretid rejste han til Skotland og arbejdede nogle år i Glasgow; 1871 måtte han vende hjem på grund af en kronisk benhindebetændelse, som han havde pådraget sig. I 1872 rejste han dog atter udenlands, nu drog han til Tyskland, hvor han i Magdeburg studerede tilvirkning af roesukker og det til denne fabrikation hørende maskineri; men han måtte atter vende hjem på grund af sygdom efter et årstids forløb. Han trådte nu ind i faderens virksomhed, hvor han en tid var beskæftiget som tegner, indtil han i 1875 overtog ledelsen i forbindelse med den ældre broder Peter R., med hvem han samarbejdede, indtil han i 1894 udtrådte af forretningen.

Ved hans tilbagetræden fra fabrikken, blev stillingen som direktør for det nyoprettede Elektricitetskompagni i Slagelse overdraget ham, ligesom han i en årrække ledede og administrerede firmaet I. Bang i København (centralvarmeanlæg), samtidig drev han forskellige agenturer: Arbejdsgivernes ulykkesforsikring og Nordisk brandforsikring.

I året 1882 ombyggede han sammen med broderen Peter R. forhuset til ejendommen nr. 6 på Løvegade, nabohuset til det tidligere af deres fader opførte nr. 8., og efter dennes død mageskiftede de således, at Edv. R. fik denne sidst opførte ejendom, og Peter R. overtog nr. 8, de var omtrent af samme størrelse.

I 1884 knyttedes han som lærer til den tekniske aftenskole i Slagelse, en stilling som han beklædte indtil sin død. Skolens overlærer *S. A. Bach* holdt ved skolens åbningshøjtidelighed 1908 en mindetale over ham, hvori han udtalte:

„I 24 år har Edv. Rasmussen arbejdet for de unge ved denne skole, og enhver, der har fulgt hans virksomhed — det være som elev eller som kollega — ved, at han udfyldte sin plads med overordentlig stor dygtighed. Han var i besiddelse af store alsidige kundskaber, og ejede desuden en sjælden evne til at lære fra sig og til at vække interesse for arbejdet; han var i det hele en udmærket lærer, som det er såre vanskeligt at få erstattet.

Fireogtyve år er en lang tid, og mangen lærer vilde være bleven sløvet ved år efter år at tumle med de samme opgaver og de samme vanskeligheder; på Edv. R. mærkedes dette mærkværdig lidt. Han blev skånet for at føle, hvad mange lærere ofte må føle på de ældre dage, når åndsevnerne sløves, — da glemmes det let, hvad de har været; thi overbærenhed hører jo ikke ungdommen til. Edv. R. bevarede sine åndsevner og sine interesser usvækkede til det sidste. Med begejstring fulgte han sine flinke elevers arbejde, og med oprigtig glæde udtalte han sig om, hvad han fandt skønt og godt. Hele hans færd her ved skolen var præget af hans rige sans og store kærlighed til alt sandt og skønt i naturen, kunsten og menneskelivet, og derfor var han også den bedste kollega, man kunde ønske sig. Alle vi, der har haft den lykke at arbejde sammen med ham, vil mindes ham med stor taknemmelighed. Det er et stort arbejde, Edv. R. har udført i de mange år — nok til at kaldes en livsgerning —; men det er jo den slags arbejde, man ikke har nogen målestok for; jeg er dog overbevist om, at det har båret rige frugter rundt om, hvor hans mange elever findes spredte, og jeg er sikker

på, at de allerfleste bærer mindet om deres lærer med samme kærlighed som den, hvormed han omfattede dem.

Til skolen her vil hans navn gennem tiderne være knyttet på den skønneste måde.“

1947 enedes hans broderbørn om — i en skrivelse til hans børn — at karakterisere ham således: „*Hundredeårsdagen* for Eders kære faders fødsel mindes vi ved at dvæle i erindringen om „farbror“ — onkel Edv., og det præg, han, den store børneven satte på vor barndoms- og ungdomstid i Slagelse. Vi mindes hans kunstnernatur! tegneren! skuespilleren! hans altid glade sindelag og de utallige, fornøjelige stunder sammen med ham; hans usvigelige troskab og venskab, der blandt andet fik udtryk gennem hans evne til at skabe kælenavne! Gæstfriheden, hvor hans milde, kærlige sind gjorde ham til en fortrinlig vært. Han besad en ejendommelig egenskab ved siden af sine mange andre fortrin, nemlig, at den, han i øjeblikket talte med, havde følelsen af i særlig grad at stå hans hjerte nær. Alt i alt minder, der holder tankerne, ikke blot om ham — men om „de tre kønne børn“ — varme — — —“. Citatet: de tre o. s. v. stammer fra en udtalelse af hans hustru, den gjorde i sin tid megen lykke, de tre søskende Peter, Marie og Edvard lod sig (efter at de to ældste havde mistet deres respektive ægtefæller) i 1907 fotografere sammen, de var i en alder af henholdsvis 72, 70 og 61 år, og bemærkningen faldt første gang, hun så billedet.

Der er i foranstående hentydet til ualmindelige evner til, som amatør at forene meget lune med en sjælden fremstillingsevne, dels i tegning og akvarelmaling, dels scenisk. Den sidste gennem hans meget påskønnede delagtighed i, at tidens — i veldædighedens tjeneste, gennem en lang årrække opførte — dillettantkomedier havde så stor succes. Af hans repertoire kunde nævnes: Hostrups: Sanderup i „Familietvist“. Kunstmaler Anker i „Soldaterløjer“. Skomageren i „Genboerne“. Lærer Sørensen i „Intrigerne“. Skriverhans i „Eventyr på fodrejsen“. Gårdmand Jørgensen i Erik Bøghs „Fastelavns-gildet“ — og endnu mange andre. Edv. R. var optaget i frimurerlogen „Maria“ t. d. t. Hjerter i Odense.

Edv. R. var to gange gift, begge gange med døttre af købmand Th. Lauritzen (se nedenfor). Den 10.12.1875 indgik han ægteskab med *Hansine Petrea Lauritzen* f. 16.9.1854, der imidlertid døde efter 3½ års samliv 10.5.1879, kort efter at have født en søn.

Denne søn, *Henrik Theodor Rasmussen* f. 22.4.1879, blev efter skolegangen uddannet til civilingeniør 1902 og 1906 knyttet til fir-

Henrik Th. Rasmussen 1951

Esther R. f. Christensen 1951

maet *V. Louener* (Værktøjs-, stål- og maskinforretning), hvor han 1916 blev prokurist og 15.4.1946 medleder og interessent, da virksomheden overgik til et interessentskab. Herfra trådte han tilbage som leder 1.1.1950, ligesom han 1.4.1951 fratræder som medarbejder og 1.1.1955 som interessent. Den 8.11 1916 blev han gift med *Esther Margrethe f. Christensen* 23.6.1890. Deres fire børn er:

Elise Petrea R. f. 28.1.1918. *Kirsten Marie R. f.* 6.9.1919. *Tore R. f.* 12.3.1924 gift 1948 med *Tage Peter Lynard f.* 14. 12.1919, rejseinspektør i handels- og fabriksfirmaet Andersen & Bruun; her er en søn *Peter Henrik L. f.* 24.9.1948. Og endelig *Bodil R. f.* 22.9.1926 — d. 7.4.1927.

Den 8.2.1883 blev Edvard viet til sin afdøde kones søster *Maria Dorothea Lauritzen f.* 11.10.1855 — d. 25.8.1935. I dette ægte-skab kom børnene:

Alexis Rasmussen 1916

Carla R. f. Olsen

Aage Rasmussen 1914

Aase R. f. Rasmussen 1945

Alexis Edvard Rasmussen f. 15.5.1884—d. 27.6.1924 grosserer i manufakturbranchen, gift med *Carla Olsen* f. 26.2.1894; en søn her Åge Edv. R. døde fem dage gammel 1895.

Aage Rasmussen, grosserer (firma Ole Petersen og i co. med Otto Lauritzen) f. 3.9.1885, gift 1. gang med Maggo Eigtved, ægteskabet opløst 1922, gift 2. gang 3.7.1923 med *Aase Rasmussen* f. 11.8.1904. Han er optaget i frimurerlogen Chr. 1933. Her er børnene:

Ib R. f. 19.4.1924, ansat i faderens forretning og gift 6.11.1949 med *Dorit Bergliot Thoresen* f. 19.3.1928 i Kirkenær/Solør, Norge; de har en søn *Jørn Aage R. f.* 25.10.1950. Aage og Aase R. har endvidere følgende tre sønner:

Erik Johannes R. f. 24.4.1927. *Flemming R. f.* 11.1.1935 og *Sten Aage R. f.* 3.1.1947.

Edvard og Maria havde fremdeles to døtre:

Petrea Rasmussen f. 11.8.1887 cand. pharm. d. 27.9.1918, gift med driftsbestyrer ved Kroneølbryggeriet på Vodroffsvej *Peter Carl Richard Breyen* f. 18.3.1881 — d. 20.3.1949, her kom to børn: *Ulla Breyen* f. 26.3.1916 og gift 14.2.1939 med *Asger Birch* f. 2.6.1913, der fra efteråret 1950 er startet som sparekassekonsulent (den første af den art her i landet), de har fire døtre: *Marianne B. f.* 2.9.1940, *Lone Merete B. f.* 17.2.1942, *Annemette B. f.* 4.2.1946 og *Liselotte B. f.* 28.8.1947. Og sønnen *Birger Breyen* f. 13.9.1917, civilingeniør og inspektør ved Tuborgs fabrikker, gift 29.1.1948 med *Ruth Kirchhof*, har en datter *Hanna B. f.* 9.11.1948.

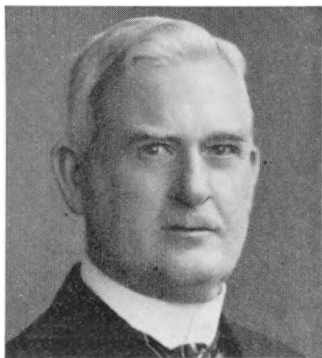
Petrea Breyen f. R. 1906

Carl Breyen 1951

Carla Ulfbeck 1923

Jens Ulfbeck 1929

Edv. og Marias anden datter *Carla Theodora Rasmussen* er f. 9.4.1892 (1918 navneforandring til *Ranver*) cand. mag. lektor ved Falkonergårdens gymnasium, gift 11.7.1931 med *Jens Ulfbeck*, direktør for L. P. Holmblads lakfabrik f. 11.7.1873. Frimurer optaget i Z. & F. 1921.

Ovennævnte manufakturhandler *Theodor Lauritzen* i Slagelse var f. i Odense 24.6.1827 — d. 18.7.1909 og gift med *Henriette Frederikke Fischer* f. 21.5.1828 — d. 20.7.1872. Han var en anset forretningsmand, og familierne stod gennem årene i så nær indbyrdes kontakt, at det findes naturligt også at nævne hans fem sønner her:

Dr. med. *Job. Vilb. L.* f. 22.11.1856 — d. 31.1.1909 reserve-læge ved Frederiks hospital gift 23.10.1904 med *Mathilde Hee*.

Henri, Carl Th. og Ida, Vilh. Edv. R. Henrik Th. R., Frederik, Marius og Laura, Carla, Theodor Lauritzen, Alexis R., Maria, Aage R. Martha, Theodor, Carla R., Ellen, Petrea R., Vilhelm, Bertha.

Familien Lauritzen 1897

Grosserer i manufakt. i København *Carl Th. L.* f. 26.6.1858 — d. 8.10.1910, gift med *Ida Thiel*. Han var medlem af frimurerlogen Z. & F.

Købmand *Frederik Josef L.* f. 3.5.1859 — d. 28.6.1923, medl. af bankbestyrelsen og af byrådet i Slagelse, R. af D., videreførte faderens forretning, gift først med *Bertha* og efter hendes død med søsteren *Agnes Werner* — begge nævnt side 57.

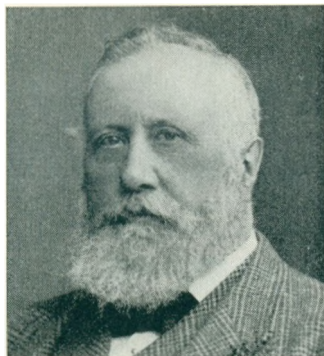
Dr. med. *Marius L.* f. 11.4.1864 — d. 23.12.1949. recervelæge ved Kommunehospitalet i fire år, oprettede senere privatklinik for sukkersyge. Som femtenårig fik han v. ben amputeret efter et fald ved gymnastikundervisning. — Gift med *Laura Larsen Samuel*.

Grosserer *Henri L.* f. 9.7.1872 — d. 16.12.1947, drev en betydelig forretning i manufakturbranchen både i Sverige og Danmark. Gift 24.2.1906 med *Louise Breyen* f. 26.4.1884. Han var forfatteren af nærværende skrifs specielle gode ven fra barndommen — gennem hele livet. Som frimurer optaget i Z. & F. 1899. Adopt. datter *Else Margrethe L.* f. 6.1.1914, blev gift med officer i marinen *Find Haugsted* f. 15.12.1913 — 3 børn: Bent, Ida og Helga.

TREDIE GENERATION

1905

1889

INGEBORG OG CHARLES BELL

INGEBORG BELL f. Rasmussen 21.11.1869 undervistes allerede under skolegangen i musik (violin) af tidligere nævnte *Em. Jæbnigen*, og senere tillige i tegning af forskellige lærere for at uddanne sig til kunstnerinde. Efter et kursus hos landskabsmaleren Vilh. Kyhn søgte hun og fandt optagelse på kunstakademiets kvindelige skole, dengang i Amaliegade. Under sit studieophold i København boede hun hos sin gudfar „onkel Beck“, der havde trukket sig tilbage fra banken i Slagelse og var flyttet til hovedstaden. Denne kunstnerbane blev imidlertid ganske brudt, da hun 11.5. 1892 indgik ægteskab med købmand, grosserer *Charles Bell* f. 12.6. 1831 — d. 28.2.1915. Charles B. kom fra Skotland, hvor han havde gjort bekendtskab med Edvard R. under dennes studieophold i Glaskov. Mr. Bell var ingeniør på den fabrik, hvor Edv. arbejdede. Der udviklede sig et venskab mellem disse to, som medførte, at Edv. kom som jævnlig gæst i Bells hjem og senere, efter at han var rejst tilbage til Danmark, stadig modtog besøg af Bell, når denne på sine årlige forretningsrejser passerede Danmark. I årenes løb blev Bell en velset gæst i hele familien, således at han i udstillingsåret 1888 på sit besøg medtog sin hustru og plejedatter Mimi Blachstock. Charles Bell var født i Alexandroffsky i Rusland i

nærheden af St. Petersburg (senere Petrograd — Leningrad) af skotske forældre; han drev storhandel i Glaskov, men familien boede i Stirling. Forretningen bestod væsentlig i eksport af kul og jern til den russiske regerings krigsministerium og af stål-sporvognshjul til Moskva, endvidere havde han generalagentur for Storbritanien af L. M. Eriksens telefonfabrikater fra Stockholm og import af svensk stål til Sheffield. Han var optaget som medlem af *The Iron and Steel Institute*, en meget betydelig sammenslutning, der omfattede alle arter af jern- og stålforretninger i Storbritannien samt af *Cutters* en ligeledes landsomfattende forening af samtlige knivfabrikker. Efter første hustrus død giftede han sig som nævnt med Ingeborg. Sammenlignet med barndomshjemmet, der vel kunde siges at ligge noget over det normale niveau for borgerlige hjem i provinsen, var de forhold, hun her gik ind til, hos den tredsårige ægtefælle at betegne som herskabelige. Hjemmet i Stirling var en stor villa med folkehold på fire piger, gartner, kusk og stalddreng, der holdtes tre køreheste med tilhørende vogne, og foretoges store rejser til Rusland eller andre dele af kontinentet vekslende hvert andet år med gæstebesøg af familiemedlemmer — hvoraf der var mange på begge sider — og andre venner.

Omkring århundredeskiftet gik de svenske og russiske forbindelser tabt, efter at have bestået i 25—30 år. Det var et hårdt slag for den aldrende mand, og det medførte et nervesammenbrud, så han måtte afstå forretningen, og han henlevede de sidste femten år fuldstændig nedbrudt. De sidste 11 år tilbragte han i sengen omsorgsfuldt plejet af sin trofaste hustru og uden at kunne finde sig i, at hun selv for kortere tid afløstes af andre. Plejedatteren, der havde været i hjemmet, blev gift med en ældre amerikaner. Imidlertid var første verdenskrig udbrudt i 1914, og Ingeborg, der i ægteskabet havde to voksne børn, var henvist til at forblive i Skotland.

Ved krigens slutning udbrød der revolution i Rusland, hvorefter den ny kommunistiske regering inddrog alle større virksomheder under staten, herunder en saltmine, hvori var placeret et aktieløb, der for deres vedkommende androg 40.000 sølvrubler = 80.000 kr. og således gik fuldstændig tabt for enken og børnene. Da forholdene faldt noget til ro efter krigen, kom Ingeborg tilbage til Danmark.

Sønnen *Charles B.* f. 27.3.1893 kom efter sin uddannelse i hjemlandet hertil som fabriksingeniør for *Halley's Industrial Motors*

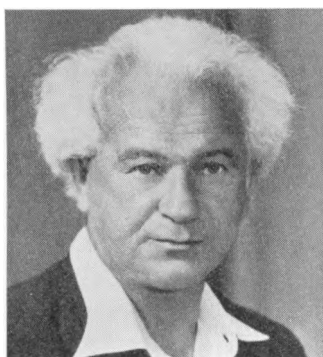
Charles Bell jun. 1950

Edith B. f. Jensen

Alice Fink f. Bell

Filöp Fink 1915

Ltd., under dette ophold gjorde han bekendtskab med *Edith Ancher* f. Jensen f. 8.3.1891.*) Da han senere af firmaet blev forfremmet og sendt til Amerika som ingeniør og sekretær for et nyoprettet datterselskab: *Canadian Halley's Motors Ltd.*, Montreal, fulgte hun efter, og 10.9.1914 blev de gift der. Charles meldte sig imidlertid som frivillig i første verdenskrig og kom til at gøre tjeneste som *staff sergeant* ved mobile værksteder under hærens tekniske korps i Ægypten, Palæstina og Syrien. Edith kom samtidig fra Canada tilbage til London, hvor hun gjorde tjeneste som frivillig under den britiske regering i *Woolwich Arsenal*, hun havde her indtil 350 arbejdersker under sig. Flere gange blev hun sendt pr. flyver til Frankrig i særlige missioner. Hun var ansat ved *Handley-Paige* flyvemaskinefabrikker og i regeringens censur for Skandinavien, hvor hun gjorde en usædvanlig karriere. Som anerkendelse af virksomheden i flyve ministeriet modtog Edith en egenhændigt under-

*) Nævnt under Hendrik pag. 46.

skreven anbefaling af *Mr. Winston Churchill*. At hun stadig har denne i behold og værner den med omhu vil være forståeligt.

Efter at krigen var sluttet og en del af følgerne afviklet, kom Charles tilbage til London — medtaget og med ødelagte nerver — der fik Edith straks ved hjemkomsten fat på ham igen og førte ham til Danmark, hvor han efterhånden atter genvandt kræfterne efter årelang rekreation. Han kom atter ind i automobilbranchen her i København, hvor han skabte sig en stilling som ingeniør og servicechef i *Skandinavisk Motor A/S*.

Datteren *Alice Ingeborg* (Sissie) B. f. 11.6.1896 blev gift 20.4.1917 med en skotsk jurist *Archibald Jenkins* f. 24.6.1885, han tilbød sig som frivillig flere gange, men blev kasseret p. gr. af dårligt syn — først tredje gang tog de ham og anvendte ham ved vagt-tjeneste, derved pådrog han sig en influenza, hvoraf han døde 12.7.1918, inden han nåede at blive sendt ud. I ægteskabet var en datter *Inga Lilian Jenkins* f. 9.2.1918 i Dundee.

Efter krigen rejste Alice ud og traf i Schweiz sammen med en pianovirtuos *Fülöp Fink* (Szekely, pseudonym) f. 14.12.1892 i Ungarn, med hvem hun giftede sig. I dette ægteskab fødtes en søn *Erik Fink* f. 2.2.1927 i Lugano.

1908

1927

HOLGER OG FRIDA RASMUSSEN

NIELS HOLGER RASMUSSEN f. 20.2.1871 gik i Slagelse real-skole 1878—1887 (rektor senere professor *Fr. Dahl*) og afsluttede med alm. forberedelseksamen. Denne sommer foretoges den første udenlandsrejse med rejsestipendieforeningen til England og Skotland, hvor der flere steder var udstillinger i anledning af dronning Victorias 50årige regeringsjubilæum. Besøg i Newcastle, Manchester, Liverpool og Edingburg med udflugt til højlandene, og mange besøg i store virksomheder og institutioner. Samme år i lære hos snedkermester *Ludv. Christensen* og elev på teknisk aftenskole i Slagelse. 1899 i tømrerlære hos *F. A. Thomsen* og sønner, hvor der 1890 aflagdes svendep prøve. I årene 1889—92 fulgt undervisningen på det Tekniske selskabs skole (bygningsskolen i København). Efter aftjent værnepligt elev af kunstakademiet — arkitekturskolen, hvor undervisningen lededes af kammerherre *F. Meldahl* og professor *Hans J. Holm* med henholdsvis arkitekterne *Alb. Jensen* og *Martin Borch* som assistenter. Januar 1898 afgangsbetegnelse fra kunstakademiet for opgaven: En lærd skole med opdragelsesanstalt. Under uddannelsen på akademiet kunde man dengang samtidig have plads som tegner for arkitekter, denne mulighed udnyttedes: Jan.—oktober 1893 hos prof. *Vilh. Klein* under opførelsen af kunstindustrimuseets første bygning (er nu de forenede bryggeriers kontorer) Vestre boulevard 22. Senere for arkitekt *Martin Nyrop* på Københavns rådhus; hvorefter engagementet fra maj 1894 hos professor *Ludvig Fenger* blev afgørende for den tid, der fulgte.

Stadsarkitektembedet i København blev oprettet 1886, og Fenger var den første, som beklædte det; hans første afdelingsarkitekt var *Ludvig Clausen*, der stammede fra Slagelse. Ansættelsen her varede til 1904, og arbejdet omfattede tegnearbejde og delvis konduktørarbejde ved mange forskellige kommunale bygninger, dels nybygninger — dels større ombygninger, overvejende var opførelsen af skoler, som der altid var anvendelse for.

I den tid var det ikke brugt, at medhjælpere holdt ferie, men undtagelsesvis kunde det ske, hvor det gjaldt studierejser. Den første af den art forefaldt i 1896 på grundlag af et stipendium fra K. A. Larsen og hustru f. Todbergs legat. Rejsen gik til: Bremen, Hannover, Goslar, Hildesheim og andre byer i Harzen, Magdeburg, Stendal, Tangermünde, Berlin, Dresden, Prag, Nürnberg, Rothenburg, Würzburg, Heidelberg, Speyer, Mainz og Köln, og varede 4—5 uger. 1899 tilkendt den Neuhausenske præmie af kunstakademiet for konkurrence-opgaven: En sommerbolig for en velstående københavns familie. 1901 foretoges en tremåneders rejse til Norditalien med besøg i: Verona, Venedig, Bologna, Florenz, Siena, Pisa, Genova og Milano.

1903 bragte kunstakademiets opgave: „En børs til en nordisk hovedstad“, mig den mindre guldmedalje, som uddeltes ved akademiets årsfest og overræktes af kong *Chr. IX*. Højtideligheden overværedes af forældrene, der nødigt vilde gå glip af denne forestilling. Medaljerne følges som regel af større eller mindre rejsestipendier — efter forholdene, som her var gunstige. Og efter at have taget afsked med stadsarkitekten og hans medhjælper (vel en tolv-femten stykker), som nu nylig var flyttet ind, i de for denne afdeling bestemte lokaler i Københavns nye rådhus, tiltrådtes i begyndelsen af april 1904 den store studierejse til Italien. Rejseruten var følgende med ophold eller kortere besøg i de forskellige byer: Rom, Tivoli, Viterbo, Orvieto, S. Gimignano, Siena, Pisa, Pistoia, Ferrara, Ravenna, Florenz, Cortona, Perugia, Assisi, Brindisi m. fl. Efter et arrangement, der var foranlediget af prof. Fenger, traf jeg her arkæologen dr. *K. F. Kinch* for at følge ham til øen Rhodos, hvor han gennem flere år havde ledet en ekspedition, der foretog udgravninger for Carlsbergfonden, ved byen Lindos, og hvorved jeg i den forestående kampagne 1904—05 skulde assistere. Rejsen gik fra Brindisi i oktober over Korfu til Athen og videre via Konstantinopel og Smyrna til Rhodos. Arbejdet gjaldt det år særlig fortsættelse af undersøgelserne af det doriske tempelanlæg på byens

akropolis. Andre anlæg nedenfor dette var afdækket tidligere. Opholdet på Rhodos varede i otte måneder, heraf de to sidste i byen Rhodos, hvor interessen samlede sig om de bygninger og bygningsrester, som var tilbage fra Johanitteriddernes periode omkring begyndelsen af 1400-tallet. Opholdet på Rhodos var meget interessant og lærerigt; men havde det tilfælles med andre lignende, af få deltagere bestående ekspeditioner, at man gik og så sig sure på hinanden — ekspeditionspsykose.

I juni 1905 tiltrådtes tilbagereisen med et noget længere ophold i Athen, besøg i Olympia og videre over Neapel til Sicilien, hvor ophold og besøg vekslede i byerne: Palermo, Segesta, Selinunt, Girgenti, Messina, Taormina og Siracusa. Atter tilbage til Neapel med ophold her og i Pompeji, hvor jeg traf *Frida Dahl*, som senere blev min hustru, og af hvem jeg fik rejseselskab til Rom og videre på resten af turen hjem, hvor den afsluttedes henimod årets udgang.

Kort før min start til udlandet i 1904 var arkitekt Ludv. Clausen død, og under opholdet på Rhodos erfarede jeg, at prof. Fenger ligeledes var afgået ved døden. Han var blevet efterfulgt i embedet af sin anden afdelingsarkitekt *Hans Wright*, med hvem jeg også var velkendt gennem min tidligere stilling og forskelligt samarbejde. Jeg havde haft mest lyst til at prøve på at skabe en selvstændig praksis, men det lod sig ikke gøre på stående fod, derfor søgte jeg ham og fik engagement fra febr. 1906; dette førte til, at jeg 1907 blev fast ansat. Under mit fravær var der oprettet faste stillinger for arkitekter m. fl. i lighed med andre tjenestemænd under magistraten. I 1918 udnævntes jeg til afdelingsarkitekt — svarende til kontorchef — i en nyoprettet stilling nærmest beregnet på byplanlægningsarbejde.

Der forekom også enkelte byplansopgaver; men sikkert ikke det, som man havde ventet sig. Derimod kan i flæng nævnes en del byggearbejder o. l., som jeg havde mer eller mindre forbindelse med: Flere af kommuneskolerne heriblandt forsøgsvis een i Vigerslev allé (Pavillonskole, hvilket egnede sig dårligt for formålet) og een i Vanløse, der passede bedre. Sporvognsremiser, hvoraf den ved Svanemøllen navnlig bør nævnes. Diverse arbejder i Fælledparken: bordurstensbroen over søen, bygninger (ikke toiletbygningen) og bænkene (disse gjorde lykke), og i forbindelse hermed fulgte fodboldbanen i idrætsparken. Sygebygningerne C og D på Øresundshospitalet og to „transportable“ pavilloner på Blegdamshospitalet. 2 fodgængertuneller i Valby. Arbejderboliger ved Valby gasværk.

Flæskehallen ved Politortorvet. Københavns kommunes afdelinger på udstillingerne i Århus 1909 og Malmø 1914. Børnehusbroen på Kristianshavn (senere erstattet med en anden og bredere). En del sporvognsventesale med nødtørftsanstalter o. a. Pumpestation ved Svanemøllen og meget andet. Iøvrigt blev der projekteret meget, som ikke kom til udførelse; enhver afdeling indenfor kommunen kunde ukontrolleret søge hjælp til sine byggeplaner — da det efterhånden blev for meget, kom der en anden ordning.

Ogsaa i kommunens tjeneste forekom en del rejser, således kan nævnes: 1907 til to samtidig afholdte kongresser i London, den ene for *skolehygiejne* og den anden for *bolig- og by-planlægning*. 1910 til *byplanudstilling* i Berlin, hvis hovedattraktion var konkurrencearbejder til byplan for Stor-Berlin. 1911 igen til London, hvor *National housing and townplanning council* havde indbudt flere lande til at sende repræsentanter for at se, hvad rådet havde udrettet med sanering af slumkvarterer og udflytning fra sådanne. Hertil sluttede sig et besøg i Oxford. 1913 til en stor *byggefagsudstilling* i *Leipzig* og senere s. år til *Køln*, hvor der var kommunal udstilling (med deltagelsen i den forestående baltiske udstilling i Malmø for øje). Flere rejser til *Århus* og *Malmø* i *anledning af udstillingerne*. 1920 atter til *Housing and townplanning kongres* i London, rådet ønskede nu at forevise de under Verdenskrigen udførte arbejder. Besøgene i London indbefattede hver gang en del meget vel planlagte udflugter til andre byer og nybebyggelser pr. jernbane eller i lange rækker af turistbiler. Hjemrejsen herfra kom til at gå *over Paris*, med fire dages ophold, grundet på sømands- og fyrbøderstrike i de danske skibe, der skulde have ført os hjem. Under frimurerlogens opførelse havde jeg orlov fra kommunens tjeneste, og da jeg genindtrådte i 1928 var *Holsøe* bleven stadsarkitekt. Som ældste afdelingsarkitekt blev jeg under hans fravær konstitueret i embedet, ligesom en del af det administrative arbejde blev overdraget mig for at aflaste chefen. Den 1. marts 1941 afgik jeg fra kommunens tjeneste med pension.

Den foran nævnte Lyst til at overgå til privat praksis forårsagede, at jeg i tidens løb med mer eller mindre held deltog i en mængde offentlige konkurrancer dels alene, dels i samarbejde med andre. Af dem, hvori der opnåedes præmie, kan jeg nævne: 1899 *Gade- og bebyggelsesplan for Frederiksbergs sdr. landdistrikt*, i samarbejde med ingeniør *J. T. Lundby* (senere prof. ved polytkn. læreranstalt). 1900 *Ordning af forholdene* vedkommende lille Lunde-

gårds vand m. v. i Bergen, i samarbejde med ingeniørerne A. E. Lund og J. T. Lundby. 1909 *Gade og bebyggelsesplan for de i København indlemmede Distrikter* (mellem Lyngbyvej og søndere havn samt Amager), i samarbejde med afdelingsingeniør O. K. Nobel. 1910 første præmie for *gade- og bebyggelsesplan for et areal ved Randers*, i samarbejde med ingeniør A. E. Lund. 1911 første Præmie for *gade- og bebyggelsesplan for banegårdsterrainet og Frihedsstøttens placering*, i samarbejde med arkitekt Egil Fischer og ingeniør O. K. Nobel. 1913 første præmie for *En kirke i Århus*. 1920 første præmie for *En logebygning som hovedsæde for Den Danske Store Landsloge i København*.

Af forskellige private byggearbejder, som faldt i min lod, kan anføres: 1903 *en basarbygning* ved Frihedsstøtten (senere nedrevet). 1907 *et gravkapel* over Ludvig Levy på Søllerød kirkegård. 1907—11 en betydelig række *tjeneste boliger for De Danske Statsbaner*, spredt over hele landet; men overvejende ved de nordsjællandske stationer, i samarbejde med arkitekt C. Brandstrup. 1914 *en forberedelsesskole i Roskilde* og *en villa i Rungsted* for postekspedient *Otto Asmussen*. 1915 *Mindesmærke for pastor Em. Bruun* på vestre kirkegård. 1917 *en lafte-* (af vandretliggende tømmerstokke) *bygget villa* på Kullen for sygekasseinspektør *Wittrup* og *et sommerhus* for dr. Hans Jansen i Tisvilde; samt *en ombygning* i ejendommen Frederiksholmskanal 16 til herskabelig bolig i de to øverste etager for højesteretsadvokat *Em. Harboe*. 1919 *Mindesmærke* over læge *Fraenkel*, S. Mikkels kirkegård, Slagelse. 1921 *Mindesmærke* over prof. *Fr. Dahl*, Assistenskirkegård. 1922 *Egen villa* Grøndalsvænge allé 3, 1934 *gravsted* for kgl. konfessionarius, provst ved Holmens k. *H. G. Hornbeck* på Frederiksberg kirkegård. Og endelig *Frimurerlogen* (Stamhuset) paa Blegdamsvej med Møbler og Inventar i årene 1922—27. For at kunne lede dette arbejde måtte jeg, så længe det stod på, tage orlov fra kommunens tjeneste, hvilket lykkedes med noget besvær, da den tid, det drejede sig om, overskred, hvad der ellers var bestemt i slige tilfælde. 1942 Endnu et *gravsted* for direktør *Jacob Edsberg* på Hellerup kirkegård.

Arbejdet ved frimurerlogen medførte tre udenlandsrejser, for at byggekomite og arkitekt kunde se det nyeste på dette område: 1921 til Malmø, Gøteborg og Linkjøbing samt til Berlin, Hamburg og hjem, med et lille kik indenfor på vejen i Sønderborg. 1924 til Stockholm og Gøteborg. Og endelig 1926 til Oslo. Alle disse steder, undtagen Sønderborg, var der større og mere tidssvarende bygninger, end der fandtes herhjemme.

Om frimurerlogen kan jeg sige, at den til trods for en udstrakt anvendelse af klassiske forbilleder i arkitekturen må kaldes en meget moderne bygning, idet den indeholder et stort antal lokaler ca 300. Byggemåden (med jernbeton som skelet i murene, som etageadskillelser og det flade tag) er af ny oprindelse, hertil kommer de sanitære anlæg, ventilation og fjernopvarmning gennem tilførsel af damp med 8—12 atmosfæres tryk fra elektricitetsværket, oliefyring i køkkener, elektricitet til direkte og indirekte belysninger. Ved den dekorative udsmykning er anvendt en del finere naturlige stenarter og mange nye kunstprodukter og materialer, som bidrager til at give arbejdet et særpræg, der menes at svare til bygningens særlige formål. Byggearbejdet påbegyndtes 1923.

Når arbejdet fik en så velvillig modtagelse i brodersamfundet, må jeg med taknemmelighed tænke på det dygtige og interesserede medarbejderskab, som var til rådighed. Ved tegnearbejdet: *Vilh. Lauritzen, Hans Rablff* og *Edvin Christansen*, på byggepladsen *Fr. J. Plum*. Ingeniørerne *Jobs. Møllmann* ved varme- ventilations- elektriske- og køkkenanlæg. *Ax. M. Knudsen* ved jernbeton og *Schat Behrend* ved installationer og terrainarbejder. Hertil kom alle de mange entreprenører og leverandører, hvoraf omtrent alle var interesserede medlemmer af ordenen, med murermester *J. P. Arnung* i spidsen som den, der havde den største del af arbejdet i entreprise. Og ligeledes på den forstående komite, som repræsenterede Byggherren, og som bestod af: Oberst *Pagh-Hansen* fmd., overretsassessor *L. C. Bruun* (senere erstattet af kammerherre, Oberst *C. F. Gjournals*), fhv. apoteker *Karl K. Riise*, Overretssagfører *F. C. H. Høst* (senere erst. af Landsdommer *C. F. S. Schmidth*) med general-konsul *W. H. O. Weimann* som sekretær og Arkitekt *Em. Jørgensen* som kommitteret. Den 5. oktober havde hs. maj. kong *Chr. X* ønsket at bese bygningen; det var mig en stor glæde at forevise det færdige arbejde for ham og byggekomiteen. Ved indvielsen ugedagen derefter den 12. 10. 1927 overrakte kongen mig egenhændigt ridderkorset af dannebrog som anerkendelse. Den 3. 2. 1904 var jeg bleven optaget i frimurerlogen *Z. & F.*; allerede dengang talte man om nødvendigheden af et nyt ordenshus til afløsning af det gamle i Klerkegade 2 — men der gik altså over tyve år, før tanken realiseredes, heri havde vel nok første verdenskrig en del af skylden. Mit valgsprog var: „*Veritas constat*“ (Sandhed består).

Under anden verdenskrig blev Stamhuset (som det nu hed) besat af den tyske krigsmagt 1943 og overgivet til Schalburgkorps

(forræderorganisation), fra hvem det blev tilbageerobret 1945 af frihedskæmperne omkring kapitulationsdagen. Efter at have været i disses besiddelse gennem ca. fire måneder, benyttedes det af den danske stat (fhv. min. Kjærbøl) til internering af tyske flygtninge i ca. otte måneder. Anvendelsen til disse formål havde medført en stor del ødelæggelser, indgribende ombygninger og beskadigelse af såvel bygning som inventar, så at en grundig istandsættelse var nødvendig, inden genindvielsen kunde finde sted i sept. 1946. I 1948 blev jeg forfremmet til ordenens højeste grad, og samtidig ønskede man, at jeg lod mit portræt male til ophængning i Stamhuset. Min gode ven maleren *Jørgen Aabye* valgte jeg til dette hverv, og billedet (ca. 75×100 cm u. ramme) blev afsløret d. 6. 1. 1949.

Endnu er vist kun at nævne, at jeg blev medlem af Akademisk Arkitekt forening (A. A.) 1898 og derfra udpeget som dommer ved konkurrencer i 1911 om en skovpavillon i Korsør. 1913 om en gade- og bebyggelsesplan for Aalborg og 1919 ved en lignende for Aarhus. 1911—16 var jeg ansvarshavende redaktør af foreningens tidsskrift „Architekten“. År 1915 blev jeg medlem af komiteen til bevaring af Kristianshavns volde — senere ændret til „Voldkomiteen“, der udvidede sin interessesfære til også at omfatte Vestenceinten m. v. 1916 medlem af komiteen til Prinsensgadekvarterets ombygning, hvor jeg var dommer i en konkurrence; denne komite opløstes, efter at der under verdenskrigen var udstedt ministerielt forbud mod nedrivning af bygninger. 1921 medlem af Byplanlaboratoriets plenarforsamling. 1923—43 medlem af Københavns Brandforsikrings repræsentantskab.

Frida Rasmussen f. Dahl 19. 3. 1880 indgik ægteskab med mig den 24. 4. 1906. Hun var plejedatter af *Tekla Dahl* f. 4. 12. 1850 — d. 15. 2. 1938, som igen var datter af professor (tidl. rektor) *Fr. Dahl*, hos hvem jeg havde gaaet i skole. *Fr. Dahl* f. 10. 2. 1822 — d. 2. 2. 1920 og hans hustru *Constance f. Døderlein* 27. 9. 1818 — d. 12. 7. 1897 (hun stammende fra Norge) flyttede, efter at han var trådt tilbage som leder af Slagelse realskole, til København og tog bolig hos deres søn, senere Oberst i artilleriet *Jens Peter Døderlein Dahl* f. 5. 4. 1855 — d. 21. 4. 1931, optaget i frimurerlogen Chr. 5. 3. 1895, hvor han ved sin død var ordf. mester. Familien boede først på Dronningens mølle på ø. vold — senere Strandgade 46¹ i en gammel patricierejendom. Det var her jeg kom i forlovelsesdagene, et særpræget hyggeligt hjem; gamle

fru Dahl såvelsom oberstens Kone var døde. Familien bestod af: Professoren (der en årrække havde været medlem af folketinget), Obersten, dennes adoptivdatter gymnastiklærerinde *Karen Dahl* f. 5. 10. 1886 — d. 17. 12. 1922, hans svigerfader „gamle Møller“ kobberstikker i søkortarkivet og endelig „grosserer“ *Valdemar Christensen* f. 9. 5. 1852 — d. 20. 2. 1935, der havde været skolekammerat med J. P. Dahl og nu var bogholder i et smørekseportfirma (Plum); det var den kreds, Frida førte hus for. Hertil kom de jevnlige eller måske rettere ofte besøgende: professorens brødre pastor cm. *Hans Dahl* og cand. phil. fhv. organist i Korsør *Bengt Dahl* med datteren *Agnete* og senere hen pastor *Peter Dahl* forh. Kallehave med søn cand. mag. kommunelærer *Viggo Dahl* f. 26. 7. 1871 og hans hustru *Dagmar Dahl* f. Lund 11. 9. 1880 i Odense og endelig de fire gamle brødres eneste søster tante *Grethe*. Sjældnere kom tante *Mina*, professorens ældste datter f. 1. 10. 1848 — d. 8. 4. 1938, gift med lægen *Emanuel Fraenkel* i Slagelse, med børnene *Kaj*, *Mimi* og *Hermann*. Den stemning, som føltes i dette Hjem en vinteraften, når alle de gamle sad samlede og samtalede om det runde bord i salen, med flere eller færre af de yngre udenom, vilde en Charles Dickens have kunnet skildre — — —.

Bryllupet stod i Frelserkirke — med middag i brudens hjem. Femogtyve år efter havde tante *Mina* i anledning af sølvbryllupet (se nedenfor) opnoteret følgende erindringsbilleder af Fridas liv til en tale (den passer vist bedst paa dette sted):

Ved dette sølvbryllup har der i min erindring vist sig en serie billeder, som hedder Fridabilleder. Jeg troer, at alle de tilstedeværende gerne vil se dem. — Frida var en yndig pige sådan i 13—14—15 års alderen, og da man ikke går alene omkring og morer sig, så må jeg have *Mimi* med. De to var altid sammen, de lo og fjantede om alt og ingenting. Jeg ser dem tydelig ved en eller anden sommerfest i hvide, enkle kjoler med livbånd, små, søde pufærmer, hvide strømper — ikke silke — sorte sko — ikke franske hæle — håret ned ad nakken, lette stråhatte, som ikke dækkede de søde, livlige, friske ansigter — ja jeg vover at udtale ordet „dununger“. — Men årene går og med dem kommer alvor og ansvar. Mine forældre — som børnene fra de var ganske små og op til den dag idag — har givet kjælenavnene „Go“ og „Gofar“*) —

*) I st. f. •Bedste•-mor og -far.

ombyttede hjemmet på den kjære skole med hjemmet hos min broder i Kjøbenhavn. Her blev Frida under „Go“s lange sygdom den kjærligste, omhyggeligste plejerske, — da jeg engang vilde hjælpe mor, sagde hun: — „nej! kald på Frida“. — — Efter mors bortgang blev Frida den styrende i huset. Både min far og bror var overordentlig gæstfri, mange venner og bekendte fandt vej til Strandgade 46 — for dem alle var Frida den nydeligste værtinde — jeg beundrede hende ofte, for der lå meget på hendes unge skuldre. —

Da Mimi efter et dejligt besøg i Italien skulde vende hjem, fik Frida lyst til at afløse hende hos vore italienske venner i Pompeji *Solimeno's*. Med fars og min brors samtykke og med „lykke på rejsen!“ drog hun afsted. — Særlig begejstrede udtalelser over la bella Italia mindes jeg ikke, indtil hun fortalte, at hun havde truffet landsmænd, særlig Arkit. H. R., og han tilbød sig som fører. Bagved hendes ord lå det nu nær at formode, at de under vandringerne i Pompeji just ikke har været så begejstrede for oldtiden som for den nutid, de befandt sig i. Og så kom virkelig den skjønne dag, da min mand og jeg fik besøg af fabrikant P. R. med frue, der glædestrålende meldte deres søn Hs forlovelse med vor Frida. Vi delte fuldt ud deres glæde, — „og tænk! han glemmer helt at skrive sin adresse“ sagde fru R. — „Nå“ sagde P. R. med sit lune blink i øjet „den kender vi; det er den syvende himmel!“ — —

Nu må det — ganske utvivlsomt — være henrivende at være forlovet i Italien — men det må dog være bedre at være gift i Danmark; derfor kom de hjem, og nu gik det hurtigt med at få reden istand. — Jeg føler fuldt ud hvor „Gofar“ var glad bevæget af tak — navnlig den dag han førte sin og „Gos“ kjære Frida til alteret. — Og det var det yndigste bryllup, virkelig beåndede sange af far og bror med stadige hentydninger til Italien, der var stemning — og vi var alle rørt da min bror tilsidst — på vers — overgav Frida sin dørnøgle, forat hun altid, når hun vilde, kunde komme i sit gamle hjem. Så blev Frida Dahl til Frida Rasmussen. Fra den dag og til idag er der gået 25 år; lykkeligtvis veed vi stadig, hvor vi har dem, adressen er den samme som i forlovelsestiden: den syvende himmel!

Ida Henny Gormsen f. R. 1951

Frits Gormsen 1951

Efter brylluppet boede vi på Hauserplads 9, fra 24.4.1906 til vi i april 1910 flyttede til Hauserplads 18, hvor vi var til oktober 1913, da vi kom til Cort Adlersgade 12; her boede vi til 29. sept. 1922 og herfra tog vi ind i vort eget hus — Grøndalsvængeallé 3 — i tyve år til april flyttedag 1943 var vi her og kom derefter til Strandparksvej 5¹ Hellerup.

Da vi kom til Cort Adlersgade adopterede vi *Ida Henny*, der knap var et halvt år f. 24. 5. 1913, og senere kom *Torben Rost* f. 27. 8. 1918.

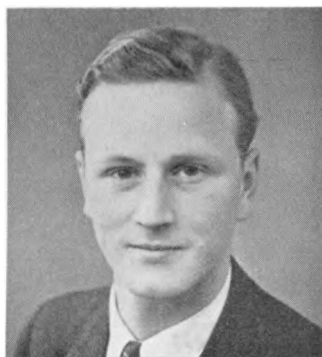
Det var en skøn og lykkelig tid, vi havde i de tyve år i Grøndalsvænge, sammen med vore børn. Til vor nærmeste omgangskreds hørte: *Henri og Louise Lauritzen, Folmer og Margrethe, Viggo og Dagmar Dahl*, onkel *Valdemar* og hans nevø *Torkil Graa Christensen* med hustru samt naturligvis familiens medlemmer fra begge sider, når lejlighed gaves, og ellers mange kære og gode venner; men det vil vist føre for vidt at komme ind på det.

Sølvbrylluppet i 1931 måtte vi desværre aflyse, der var inviteret familie og venner til middag på Langeliniepavillonen fredag den 24. April; men Jens Peter Dahl døde efter længere tids sygdom (hjertesygdom og vattersot) den 21. samme måned og begravelsen blev ansat til lørdag den 25. Med erindringen om det bryllup, vi 25 år forud havde fejret i hans hjem, var det at tænke på at feste under disse forhold mere, end vi kunde tage.

19. 6. 1937 fejrede vi *Hennys* bryllup med ingeniør *Frits Carl Gormsen* f. 4. 9. 1899 — søn af repræsentant G. Brønshøj. Vielsen foregik ligesom for os i Frelserkirke, hvorefter der var festmiddag for familiemedlemmer og venner fra begge sider i „Domus medica“ i Amaliegade, det blev senere under 2. verdenskrig „bombet“ og

Kirsten R. f. Jensen 1951

Torben Rost Rasmussen 1951

ødelagt til grunden. 3. 7. 1945 fik de en datter *Jette Eva Gormsen*. Frits købte 1948 et halvt dobbelthus på Chr. Xs allé nr. 90 i Lyngby, hvor han med Henny og Jette har indrettet sig og fået det meget komfortabelt, de flyttede ind 27. april.

Torben lod sig 26. 6. 1946 borgerligt vie til *Kirsten Ketty Byrde Jensen* f. 4. 10. 1922 i Korsør. De har to drenge: *Henrik Rost Rasmussen* f. 29. 4. 1947 og *Jørgen Rost Rasmussen* f. 22. 9. 1948. Da der var bolignød på den tid, de vilde giftes, blev der med besvær fundet og købt et rækkehus i Vigerslev — Rosenholms Alle 50 — det er noget afsides, når man skal se til dem, og sålænge sønnerne er små, kan de vanskeligt tage for langt ud med dem om aftenen.

Jette 1950

Henrik 1950

Jørgen 1950

Ferierejser med børnene. Den første halve snes år medens vore børn var små og senere, sålænge opførelsen af Stamhuset stod på, måtte vi indskrænke vore ferierejser til mindre besøg i Slagelse, hvor deres farfar altid modtog os med gæstfrihed og glæde, et par enkelte år 1920 og 21 havde vi dog en halv snes dage i Hundested. Senere måtte vi se at vise dem lidt af landet: I 1928 var vi på Bornholm i Allinge og Gudhjem, hvorfra vi gjorde udflugter. 1929

tog vi til Rødvig ved Stevns. 1930 tilbragte vi en tid i Halland, Båstad i pension på Hemmeløfgård. 1931 så vi Vesterhavet og Rebild bakker o. s. v. under et ophold på Ketterupgård (syd for Løkken). 1933 og 34 var vi i Asserbo og hos Svoger og Sigrid Dirichsen ved Stillinge strand. 1936 tog vi med rejseselskab til Harzen, hvor vi fra Wernigerode gjorde udflugter til Brocken, de betydeligste af de mange små, historiske byer bl. a. Hildesheim og Goslar samt til landskaber som Rübeland, hvor de store kendte stalakithuler ligger. På hjemturen over Berlin så vi forberedelserne til de Olympiske lege, som Hitler vilde afholde der samme sommer. 1937 blev Henny gift og kort efter døde Svoger Dirichsen, så da holdt vi os hjemme. 1938 havde vi Torben med på en italiensrejse arrangeret af Oversøisk rejsebureau, hvor vi var i Venedig, Rom, Neapel, Pompeji, Capri, Sorent og hjemad over Florens og Bolzano. 1939 da Torben var bleven student var han med rejseselskab i Paris. Siden den tid har udenlandsrejser under og efter anden Verdenskrig været næsten umuliggjort af hensyn til pasordninger og økonomiske hensyn, uoverkommelige Priser og ingen eller kun meget sparsomme tildelinger af rejsevaluta og meget andet. Jeg synes, det må være godt for de unge at have kunnet indsnuse lidt luft udefra — det kan måske vare længe, før lejlighed gives igen.

Som nævnt foran blev vort sølvbryllup aflyst — det lod sig ikke gøre at komme i stemning til at forberede en afholdelse deraf i den nærmest følgende tid, og jo længere det varede, desto mere umuligt blev det. Denne gæld tyngede på vort sind. Da Frida derfor i marts 1950 fyldte halvfjerds år, mente vi, der kunde være en passende lejlighed til at samle slægt og venner. Jeg kom nærmest ved et tilfælde under vejr med, at nogle af frimurerlogens lokaler undtagelsesvis havde været benyttet til selskabelighed af rent privat natur, og satte mig i forbindelse med de brødre, under hvem sligt sorterer — de kunde let sætte sig ind i situationen og indvilligede beredvilligt i, at vi afholdt vor fest der, i betragtning af, at dagen faldt på en søndag, hvor bygningen ikke benyttes af ordenen; medens den ellers er stærkt beslaglagt hver ugedag vinteren igennem. Ligeledes forstod de, hvad det vilde betyde både for mig, vore venner og slægtninge, at jeg kunde forevise mit værk for dem — af hvilke kun få ellers vilde have lejlighed til at komme der — og for dem vilde det vel nok blive en oplevelse. Efter at have beset de pågældende lokaler gik min viv, om end med nogen betænkelighed ind på at lade sig hylde der, vi indbød 50 til festen — kun 49

kom; den blev afholdt og senere af gæsterne betegnet som „strålende“, store familiefester hører til sjældenhederne i disse dyrtidsår efter de to verdenskrige. Fridas betæneligheder var overvundet og hun havde, som hun udtrykte sig, haft en skøn drøm. Selv havde vi følelsen af, at det havde været en vellykket sammenkomst.

Den 20. febr. 1951 fyldte jeg 80 år. Her kom en deputation fra „Byggehytten“ (en kæde af brødre, der har deltaget i opførelsen af stamhuset, og hvor jeg har været præses fra begyndelsen). De var tre: *Fr. Plum, Ax Petersen og Poul Laur. Rasmussen*, der kom og højtideligt overrakte mig en æreskærde. Fordum fik man den slags sager fra Tyskland; men efter at Hitler forbød frimurerriet, og efter krigens ødelæggelser dør, fremstilles noget sådant naturligvis ikke mere, og selv om det gjorde, vilde man næppe for tiden faa indførelstilladelse dertil her i landet. Den var derfor et unicum, fremstillet her i byen, man sagde ved samarbejde mellem syv, hver i sit fag fremtrædende mestre: Tegningen af Plum, Broncearbejde (parerstang) af Laur. Rasmussen (vgl. hof). Knop på hæftet, sølvhimmelglobe belagt med blå emalje og guldstjerner af E. Dragsted (vgl. hof). Skeden af A/S Seiferts guldtrækkeri (vgl. hof). Elfenbenshæftet A/S Schwartz & søn Sværtegade. Gravering af navn, dato og insignier A/S Nitschke Nørebrogade — men hvem var så nr. 7? det gik op for mig, at det måtte være Ax. Petersen, for han havde udklækket Idéen. Det var en skøn og betagende gave — vel nær det smukkeste, man har set af den art, overrakt mig i velovervejede og smukke vendinger.

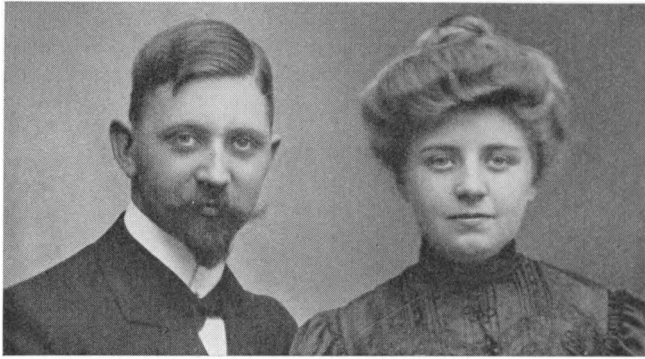
Dernæst en deputation fra „Hoffgaards Kæde“ (som jeg har været medlem af i 39 år) bestående af *Oscar Meyer* (præses), *Poul Bonnesen, Bertel Schou og Sv. Osc. Meyer*.

Den efterfølgende 9. maj afholdt „Hoffgaards Kæde“ sin 56 årige stiftelsesfest på Den kgl. Skydebane. Efter at dagsordenen var udtømt, foreslog br. Jacoby at Kaptajn H. P. Berg* og jeg skulde optages som æresmedlemmer, vi var de to ældste af år (over 80) og kun Oscar Meyer (præses) var ældre medlem af Kæden, vi var optaget samtidig (foruden to nu afdøde, så vi var oprindelig firlinger — det er så aktuelt at være det i disse år). Forslaget motive-redes ikke nærmere, men modtoges med akklamation, og vi blev fejret resten af aftenen.

---

* R., D. M., M. f. D. R., fhv. direktør i Vestindien for Sct. Thomas' havn, senere direktør for Nakskov skibsværft.

1907

EINAR OG CHARLOTTE RASMUSSEN

EINAR HENRIK RASMUSSEN f. 16.3.1874 udgik af Slagelse real-skole med „alm. forberedelseseksamen“ (præliminæreks.) 1889 og kom samme år i lære på faderens fabrik i maskinværkstedet, samtidig uddannedes han teoretisk i vintermånederne på Teknisk selskabs skole i København; i sommerhalvårene 1893—94 fortsattes læretiden hos *Caroc & Leth* i Aarhus, hvor svendepróven blev aflagt og anerkendt med medalje fra Håndværkerforeningen. Ved afslutningen på Tekn. skole bestod han „den alm. maskinisteksamen“ på Orlogsværftet, hvorefter han arbejdede et år som svend hos lærefirmaet i Aarhus. Den følgende sommer (1895) aftjente han værnepligt, ved det da nyoprettede fæstnings-artilleriregiments III Artilleribatalion, hvor han i det følgende vinterhalvår lå til fortsat tjeneste på korporalskolen. Efter afsluttet militærtjeneste rejste Einar 1896 over Skotland til England, hvor svogeren *Charles Bell* havde udvirket, at han fik arbejde hos firmaet *Harrison, Mac Gregor & co* i Leigh (near Manchester). Under opholdet fik han, foruden hvad han lærte på det faglige område, lejlighed til at erhverve sig et fyldigt indtryk af arbejdsforholdene i det store industriland, ligesom han også benyttede sig af mulighederne for at bese kulminer, jernværker, spinderier o. m. a. han arbejdede her til eftersommeren 1897, da en militærindkaldelse atter førte ham hjem.

Nu indtrådte han påny i faderens virksomhed, hvor han assisterede som tegner, konstruktør og leder af værkstederne. I 1900 del-

tog han i Rejsestipendieforeningens fællesrejse til verdensudstillingen i Paris. I 1906 foretog han en studierejse, der strakte sig over et par måneder, til Rhinlandene, Sydtyskland og Schweiz med det formål at sætte sig ind i den nyere teknik på støberiområdet. Han havde med dette for øje modtaget stipendier fra den Reiersenske fond og fra K. A. Larsen og hustrus legat. I årene 1903—9 var broderen Folmer og hans hustru knyttet til fabriken ved regnskab og ekspedition indtil Einar 1.7.1909 ved faderens tilbagetræden overtog virksomheden, løste borgerskab og fortsatte som eneindehaver under firmanavn: H. Rasmussens jernstøberi og maskinfabrik indtil 1928. Nogle år forinden blev dog maskinværkstedet udskilt og bortforpagtet til ingeniør Madsen, hvorved E. kunde lægge mere vægt på støberiet; Madsen indstillede imidlertid efter et par års forløb virksomheden, hvorefter brødrene Hillers trådte til som lejere af forhuset med butiken og maskinværkstedet, som de senere overtog sammen med resten undtagen støberiet, der nedlagdes, det sidst nævnte år.

De følgende to år var E. leder af maskinfabriken „Aliance“s jern og metalstøberi, herefter kom han til København som ingeniør på B & Ws tegnestue til 1932 og senere hos K. A. Birch & co til 1938 samt hos Thomas B. Trige til 1943.

Udenfor forretningen underviste E. i årene 1898—1930 i den tekniske aftenskole i Slagelse i geometrisk- og senere ogsaa i maskintegning. I en årrække var han formand for den lokale afdeling af Arbejdsgiverforeningens medlemmer i Slagelse.

Iøvrigt fra ungdommen interesseret philatelist samt ivrig schack- og bridge-spiller.

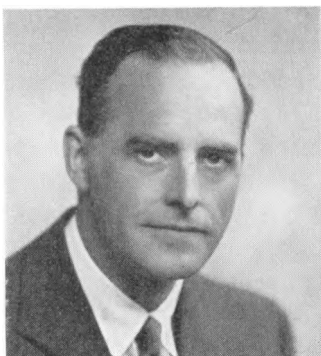
Den 22. 7. 1907 indgik Einar ægteskab med Grethe *Charlotte Sofie Klausen* f. 20. 8. 1884 på Flakkebjerg. Hendes fader var svigersøn af den fra anstaltens oprettelse kendte forstander C. C. *Møller* („Gamle Møller“ der var god ven af både Hendrik og R. P. F. Rasmussen) og lærer dér. Efter Møllers død fulgte han ham som forstander; han var gift med Anna, Møllers yngste datter. Charlotte (alm. kaldet Klaus) var ansat som kassererske på „Sorø Amtstidendes“ ekspedition, da hun gjorde bekendtskab med Einar. Efter bryllupet, der stod på Flakkebjerg og med middag hos Peter R. i Slagelse, flyttede de ind i Sct. Mikkelsgade 11 (træskofabrikens

Elisabeth R. f. Jacobsen 1951

Christen Fr. Rasmussen 1951

Eigil Hansen ca. 1950

Lise Hansen f. R. ca. 1950

ejendom), senere 1911 til stueetagen i Løvegade 8 og igen senere til Lille Antvorskov, hvor de boede 1913—26. Efter at være flyttet til København boede de Overgaden n. v. 33 st.

I ægteskabet kom følgende børn:

Christen Frederik (kaldet *Frits*) *Rasmussen* stål- og metalstøber f. 11.2.1907. Gift 24.3.1937 med *Elisabeth Margrethe Jacobsen* f. 23.11.1907. Datteren *Lone Frits Rasmussen* f. 26.4.1940.

Anne Lise Rasmussen f. 18. 4. 1911. Gift 7. 5. 1933 med kemigraf *Svend Eigil Hansen* f. 14. 9. 1907, optaget i frimurerlogen Z & F 23. 3. 1949. Søn *Peter Finn Hansen* f. 2. 2. 1938.

Berte Rasmussen f. 20. 4. 1915 kontorassistent på Orlogsværftet. Gift 2.12.1950 med *Idon Viggo Schmidt* stationstekniker ved luftmarinestationen i København, f. 21.10.1917.

Berte Schmidt f. R. ca. 1950

Viggo Schmidt ca. 1950

Birgitte Rasmussen f. 30. 6. 1924, stenograf på Politigården, gift 7. 6. 1947 med Elvir Aksel Pihl Hassing f. 12. 7. 1923 kontorassistent under politiet; ægteskabet ophævet. En søn *Søren Pihl Hassing* f. 8. 9. 1950.

Birgitte Hassing f. R. 1950

Ca. 1900

SIGRID OG EINAR DIDRICHSEN

SIGRID DIDRICHSEN f. Rasmussen 28.3.1876 — d. 7.1.1938 interesserede sig tidligt for musik, hun undervistes i klaverspil af fru *Mina Fraenkel*, senere lagde hun mere vægt på sang, her fik hun stemmen udviklet og skolet hos operasangerinden fru *Margrethe Lendrop* og senere hos fru *Odauld Lander* ligeledes ved operaen. I en årrække var Sigrid „primadonna“ ved dilettantkomedierne i Slagelse, hvor hun ofte spillede sammen med Einar Didrichsen i stykker som: „Tante Kramers testamente“, „Kærestefolkene“ o. m. a. Det unge smukke og sympatiske elskerpar gjorde megen lykke og blev efter at have spillet i „Genboerne“ som Rikke og Basalt selv så tilfredse dermed, at de enedes om at fortsætte sammen gennem resten af livet, hvorved det således endte med, at de forlovede sig 24. 9. 1894.

Einar Valdemar Didrichsen f. 24. 11. 1868 — d. 10. 8. 1937 var søn af tidligere købmand, nu bogholder *Valdemar Thorvald Didrichsen* f. 26. 6. 1833 — d. 25. 3. 1904, han var ansat på jernstøberiet „Aliance“ i Slagelse, og hustru *Augusta f. Lund* 9. 6. 1840 — d. 23. 11. 1910. Einar udgik af realskolen med almindelig forberedelseksamen og kom på kontor på „Savværket“ (Grønvold & Schous trælasthandel og rammelstefabrik), som på det tidspunkt

var overtaget af grosserer I. Ø. Andresen, der stammede fra Nakskov og 1877 var indtrådt som parthaver. Efter en læretid 1. 8. 1884 — 88 aftjente han sin værnepligt, hvorefter han uddannedes til reserveløjtnant og lå som sekondløjtnant et år ved garnisonen i Viborg. Hjemsendt kom han 1890 til en gros firmaet brødrene Dahl (Varme- ventilations og sanitetsartikler) i København. Den 1. 11. 1891 vendte han tilbage til Savværket i Slagelse, hvor han hurtigt blev første mand, idet Andresen i halvfemserne flyttede til København og overlod det daglige tilsyn med virksomheden til Einar. Ved Andresens død 25. 9. 1903 gik forretningen iflg. testamente over til et konsortium af arvinger; men det var tillige bestemt, at Einar skulde fortsætte som Direktør.

De holdt bryllup 11. 9. 1897 i st. Mikkels kirke med middag i brudens hjem; det nygifte par boede først en tid i Sct. Mikkelsgade og senere flyttede de ind i stuelejligheden Løvegade 8, hvor de boede en kort tid, inden Andresens lejlighed på Savværket blev ledig, hvorefter de flyttede ind i den.

Det blev efterhånden en god stilling, man var blandt de første, der havde sommerhus ved Stillinge strand (det hed „Morgana“), man havde bil, hvilket dengang var noget — og man kunde „føre hus“, hvilket navnlig Sigrid nød, idet hun derved fik lejlighed til at udfolde sine musikalske interesser, som yderligere øgedes ved tilknytning til „Sangforeningen“ og „Abonnementskoncerterne“, i hvilken sidste hun var bestyrelsesmedlem, og til hvilke der i sæsonen skulde skaffes solister fra hovedstaden til aftenunderholdningerne — man spillede bridge o.s.v., hjemmet var meget gæstfrit.

Einar D. var stærkt interesseret frimurer, optaget 15. 4. 1903 i København (Z & F). Men da Slagelse 1923 fik sin egen loge, blev han embedsmand i denne. Efter at de to første ordf. mestre med korte mellemrum var døde, valgtes Einar 1926 til ordførende mester installeret 23. 5. 1927 og beklædte denne ærefulde post, så længe han levede. Valgsprog 1922: „Fremad — opad — indad“.

Sigrid havde omtrent i midten af nittenhundrede og tyverne underkastet sig røntgenkur for en underlivssvaghed, som længe havde plaget hende. Røntgenbehandling var noget nyt og havde vist navnlig ikke været benyttet meget som kur for tilfælde som hendes; hun fik en forbrænding, som hun aldrig overvandt og som efter mange og årlange lidelser førte til hendes død 7. 1. 1938. Einar D. var da død året forud 10. 8. 1937 efter en operation.

Valborg D. f. Jørgensen ca. 1950

Hother Didrichsen ca. 1950

I ægteskabet var tre sønner:

Hother D. f. 1. 12 1898 tømmerhandler i Vamdrup gift 16. 5. 1930 med *Valborg Pauline Jørgensen* af Vamdrup f. 23. 5. 1909. Børn: *Birgit* f. 22. 11. 1931, *Leif* f. 12. 6. 1935 og *Ulla* f. 27. 2. 1939.

Henning f. 29. 8. 1901 — d. 9. 3. 1902.

Oscar (D. navneforandr. til) *Doreng* f. 6. 4. 1904 har været gift to gange. I sidste ægteskab er en søn, *Ib Haxthausen Doreng*. f. 24. 11. 1933. Begge ægteskaber er ophævet.

1942

1947

FOLMER OG MARGRETHE RASMUSSEN

FOLMER PETER RASMUSSEN f. 27.8.1877 — d. 5.10.1947 gik ud af realskolen med alm. forberedelseksamen 1894. Medens han ventede på at komme i handelslære hos købmand *Cluadius Nielsen*, Skovsøgade i Slagelse, gik han som volontør dels i banken og dels på savværket, indtil han 1. maj 1895 blev antaget som lærling; han skulde blive udlært i løbet af tre år. Efter at have nået dette, tog han til København og gennemgik de Brockske handelsskoler, indtil 1900, han opnåede ved afgang 141 $\frac{2}{3}$ points, hvad man kaldte „fint“. Det følgende år førte han bøger og ekspederede i faderens forretning i Slagelse. 1901 om foråret rejste han til Skotland for at indtræde i svogeren *Charles Bells* forretning; for at orientere sig lokalt og sprogligt stod han til at begynde med midlertidigt i en stand på en udstilling, firmaet havde i Glasgow. Det var hensigten, at Folmer skulde oplæres hos svogeren og eventuelt danne forbindelsesled mellem den aldrende fader og den mindre-årige søn. Denne plan røg imidlertid i lyset på grund af Bells sygdom. Denne begyndte allerede inden Folmer var overflyttet fra udstillingen til kontoret. Det var vel egentlig ikke at vente, at de ældre og indfødte medhjælpere i forretningen skulle være særlig ivrige efter at sætte denne fremmede og udlænding ind i sagerne — navnlig når chefen p. g. a. alder og svagelighed ikke kunde være tilstede — og derved forringe de chancer, de selv mulig kunde

have, om han skulde falde fra og virksomheden fortsættes. Folmer besluttede sig derfor til at rejse hjem i efteråret 1901. Her gik han på session og blev taget til forplejningskorpset, hvor han mødte til uddannelse den følgende sommer — i mellemtiden var han atter på faderens kontor, hvor han igen forsatte efter soldatertiden, ialt var han der således fra 1902—8.

Margrethe Cathrine Nyeborg f. 16. 10. 1872 datter af købmand *Rasmus Wohnsen Nyeborg*, Nytorv i Slagelse f. 23. 11. 1830 — d. 18. 6. 1915 og hustru *Ane Cathrine Hansen* f. 5. 4. 1840 — d. 23. 5. 1895. Margrethe havde lyst til læsning og fulgte efter skolegangen undervisningen på Antvorskov franske pensionat et årstid, hvorefter hun i 1893 kom på kontor i o. n. *Cl. Nielsens* korn- og foderstofforretning, hvor hun uddannedes til bogholder; herfra tog hun år 1900 til Sweitz og opholdt sig et år i et fransk pensionat, hvor hun kunde tilegne sig kundskaber i fransk sprog og samtidig studere ved en kendt handelsskole. Efter hjemkomsten førte hun nogle år bøger for garvermester *Hackenberger* i Slagelse.

Disse to unge, der havde lært hinanden at kende under deres delvis sammenfaldende læretid hos *Cl. Nielsen*, fornyede nu bekendtskabet, der snart førte til forlovelse og den 20. 7. 1904 blev de viet i *Sct. Mikkel's* kirke. I de følgende år 1905—8 assisterede hun sin ægtefælle ved bogholderiet på hans faders fabrik; de boede i stueetagen Løvegade nr. 8, denne lejlighed blev således successive, midlertidig bolig for familiens forskellige nygifte par.

Ved dette tidspunkt begyndte Folmers fader at tænke på sit otium; men brødrene fandt det ikke ønskeligt at fortsætte i fællesskab; og Folmer besluttede derfor at se sig om efter noget andet. En af *Peter Thomsen* grundlagt og gennem mange år ledet kolonial- og delikatesseforretning i byens hjerte, på Gammeltorv (hjørnet af Smedegade og Skovsøgade), som den senere indehaver *Hoffgaard* nu ønskede at afhænde, forekom ham et passende emne, selv om den i den sidste tid nok var noget forsømt. Beliggenheden var god, og den tidligere kundekreds, fandtes iblandt byens solideste. Han overtog den og bragte den ved hustruens hjælp, i løbet af en tre til fire år ved flid og sparsommelighed atter på fode. Da Slagelse nu blev garnisonsby, og han var så heldig at få betydelige leverancer til militæret, så fremtiden ganske lys ud; men da første Verdenskrig udbrød 1914, og han endnu ikke havde fået konsolideret sig med de fornødne recurser og desuden måtte savne Margrethes

hjælp — idet hun svigtede på grund af sygdom — var situationen prekær.

Det traf sig nu således, at faderen, der var formand for Varelotteriets bestyrelse, kunde meddele, at der formedelst sammentrufne omstændigheder vilde blive nogle stillinger ledige der. Folmer søgte og fik kassererstillingen, hvorefter han ikke nærrede tvivl om, at han burde ophæve købmandsforretningen.

Efter at Folmer i 1914 kom til København for at tiltræde kassererstillingen, fik de lejlighed i Cort Adlersgade 5 og boede således skrås over for os. Den første tid sås vi dog ikke ret meget; men da vi senere hen indrettede os med spilleaftener (bridge), gik det bedre, og vi kom mere regelmæssigt sammen. Da Frida ikke spillede kort, var fjerdepladsen besat med Folmers medhjælperse i lotteriet frk. *Jo. Herskind* — men når grisen skulde slagtes var hun (Frida) altid parat. Det var gerne en middag hos Wivex, Skydebanen e. l. efterfulgt af en tur i det kgl. teater, engang havde vi dog en weekend tur til Fiskebæk. Senere flyttede Folmers til Aaboulevard nr. 3 øverst oppe, hvor de havde det skønneste, storladne panorama fra deres vinduer, de så ud over søerne, helt ud til Østerbro.

Folmer var en stærkt interesseret frimurer, han blev optaget 3. 4. 1918 i Z & F og opnåede IX° — til hans valgspog 1931 „keep your temper“ havde han en dobbelt udlægning: bevar dit humør eller behersk dit temperament. Han var desuden gennem årene en ivrig og påskønnet vise- og lejligheds-digter — ikke blot i familiekredsen, men også blandt colleger i lotteriet og blandt frimurerbrødre forhøjedes festligheden ved mangen sammenkomst med hans livfulde poesi. Efter omtrent 25 års tjeneste som kasserer trak han sig 1939 tilbage, da de begge følte sig svagelige, og flyttede ud til en mindre lejlighed på Fuglebakkevej 105, hvor han tilbragte sine sidste år med at dyrke sine interesser, historiske studier og digtning af festsange. Han døde ret pludseligt og uventet efter ganske få dages sygdom, omtrent to måneder efter, at han var fyldt halvfjerds; ved hvilken lejlighed hans søskende i taknemmelighed, efter evne havde hyldet ham på lignende vis, som han så ofte havde hyldet os. I erindringen bevarer vi, såvelsom de unge, hvis særlige ven han var, mange smukke og gode minder om ham. Deres ægteskab var barnløst.

NAVNEFORTEGNELSE

Aabye, Jørgen	77	Caroc & Leth	84
Aarestrup, S. C.	25	Chr. VIII	15, 22, 51
Andresen, J. Ø.	55, 89	- IX	50, 51, 72
Arnung, J. P.	76	- X	76
Asmussen, A.	50	Christensen, Ellen Graa	80
- O.	75	- Ludvig	71
Bach, S. A.	61	- Thorkild Graa	80
Balle, C. F.	55	- Vald.	78, 80
Beck, Rasmus	43, 54, 67	- Vilh.	46
Behrend, Schat	76	Christiansen, Edvin	76
Bell, Charles sen.	55, 67, 84	Churchill, Winston	70
- Charles jun.	68	Clausen, Ludvig	71, 72, 73
- Ingeborg f. Rasmussen .	54, 67	Colding, Aug.	51
- Edith (Anker) f. Jensen .	69	Crawball & Cambell	47
Bentzen, Frederikke f. Neuhaus .	16	Cumann	60
Berg, H. P.	83	Dahl, Agnethe	78
Bierfreund, Axel	15	- Bengt	78
- Carl	14	- Constanse f. Døderlein	77
- Einar	15	- Dagmar f. Lund	78, 80
- Frits	14	- Frederik	71, 75, 77
- Lorentz	14, 24, 31	- Grethe	78
- Rasmine f. Jensen 14, 24, 30,	31	- Hans	78
- Theodor	14	- Jens Peter	77, 80
Birch, Asger	64	- Karen	78
- Annemette	64	- Peter	78
- Hans	17	- Tekla	77
- K. A. & Co.	85	- Viggo	78, 80
- Liselotte	64	Didrichsen, Augusta f. Lund .	53, 88
- Lone Merete	64	- Birgit	90
- Marianne	64	- Einar	82, 88
- Ulla f. Breyen	64	- Henning	90
Bonnesen, Poul	83	- Hother	90
Borch, Mart.	71	- Leif	90
Brandstrup, Chr.	75	- Sigrid f. Rasmussen ...	54, 88
Breyen, Birger	64	- Ulla	90
- Carl	64	- V.	55, 88
- Hanna	64	- Valborg f. Jørgensen	90
- Petrea f. Rasmussen	64	Dombernowsky	17
- Ruth f. Kirchhof	64	Doreng, Ib Haxthausen	90
Bruun, Em.	75	- Oscar	90
- L. C.	76	Edsberg, Jacob	75
Brøndsted, Aage	59	Engel, F. A.	47
- Anna f. Jeppesen	59	Fabrizius, L. P.	54
- Gerda f. Werner	59	Fenger, Ludv.	71, 72, 73
- Grethe f. Nielsen	59	Fink, Erik	70
- Joh. Sigv.	59	Fischer, Egil	75
- Ove Hansen	59		
Burmeister & Wain	47, 85		

Fraenkel, Em.	55, 75, 78	Jensen, Peter Eiler jun.	15
– Mina	78, 88	– Sidsel f. Rasmusdatter .	11, 14
– Heermann	78	– Theodor Emil	14, 15
– Kaj	78	– Vilh. Alexander	14
Friis, Frederikke	16	Juel, Rasmussen til Juelsberg ...	29
– Jacobine f. Neuhaus	16	Jæhnigen, Emil	54, 55, 67
– Joachim	16	Jørgensen, Emil	76
– Lars	16, 17, 24, 44	Kinch, K. F.	72
– Lauritz	16	Klausen, Anna	85
– Ludvig	16, 26, 31	Klein, Vilh.	71
– Marie	16, 27, 33	Knudsen, Ax. M.	76
Gernert, Maria Dorothea	15	– Niels	11
Gjournals, C. F.	76	Kochen, Vilh.	43
Gormsen, Frits	80	Lander, Odavaid	88
– Ida Henny f. Rasmussen ..	80	Lauritzen, Agnes f. Werner .	57, 66
– Jette Eva	81	– Bertha f. Werner	57, 66
Gregersen, Gunnar	51	– Carl Th.	66
Grønvold, C. F.	24, 27, 43	– Frederik	55, 57, 66
Hachenberger	17, 92	– Henri	66, 80
Hansen, Anne Lise f. Rasmussen .	86	– Henriette f. Fischer	65
– C.	31, 35	– Ida f. Thiel	66
– Eigil	9, 86	– Laura f. Samuel	66
– Johanne f. Hansdatter	11	– Louise f. Breyen	66, 80
– Johanne Marie f. Rasmussen	11, 12	– Marius	66
– Peter Finn	86	– Mathilde f. Hee	65
– R.	11	– Theodor	43, 54, 65
– Rasmus	11, 39	– (Joh.) Vilhelm, læge	65
– Sidsel f. Olsdatter	11	– Vilhelm, toldforv.	49
Harboe, Em.	75	– Vilhelm, arkitekt	76
– Gunnar	48	Leger, Eiler	31
Harrison, Mac Gregor & Co.	84	Lendrop, Margrethe	88
Hassing, Birgitte f. Rasmussen ..	87	Leth, Alexis	55, 88
– Søren Pihl	87	Levy, Ludv.	75
Haugsted, Else Margrethe f. Lauritzen	66	Linhard	17
– Find	66	Lorenzen, Minna Marie	54
Herskind, Jo.	93	– Poul	54
Holm, H. J.	71	Lund, A. E.	75
Holsøe, Poul	74	– Vilh.	53
Hornbeck, H. G.	75	Lundbye, J. T.	74
Høst, F. C. H.	76	Lynard, Peter Henrik	63
Ingwersen, Frants Peter	43, 54	– Tage Peter	63
Jacobsdatter, Apolone	11	– Tove f. Rasmussen	63
Jansen, Hans	75	Løve, Niels	53
Jenkins, Archibald	70	Løwener, V.	63
– Inga	70	Madelung, Aage	54
Jensen, Alb.	71	– Elisabeth f. Rafn	54
– Aug. Adolph	14	– Florianna f. Løve	54
– Chr.	55	– Henrik	54
– Emil	15	– Hjalmar	54
– Ejler	14, 15, 31, 35	Madsen, C. F.	18, 20, 26
– Hansine	15	Meier	37
– Margrethe	15	Meldahl, Ferd.	71
– Othilia f. Frisch	15	Meyer, Oscar	83
– Peder Ejler sen.	14, 30, 31	– Meyer, Sv. Oscar	83
		Morell, læge	55
		Moresco	43

Müller, Ad.	55	Rasmussen, Frits	86
Møller, C. C.	85	– Hans	11
– Lars	53	– (Hansine) Petrea f. Lauritzen	62
– Marie (Løve) f. Bøje	53	– Hendrik	11, 17, 55
Møllmann, Johs.	76	– Henrik Rost	81
		– Henrik Theodor	62
Neuhaus, Joachim Fr.	15, 25	– Holger	54, 71
– Marie Louise f. Volkmann		– Ib	64
15, 24		– Inger Kirstine f. Winchler .	14
– Frederik Ludv.	16, 24, 25	– Jørgen Rost	81
– Sofie	16, 25	– Jørn	64
Nielsen, Claudius	91, 92	– Kirsten Marie	63
– Peter	49	– Kirsten Ketty f. Jensen	81
Nobel, O. K.	75	– Kirstine	14
Nyeborg, Rasmus W.	55, 92	– Lone	86
– Ane Cathrine f. Hansen ...	92	– Maria f. Lauritzen	63
Nygaard, Augusta	55	– Marie Caroline f. Neuhaus	
Nyrop, Mart.	71	16, 44	
Nørlund, Alfr.	55	– Margrethe f. Nyeborg .	80, 92
		– Martinus	8, 11, 14, 18
		– Neuhaus	45
Pagh-Hansen	76	– Peder (Nyborg) 12, 19, 28, 35	
Petersen, Ax.	83	– Peder Hansen	11
– Ole	43	– Peter (Nyborg)	
– Sophus	43, 54	14, 19, 23, 24, 25, 26, 28	
Plum, Fr. J.	76, 83	– Peter Ferdinand	41
Prahl, P.	54	– Poul	31
		– Poul Lauritz	83
		– Rasmus Hansen ...	11, 12, 39
Rahlff, H.	76	– Rs. Peter Fr.	
Rasmussen, Aage	64	31, 38, 39, 41, 44, 47, 54, 79	
– Aase f. Rasmussen	64	– Signe f. Løve	53
– Alexis	64	– Steen Aage	64
– Alma	45	– Torben Rost	80
– Anne Cathrine f. Knuds-		– Vilhelmine	14
datter	11	Riise, Karl K.	76
– Astrid	54	Rimestad, H. C. V.	48
– Augusta 14, 23, 26, 31, 33, 37			
– Aurelia	45		
– Bodil	63	Saltøft, Edv.	54
– Carla f. Olsen	64	Schalburg	38, 43
– Cathinka 13, 14, 23, 26, 27,		Schmidt, Berte f. Rasmussen	86
31, 33, 35, 37		– Viggo	86
– Charlotte f. Klausen	85	Schmidh, C. F. S.	76
– Christian Erik Hansen	11	Schnedler Petersen, Bergljot	
– Dorith f. Thoresen	64	f. Sverdrup	55
– Edvard	14	– Frederik	55
– Edvard Henrik Marius		Schnedler, Gunnar Sverdrup	55
30, 45, 48, 60, 67		Schou, Bertel	83
– Einar H.	48, 54, 84	Seidelin, S.	43
– Eleonora Sicilia Augusta ..	14	Solimeno, Antonio og Johanne	
– Elisabeth f. Jacobsen	86	(f. Neiberg)	79
– Elise Petrea	63	Sorterup, Chr. Ferdn.	55
– Emma	45	Suhr, J. P. & Søn	25
– Erasmie Kirstine	14	Szekely, Alice (Jenkins) f. Bell ..	70
– Erik Johs.	64	– Fiiløp Fink	70
– Esther f. Christensen	63		
– Flemming	64	Tamsen	16
– Folmer	48, 54, 80, 91	Thomas B. Thrige	85
– Frida f. Dahl	73, 77	Thomsen, F. A.	71

Thomsen, Inger f. Brøndsted	59	Werner, Inger Marg.	58
– Ingrid f. Werner	59	– Katie f. Tønder	58
– Kirsten Brøndsted	59	– Lorenz	57
– Martin	59	– Marie f. Rasmussen	45, 57
– Peter	92	– Mimi f. Fraenkel	58, 78, 79
– Povl Brøndsted	59	– Sigvard Chr. sen.	43, 57
Tietgen, C. F.	43	– Sigvard Chr. jun.	58
Ulfbeck, Carla f. Rasmussen	65	– Sofus	55, 57
– Jens	65	– T. M.	43, 57
Ullitz, Alexander	11	– Vilhelm (godsforv.)	57
Volckmann, Ludvig	15	– Vilhelm Edv.	58
Walter, Nilsson & Co.	47	Winchler, Jens	19, 20
Weimann, W. H. O.	76	– Mette Kirstine f. Jensdatter	14
Werner, Anna f. Poulsen	58	– Peder	14
– Esther Marie	58	Wittrup	75
– Florentine f. Grundtvig . . .	57	Wright, H.	73
– Gerda Henriette	58	Zachariae, Dorothea f. Neuhaus .	16
– Grethe Vilhelmine	58	– Georg	16
– Henrik	58	– Heinerich	16
		– Ludvig Carl	16

EFTERSKRIFT

Det var forfatterens hensigt, at bogen om „Slagelse-slægten“ skulle slutte på dette sted. I efteråret 1952 blev manuskriptet overgivet til bogtrykkeriet, og dettes arbejde er i gang på det tidspunkt, hvor disse linier skrives.

Skønt visse pietetshensyn måske kunne tale der imod, har jeg — efter samråd med min nærmeste familie og efter at have taget bogens hele karakter i betragtning — dog anset det for naturligt, at min fars værk ledsages af nedenstående meddelelse.

Den 29. november 1952 havde vi den store sorg at miste vor kære far. Han var pludselig blevet angrebet af en mavelidelse, der straks medførte en meget alvorlig bughindebetændelse, og far døde stille efter fem døgn sygeleje.

Slægtsbogen blev det sidste arbejde fra fars hånd. Desværre nåede han ikke at se bogen i dens endelige skikkelse; men han havde omhyggeligt tilrettelagt alt til dens færdiggørelse, og jeg veed, at arbejdet har beredt ham megen glæde — udsprunget som det var af den store slægtsfølelse, far var i besiddelse af, og den kærlighed, hvormed han omfattede sin familie. Af de mangeartede interesser, som far dyrkede med liv og lyst — særlig i tiden efter hans fratræden som afdelingsarkitekt i Københavns kommune, var det utvivlsomt slægtsstudierne, han gik allermest op i, og vi glædede os over altid at se ham så godt beskæftiget. Tiden faldt ham aldrig for lang, og far bevarede til det sidste et ungdommeligt sind.

En ubrudt kæde af gode minder om vor kære far har vi at tænke på i taknemlighed. Blandt de synlige minder vil denne bog for mig og mine børn blive eet af de dyrebareste.

Vi skal altid værne derom, og lad os, som det påpeges i forordet, betragte det som en ærefuld forpligtelse at fortsætte disse slægtsoptegnelser efter vor bedste evne og på værdig måde.

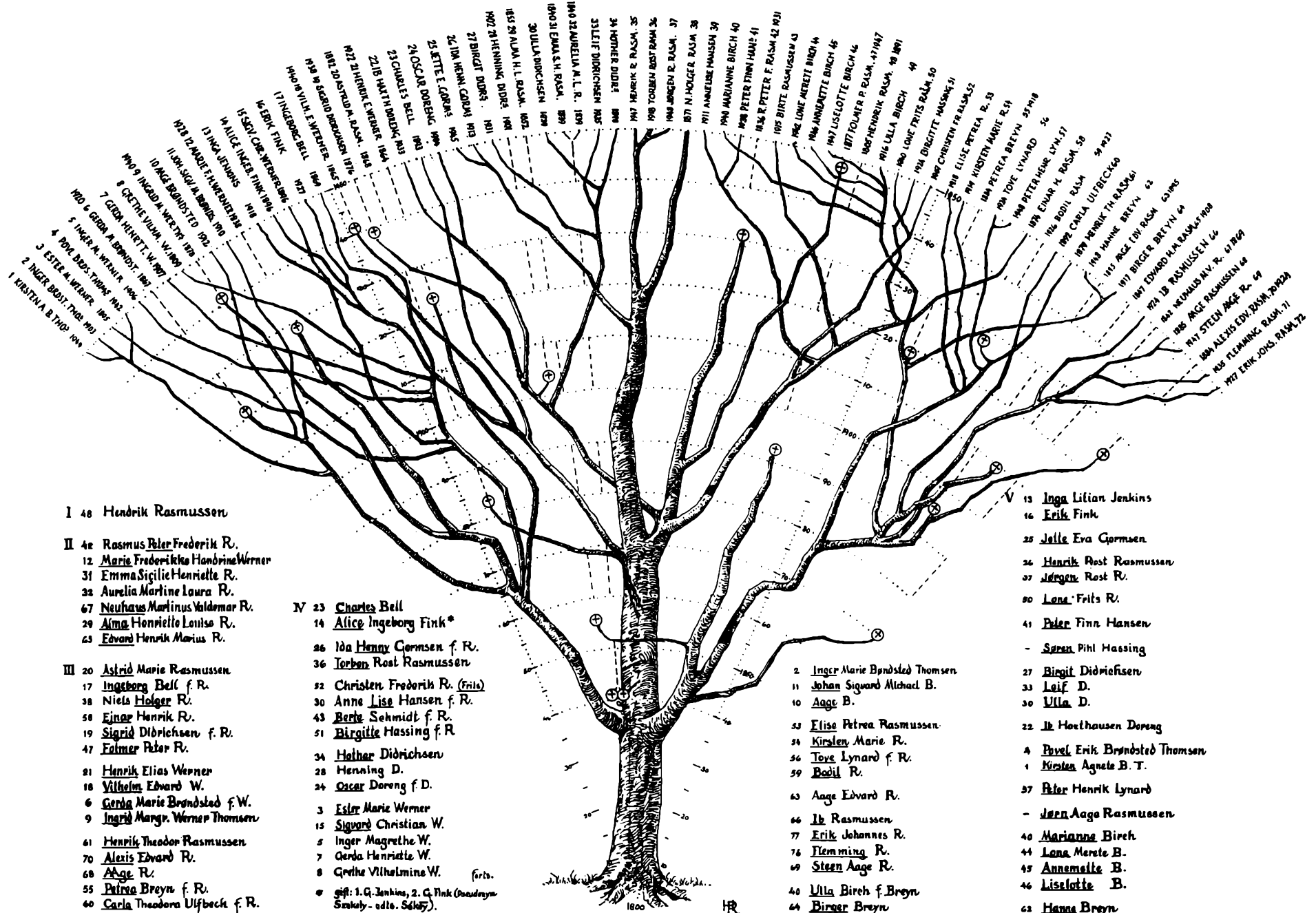
Æret være min fars minde.

København, i december 1952.

Torben Rost Rasmussen.

STAMTRÆ

FOR
SLAGELSE - SLÆGTEN
H. RASMUSSEN & SØNNER M. FL.
1800 - 1950

I 48 Hendrik Rasmussen

II 42 Rasmus Peter Frederik R.
12 Marie Frederikke Handrine Werner
31 Emma Sigilie Henriette R.
32 Aurelia Martine Laura R.
67 Neuhavns Martinus Valdemar R.
29 Alma Henriette Louise R.
63 Edvard Henrik Marius R.

III 20 Astrid Marie Rasmussen
17 Ingeborg Bell f. R.
38 Niels Holger R.
59 Ejnar Henrik R.
18 Sigrid Didrichsen f. R.
47 Falmer Peter R.
21 Henrik Elias Werner
18 Vilhelm Edvard W.
6 Gerda Marie Brøndsted f. W.
9 Ingrid Margr. Werner Thomsen
61 Henrik Theodor Rasmussen
70 Alexis Edvard R.
68 Aage R.
55 Petrea Breyne f. R.
40 Carla Theodora Ulfbeck f. R.

IV 23 Charles Bell
14 Alice Ingeborg Fink*
26 Ida Henny Gormsen f. R.
36 Torben Rost Rasmussen
32 Christen Frederik R. (frilo)
30 Anne Lise Hansen f. R.
43 Berthe Schmidt f. R.
51 Birgitte Hassing f. R.
34 Halthe Didrichsen
28 Hennang D.
24 Oscar Doreng f. D.
3 Ester Marie Werner
15 Sigvard Christian W.
5 Inger Magrethe W.
7 Gerda Henriette W.
8 Grotte Vilhelmine W.
* gift: 1. G. Jenkins, 2. G. Fink (Grandnyne Sankety - edla. Selsky).

2 Inger Marie Brøndsted Thomsen
11 Johan Sigvard Michael B.
10 Aage B.
53 Elise Petrea Rasmussen.
34 Kirsten Marie R.
56 Tove Lynard f. R.
59 Bodil R.
63 Aage Edvard R.
66 Ib Rasmussen
77 Erik Johannes R.
76 Flemming R.
69 Ulla Bireh f. Breyne
64 Birger Breyne

V 13 Inga Lilian Jenkins
16 Erik Fink
25 Jette Eva Gormsen
24 Henrik Rost Rasmussen
37 Jørgen Rost R.
80 Lone Frits R.
41 Peter Finn Hansen
- Søren Pihl Hassing
27 Birgit Didrichsen
33 Leif D.
30 Ulla D.
22 Ib Hoethausen Doreng
4 Povel Erik Brøndsted Thomsen
1 Kirsten Agnete B. T.
57 Peter Henrik Lynard
- Jeppe Aage Rasmussen
40 Marianne Bireh
44 Lena Merete B.
45 Annemette B.
46 Liselotte B.
62 Hanna Breyne